

DE

DELAVSKA ENOTNOST

29. 1. 1977 - ŠT. 4 - L. XXXVI. - CENA 4 DIN

GLAVNI UREDNIK:
VOJKO ČERNELČ

ODGOVORNI UREDNIK:
BOJAN SAMARIN

Na podlagi statutarnega dogovora o organiziranosti in delovanju sindikatov in zveze sindikatov v SR Sloveniji ter pravilnika o podeljevanju priznanj in nagrad samoupravljavcem je odbor za priznanja samoupravljavcem na seji 24. decembra 1976 leta sprejel

SKLEP O OBJAVI

pogojev in roka za predlaganje kandidatov za podelitev priznanj in nagrad samoupravljavcem v letu 1977.

Priznanja in nagrade samoupravljavcem bodo podeljena ob 27. juniju 1977. leta, in to:

— do pet priznanj temeljnimi in drugim organizacijam združenega dela ter drugim organizacijam in

— do deset priznanj in nagrad posameznim delavcem.

1.

Priznanje samoupravljavcem se podeli temeljni ali drugi organizaciji združenega dela ter drugi organizaciji za izjemne dosežke pri razvijanju in utrjevanju samoupravnih družbenih odnosov.

Predlog za podelitev tega priznanja obsega zlasti:

— naslov (temeljne) organizacije združenega dela in druge organizacije, ki je predlagana,

— število zaposlenih delavcev,

— elemente, ki dokazujejo družbeno in ekonomsko učinkovitost delovanja,

— opis notranje samoupravne organiziranosti zlasti glede dosežene neposrednosti v odločanju,

— delovanje samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij,

— utemeljitev razlogov za podelitev priznanja,

— naslov organa, ki predlaga podelitev, ter datum, ko je o tem sprejel svoj sklep.

Iz opisane notranje samoupravne organiziranosti, delovanja samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij ter utemeljitve razlogov za podelitev priznanja morajo biti jasno razvidni konkretni dosežki in uspehi zlasti s stališča uresničevanja sklepov 8. kongresa ZSS ter zakona o združenem delu.

2.

Priznanje se podeli posameznemu članu samoupravnega organa oziroma družbenopolitičnemu ter drugemu delavcu za uspešno organiziranje in uresničevanje samoupravljanja v temeljni ali drugi organizaciji združenega dela. Obenem s tem se podeli tudi denarna nagrada. Denarna nagrada je nedeljiva.

Predlog za podelitev priznanja in nagrade posameznemu delavcu obsega zlasti:

— osebne podatke kandidata (ime in priimek, rojstni datum, naslov stanovanja, poklic, delovno mesto in delovna organizacija, članstvo v ZK in v drugih družbenopolitičnih organizacijah, dosedanja odlikovanja in druga priznanja),

— dosedanje funkcije v organih samoupravljanja ter kdaj in kako jih je opravljal,

— utemeljitev razlogov za podelitev priznanja in nagrade, opis kandidatovih prizadevanj in stvarnih dosežkov zlasti s stališča uresničevanja sklepov 8. kongresa ZSS in zakona o združenem delu.

3.

Predlog za podelitev priznanja in nagrade samoupravljavcem lahko vloži organ samoupravljanja temeljne in druge organizacije združenega dela, osnovna organizacija sindikata ali vodstvo sindikata oziroma zveze sindikatov.

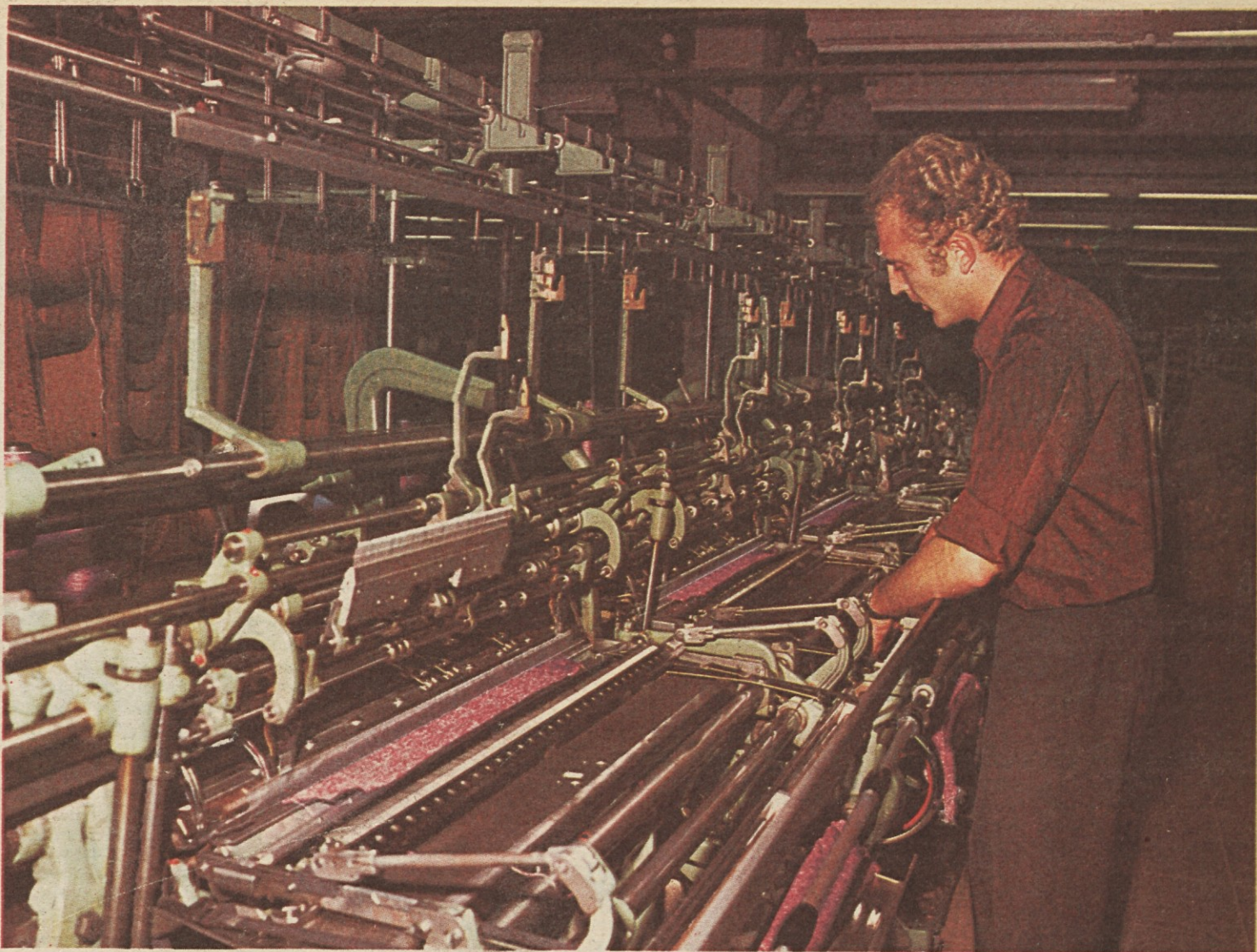
Predlog pošlje predlagatelj pismeno v dveh izvodih najkasneje do 15. aprila 1977. leta na naslov:

Republiški svet Zveze sindikatov Slovenije, Odbor za priznanja samoupravljavcem, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana. Z vsebino predloga seznanjeni predlagatelj tudi občinski svet Zveze sindikatov Slovenije.

O podelitvi priznanj in nagrad samoupravljavcem bo odločal odbor na podlagi pravilnika, ki ga je sprejel RS ZSS 4. februarja 1974. leta ter skladno s svojimi posebnimi sklepi.

O podelitvi priznanj in nagrad bo odbor poročal republikemu svetu ZSS, članstvo in organizacije pa bo s tem seznanil v posebnem obvestilu, ki ga bo objavil v časniku Delavska enotnost.

Ljubljana, 24. decembra 1976. leta

136 delovnih organizacij predvsem iz tekstilne industrije že tri leta pogloblja poslovne odnose z Jugotekstil-impexom. Več o tem na str. 3

Foto: A. A.

SINDIKAT DELAVCEV UPRAVE, PRAVOSODJA IN DRUŽBENOPOLITIČNIH DEJAVNOSTI SLOVENIJE JE IMEL LETNO KONFERENCO

POGLED VASE

Sooblikujejo temelje, ki naj bi zagotavljali uspešnejše delo dejavnosti in služb, s katerimi delavci in občani nismo najbolj zadovoljni

Delegati RO sindikata delavcev uprave, pravosodja in družbenopolitičnih dejavnosti Slovenije so na letni seji ocenili, da sicer niso uspeli uresničiti vseh nalog, ki so si jih zadali za minulo leto, da pa so zvečine storili vse tisto, kar je bilo možno opraviti.

Ta ugotovitev ni sprenevedanje, ampak je v svojem bistvu dejansko točna. Nekaj je namreč načelno govoriti o poglobljanju samoupravljanja, svobodni menjavi dela in nagrajevanju po obsegu in uspešnosti opravljenega dela (če se omejimo le na ta tri temeljne probleme), nekaj povsem drugega pa so možnosti, da bi na teh področjih storili kaj več, dokler tudi v zakonodaji v najširšem pomenu besede še nismo ustvarili možnosti, da bi ta in še druga vprašanja lahko tudi urejali skladno z določili ustave in zakona o združenem delu.

V tem, kar smo zapisali, lahko iščemo pojasnilo, zakaj nekateri poudarki delovnega programa za minulo leto za ta sindikat pomenijo tudi hrbtenice delovanja v letošnjem letu. Preden povemo o tem kaj več, velja zapisati, da gre za naloge, ki so izredno pomembne za nadaljnji razvoj samoupravljanja, zlasti še na področju ustave in pravosodja oziroma za nadaljnje urejanje medsebojnih razmerij in delovnih razmer članov sindikata delavcev uprave, pravosodja in družbenopolitičnih dejavnosti Slovenije.

Tako bo po programu, ki so ga delegati soglasno sprejeli, v ospredju pozornosti celotne organizacije tako urejanje nekaterih sistemskih, seveda pa tudi »notranjih« vprašanj. Na prvem področju gre za sodelovanje pri oblikovanju kar štirih temeljnih predpisov, od katerih je — vse-

binsko in dejansko — odvisna preobrazba razmer in odnosov, skratka stanja samoupravljanja in njegovega nadaljnega razvoja. Mislimo na zakon o samoupravnih pravicah in obveznostih delavcev v upravnih organih, zakon o sredstvih za delo upravnih organov, družbeni dogovor o enotnih osnovah in merilih za oblikovanje sredstev za delo državnih organov in dohodka delavcev v delovnih skupnostih teh organov v SR Sloveniji in, slednjic na zakon o temeljnih načelih za organizacijo občinskih upravnih služb.

Vse te naloge naj bi bile, skladno s programom dela zborov Skupščine SRS, uresničene že v prvem tromesečju. Če pomislimo na »naslove«, vsekakor pomenijo temelj, ob katerem bodo delavci vedeli, v katero smer in kako lahko ter morajo »zidati« naprej.

S tem pa smo že pri dokaj zapletenem spletu »notranjih vprašanj«. Tako bo treba samoupravno zakonodajo delovnih skupnosti uskladiti z določbami zakona o združenem delu in z zakoni s področja državne uprave. Da bi delo pospešili, bo komisija za samoupravljanje pri RO pripravila delovne pripomočke, s katerimi bo opredelila najvažnejša določila ustreznih

internih aktov. Že omenjena komisija, izvršni odbor RO in skupna komisija podpisnic samoupravnega sporazuma bodo pripravili posvetovanje, ki naj bi odgovorilo na vprašanje, kako z določili zakona o združenem delu na enoten način urediti samoupravni položaj delavcev in probleme v zvezi s pridobivanjem sredstev za splošno in skupno porabo. Tudi od te opredelitve bo odvisno nadaljnje delovanje na področju samoupravnega sporazumevanja o delitvi sredstev za osebno in skupno porabo ter še posebej pri oblikovanju »novih« samoupravnih sporazumov dejavnosti. Gre za dve skupini nalog: za združevanje sedanjih sporazumov v enoten sporazum in za oblikovanje povsem novih sporazumov za delavce, zaposlene v krajevnih skupnostih oziroma v delovnih skupnostih SIS.

Sindikat delavcev uprave, pravosodja in družbenopolitičnih dejavnosti Slovenije bo torej letos obrnjen predvsem k sebi, k boljšemu delu. Vsaj na enem področju pa naj bi se njegova aktivnost izrazito občutila tudi navzven. Mislimo na napore, katerih rezultat naj bi bilo večje prilagajanje delovnega časa teh dejavnosti potrebam delavcev in občanov.

M. G.

IDRIJA

Cena za jeklenko živega srebra je na newyorškem tržišču v minulih 10 letih padla za sedemkrat in je danes na najnižji točki v vsem povojnem obdobju. S koncem minulega leta so se izgube idrijskega rudnika živega srebra povzpelle na 9 starih milijard in še naraščajo. Nobenih kazalcev tudi ni, da bi se krivulja cene živega srebra, ki je sicer vedno nihala, morda v naslednjih dveh ali treh letih spet obrnila navzgor.

Ne v Idriji ne drugje pri nas bržčas ni človeka, ki bi podvomil v pravilnost priporočila IS Skupščine SRS samoupravnim organom idrijskega rudnika, naj rudnik čimprej zapro. In bržčas tudi ni nikogar, ki ne bi podprl priporočila izvršnega sveta upravljavcem bank v naši republici, da iz dohodka bank po zaključnem računu ali iz kakega drugega vira, to je sredstev solidarnosti slovenskega gospodarstva pokrijejo izgubo rudnika.

Problem rudnika in njegovih izgub je s solidarnostno pomočjo vseh slovenskih delavcev rešljiv, kot rana pa zija še človeška plat tega problema: kako zagotoviti nov kos kruha 800 rudarjem iz Idrije? Pravzaprav: za 500 rudarjev so drugo delo poiskali Idričani sami, za 300 rudarjev in za njihove družine prihodnost še ni zagotovljena.

To je nekaj ugotovitev, ki so jih slišali na pogovoru v Idriji, kjer so se na pobudo RO sindikata delavcev kovinske industrije zbrali predstavniki ustreznega republiškega sekretariata, gospodarske zbornice, sklada skupnih rezerv, slovenskih bank in predstavniki idrijskih rudarjev. Več v prihodnji številki DE!

M. VIZJAK

K bistvu!

V teh dneh se bodo zvrstile še zadnje letne seje republiških odborov sindikatov Slovenije in letno plenarno zasedanje republiškega sveta ZSS. S tem bo v vseh devetnajstih sindikatih in v Zvezi sindikatov Slovenije ocenjeno delo, opravljeno v minulemu letu, opredeljeni in sprejeti pa bodo tudi načrti delovanja v letošnjem letu.

Če naj na kratko povzamemo bistveno vsebino 15 letnih sej RO, ki smo jih spremljali kot poročevalci, velja zapisati, da je bila pozornost sindikatov usmerjena na javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu z ene, sicer pa na obsežen splet skupnih in splošnih nalog (od samoupravnega sporazumevanja o dohodku do samoupravne organiziranosti, delegatskih odnosov in utrjevanja lastne organiziranosti ter specifičnih problemov dejavnosti. Storjenega je bilo veliko, čeprav bi morda lahko bilo tudi več, če nekateri ne bi tudi opešali, ker so si bodisi naložili preveč nalog, bodisi niso bili vselej najbolj dosledni pri svojem delu.

Prav zaradi takih spoznanj in ugotovitev sindikati Slovenije v svojih delovnih načrtih operativno zožujejo seznam nalog, ki si jih zastavljajo, zato pa jih osredotočajo na resnično najbolj aktualne probleme. Značilno je tudi, da so delovni programi zelo konkretni in zato bolj mobilizacijski — vse to z namenom, da sindikati pri svojem delovanju ne bi ostajali (preveč) pri besedah.

Ob specifičnih nalogah, ki so kajpak zelo razlikujejo od sindikata do sindikata, bodo v ospredju pozornosti uresničevanje zakona o združenem delu, uveljavljanje delitve po rezultatih dela in skrb za življenje in delovne razmere delavcev. Take temeljne razsežnosti poseganja na bistvena področja družbenih odnosov, na katere je opozorila in jih zahtevala sindikalna baza, zato pomenijo tudi izhodiščno osnovo delovnega programa za leto 1977, ki ga bo obravnaval in potrjeval RS ZSS v petek na svojem letnem plenarnem zasedanju.

M. G.

Bralce obalnokraškega področja obveščamo, da v današnji številki prinaša DE posebno prilogo »INFORMACIJE«, ki bo poslej izhajala enkrat mesečno

Dve minuti za vse življenje

STRAN: 8

LJUBLJANSKI SINDIKATI OB ZAČETKU LETA

KAJ SMO STORILI...

Note za skupni val

Koledarsko leto je sicer že mimo, vendar se čas za polaganje računov za lani še ni iztek, tako da bi skoraj lahko rekli, kako 1976. leto še traja. Seveda nikakor ne mislimo samo na pripravo zaključnih računov, s katerimi bomo dobili v roke tudi »uradne temelje« za ugotovitev, katere organizacije niso spoštovale družbenih sporazumov s področja razporejanja dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke.

Dobro, »uradnost« nikakor ne bo odveč, vendar to še zdaleč ne pomeni, da so do takrat lahko prepustimo blaženemu počivanju. Ugotovitev velja tudi za sindikate, ki so imeli že med letom na voljo dovolj opozoril, kako vsi ne vozijo po dogovorjenih tirih in obenem so imeli v rokah tudi precej oprijemljive podatke, katerim so ušesa preveč zrasla. Ob tem je bilo še najmanj pomembno, ali jim rečemo prekoračitelji ali kršitelji družbenih sporazumov. Dejstvo je, da so se našli in da smo bili obenem pripravljene z vso doslednostjo uporabiti trdo roko.

Zanimivo je, da se je na zadnji seji predsedstva republiških sindikatov prav s to pripravljenostjo in doslednostjo (da ali ne?) veliko pozvanjalo in ne more biti naključje, če je zvenenje še vedno v ušesih udeležencev seje in poslušalcev iz časnikarskih vrst.

Na kratko: kmalu po poletnih počitnicah je predsedstvo na svoji 35. in 39. seji globlje zaoralo v »problematiko prekoračiteljev« in dalo primeren pospešek vsem devetnajstim republiškim odborom sindikatov, da v najkrajšem času pripravijo spisek vseh TOZD, ki niso spoštovale dogovorjenih načel. Seveda si pri tem nihče ni delal utvar, kako gre za nekakšno registrsko nalogo. Pomembna je bila predvsem trdna izražena politična volja, da skupne komisije pri svojem očiščevalnem delu ne bodo obvisle v praznem prostoru, temveč bodo imele aktivno družbenopolitično oporo pri svojih republiških odborih. In pri sindikatih nasploh...

Zanimivo je, kako komentatorji sploh niso pomislili na lov na čarovnice ali kakšno podobno obliko kampanjskega delovanja. Saj nihče ni nameraval začeti z lovom vsevprek, temveč naj bi pod udar prišli predvsem tisti, ki so si zaslužili mastno črno piko že 1975. leta in so tudi lani (niiti ne preveč zakamuflirano) dosledno nadaljevali s svojo prakso skakanja čez plot.

Na zadnji seji predsedstva zadovoljstvo z doseženimi (registracijskimi) rezultati ni bilo neskaljeno. Pokazalo se je namreč, da vsi republiški odbori svoje naloge niso sprejeli na isti valovni dolžini. Do razhajanja je največ prišlo pri oceni, če in koliko kaže biti širokogrudni pri »gledanju skozi prste«. Čeprav o popustljivosti in »razumevanju« prej ni nihče razpravljalo...

Dobro je, da se je predsedstvo pravi čas zavedlo, kako bi različne razlage istega problema prinesle samo škodo in bi že vnaprej razvedno ogle pomen akcije. Sklep, da morajo vsi razmišljati v istem merilu, nikakor ni bil brez globljega vsebinskega pomena...

Kam bi le prišli, če bi čez čas poslušali stokanja: »Saj res, da sva oba prekoračitelja, vendar mene tepe, ker sem tekstilec, tvoji kovinarji imajo pa več razumevanja in si se lahko izmuznil.«
I. TRATNIK

SINDIKAT DELAVCEV VZGOJE IN IZOBRAŽEVANJA

Pobuda za skupno delo

Le skupno in že v začetku usklajeno delo je zagotovilo za uresničevanje zakona o združenem delu. Tako so menili predstavniki Izobraževalne skupnosti SRS, Zavoda za šolstvo SRS, republiški pravobranilec samoupravljanja, predsedniki skupnih komisij za samoupravno sporazumevanje s področja vzgoje in izobraževanja in predsedniki

komisij republiškega odbora, ki so se udeležili sestanka, sklicanega na pobudo RO sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja.

Delegati RO sindikata delavcev vzgoje in izobraževanja so na svoji 12. plenarni seji sprejeli program nalog v zvezi z uveljavljanjem zakona o združenem delu. Ob tem so posebej opozo-

vali na nujnost dograjevanja samoupravnega sporazumevanja in urejanja razmer na področju dohodkovnih odnosov. Prav zaradi tega je izvršni odbor RO ocenil, da je nujno potrebno uskladiti stališča o posameznih vprašanih s področja dohodkovnih odnosov in je v ta namen že sklical koordinacijski sestanek.

Udeleženci koordinacijskega sestanka so menili, da je za letošnje leto treba pripraviti najnujnejše korektive in dopolnila k dosedanjim merilom za razporejanje dohodka in za delitev osebnih dohodkov. Za naprej pa je potrebno pripraviti najprej enotno metodo za oblikovanje cene in strukture cene. Osnovni element za kalkulacijo je oddelek, nikakor pa niso sprejemljiva taka merila, kot so številni učencev, pedagoška ura in podobno. Nosilke te naloge bodo vzgojnoizobraževalne ustanove same, saj bodo najlaže našle kalkulativne elemente za opredelitev cene vzgojnoizobraževalnega dela.

Strokovni sodelavci RO tega sindikata in drugih organov bodo sodelovali v delovnih skupinah, ki jih je za posamezne naloge oblikovala Izobraževalna skupnost SRS. Posebno nalogo pa ima sindikat, da v pripravah enotnega samoupravnega sporazuma oblikuje merila za nagrajevanje prosvetnih delavcev po delu.

S. R.

IZ OBČINSKIH ORGANIZACIJ

VELENJE

Podobno kot v drugih občinah tudi v Velenju ugotavljajo, da temeljne in druge organizacije združenega dela ne uresničujejo vseh samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov, ki so jih podpisale. Zato je predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov na zadnji seji sklenilo predlagati izvršnemu svetu skupščine občine Velenje, naj pripravi pregled vseh samoupravnih sporazumov in dogovorov, ki bremenijo temeljne organizacije združenega dela. Ponekod namreč zatrjujejo, da za vse sprejete obveznosti ne vedo in jih zato tudi ne uresničujejo.

Bo potem, ko bodo pripravili pregled obveznosti, bolje z uresničevanjem samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov?
P. O.

CELJE

Vodstvo občinskega odbora sindikata delavcev družbenih dejavnosti je vsem svojim članom razposlalo poročilo o delu, da bi bilo članstvo seznanjeno tudi z delom vodstva po eni, po drugi strani pa bi imeli možnost resničnega ocenjevanja opravljenega dela, izrekanja pripomb in kritik.

Poročilo o delu je prejelo kakih tri tisoč članov sindikata v organizacijah s področja družbenih dejavnosti. O poročilu bodo razpravljale osnovne organizacije na svojih sejah.

-er

Več pomembnih nalog

Sindikalni delavci govore o specifičnih problemih in nalogah organizacij, ki jih vodijo

Slovenski sindikati bodo v letošnjem letu največ pozornosti posvetili uresničevanju zakona o združenem delu. Pri tem pa bodo posebne napore posvečali uveljavitvi TOZD v sleherni delovni organizaciji, delitvi po delu, spodbujanju bodo združevanje dela in sredstev ter spremljali razvoj odnosov znotraj tega procesa. Zavzemali se bodo za uveljavitev sindikalne organizacije v organizacijah združenega dela, razvoj delegatskih razmerij, samoupravne delavske kontrole in SIS na področju družbenih dejavnosti in gospodarstva. Seveda imajo tako kot v vsaki občini tudi v ljubljanskih občinah specifične probleme in naloge, ki se jih nameravajo lotiti.

Lani v občini Ljubljana Bežigrad sindikati in druge družbenopolitične organizacije niso uspeli izdelati programov za odpravljanje pomanjkljivosti, ki so jih ugotovili v razpravah o zakonu o združenem delu, zlasti kar zadeva samoupravne razme-

re. Zato je izdelava teh programov, kot je dejal Marko Kocijan, predsednik občinskega sveta ZSS Ljubljana Bežigrad, prav gotovo ena izmed prednostnih nalog prvega letošnjega trimesečja. Mimo tega bodo posvetili posebno pozornost tudi nadzoru, kako bodo izvajali določila samoupravnega sporazuma o minimalnih standardih za življenjske in kulturne razmere pri zaposlovanju delavcev. Težave pa so trenutno tudi na področju obveščanja in politične propagande, in sicer kadrovske narave, ki pa jih bodo skušali v kratkem odpraviti. Po besedah Marka Kocijana doslej niso uspeli storiti veliko tudi na povezovanju dela preko delegatov iz združenega dela v svetih krajevne skupnosti, posebej pa to velja za potrošniške svete. Miha Draksler, predsednik občinskega sindikalnega sveta Ljubljana-Center meni, da je žalostno dejstvo, ker ima občina, katere klub samoupravljalcev je bil ustanovljen med prvimi, toliko težav, da bi delo kluba zaživel. Pomanjkajne prostorov je eden od glavnih

razlogov za neaktivnost. Poleg odpravljanja tega problema dajejo v občini Center prednost tudi sodelovanju s SDK pri mobiliziranju delavskih kontrol ob zaključnih računih. Vse kršitelje dogovorov in sporazumov o delitvi dohodka v občini bodo prijavi sodišču združenega dela, je med drugim dejal Miha Draksler. Sekretar občinskega sveta Stane Drobnič pa je dodal, da so v občini tudi letos pripravili seminarje za predsednike samoupravnih delavskih kontrol. Tema: Spoznavanje problematike zaključnih računov.

V občini Ljubljana Moste-Polje je eden bistvenih problemov, ki ga bo treba čimprej odpraviti, uresničevanje sindikalne liste. Sekretarka občinskega sveta ZS Reza Svetek napoveduje precej dela, ker se bodo merila poostrila. Težko bo v glavnem zato, ker na območju občine ni dovolj ustreznih obratov družbene prehrane. Marsikje se bodo morali zadovoljiti — vsaj za zdaj — s hladno malico.

Sindikat v občini Ljubljana-Šiška bo v prvem trimesečju

posvetil največ pozornosti ustanovitvi počitniške skupnosti in kluba samoupravljalcev ter združevanju sredstev za gradnjo samskega doma, je med drugim dejal Miha Krotko, sekretar občinskega sveta ZS.

Predsednik občinskega sveta ZS Ljubljana Vič-Rudnik Janez Čebulj pa je opozoril predvsem na idejno utrjevanje samoupravljanja na vseh ravneh. Sindikati bodo lahko v bazi, kot je dejal, nemoteno delovali šele potem, ko bodo kadrovsko okrepljeni. Ena od prednostnih konkretnih nalog pa je vsekakor ustvarjanje delovnih stikov med sindikati, ZK in poslovodnimi organi ter delavskimi sveti. Zato so v klubih samoupravljalcev začeli spovesti s predsedniki delavskih svetov, ki jih opozarjajo na vlogo sindikata.

Pogovarjali smo se tudi s predsednikom mestnega sveta ZS Ljubljana Vinkom Verbcom in sekretarjem Daretom Ravnikarjem, ki v letošnjem letu pripisujeta največji poudarek izobraževanju. Tako so se že začeli seminarji za kakih 6000 sindikalnih aktivistov. Poleg tega bo treba čimprej analizirati tudi družbeni dogovor o razporejanju dohodka v Ljubljani. Že te dni bodo dali v razpravo osnutek družbenega dogovora SIS za preskrbo mesta, zaradi zavlačevanja gradbincev pa so prenesli obravnavo družbenega dogovora o ceni kvadratnega metra stanovanjske površine v letošnje leto.

MILENA CAR-DRLJE

VELENJSKI SINDIKATI O PREDLOGU PROGRAMA DRUŽBENOGOSPODARSKEGA RAZVOJA OBČINE ZA LETO 1977:

Še enkrat poceniti načrte

Kritika zamudnikov — Kam z mladino, ki končuje osnovno šolo? — Bo gradnja družbenih najemnih stanovanj opešala?

Osrednja točka dnevnega reda zadnje seje predsedstva občinskega sveta Zveze sindikatov Velenje je bila obravnavati predloga dokumenta o družbenogospodarskem razvoju občine Velenje v letu 1977. Med dokaj razgibano razpravo so člani predsedstva še posebej opozorili, da

so v predlogu programa družbenogospodarskega razvoja Šaleške doline za letošnje leto premalo poudarjena stabilizacijska hotenja in ukrepi.

Predsedstvo velenjskih sindikatov pa je še menilo, da občinski dokument o družbenogospodarskem razvoju za leto 1977 ni povsem usklajen s programi temeljnih nosilcev planiranja, zlasti še, kar zadeva načrtovane investicije za leto 1977. Ob tem so tudi ugotavljali, da nekateri temeljni nosilci planiranja niso izdelali programov. Tako so onemogočili celovito oblikovanje programa družbenogospodarskega razvoja občine Velenje za leto 1977. Zamudnikom oziroma tistim, ki naloge niso opravili, je zato treba izreči kritiko!

V dokumentu o družbenogospodarskem razvoju občine Velenje v tem letu bi kazalo, kot je menilo predsedstvo, vključiti tudi naloge na področju gozdarstva. Sicer pa je premalo poudarjena oziroma vključena problematika invalidov, ki je zaradi specifičnosti industrije v Šaleški dolini (rudarstvo, kovinsko-predelovalna industrija) nikakor ne gre prezreti. Nakazati je treba možnosti preventivnega zdravljenja delavcev in možnosti ravnanja oziroma dela invalidov v času omejene sposobnosti. Ker je invalidov vse več, bi kazalo strniti sile za ustanovitev posebnih invalidskih delavnic.

Še pred sprejemom programa družbenoekonomskega razvoja občine Velenje za leto 1977 bi morali, kot je poudarilo predsedstvo občinskega sveta zveze sindikatov, znova proučiti nekatere osnovne kazalce razvoja v tem letu in posebej stopnjo zaposlenosti. Prevladovalo je mnenje, da je načrtovano povečanje števila zaposlenih v negospodarskem sektorju nekoliko prenizko, posebej če upoštevamo dejstvo, da bo na jesen dograjen nov dijaški dom. Nadalje gre za predvideno porast produktivnosti (računajo kar na 17-odstotno povečanje) ter mednarodne blagovne menjave.

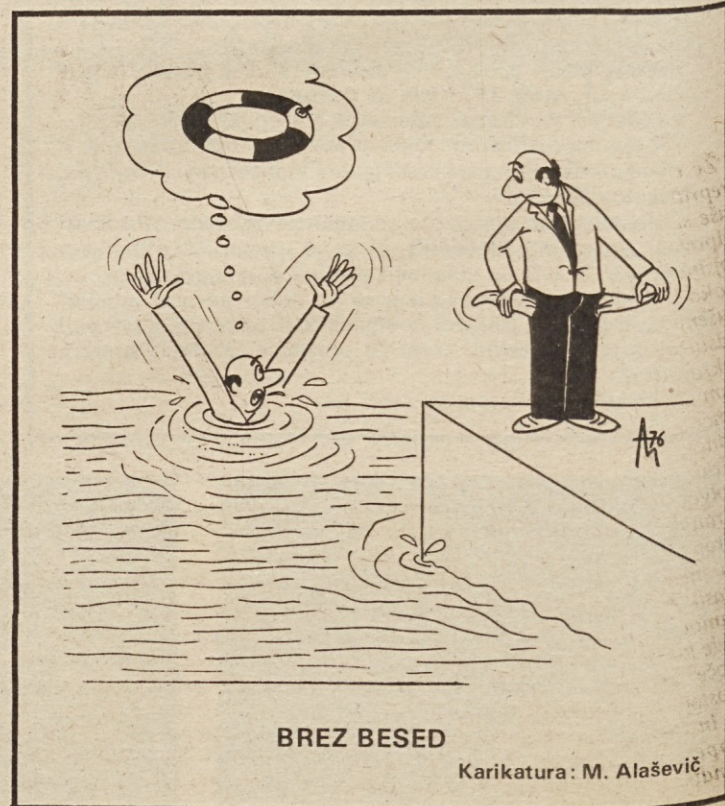
Sicer pa postaja tudi v Šaleški dolini vse bolj aktualno vprašanje, kam z mladino, ki konča osnovno šolo. Zaradi velikega naravnega prirastka je šolarjev in dijakov čedalje več. Ugotavljati pa je mogoče, da že zdaj ni delovnih mest za delavce s srednjo izobrazbo. Vprašanje pa je tudi, kako uresničevati načrt prihodnje gradnje družbenih najemnih stanovanj, če bodo v občini Velenje, kot je poudarilo predsedstvo občinskega sveta Zveze sindikatov Velenje, zaradi pomanjkanja gradbenih zemljišč nadaljevali z dosedanjim tempom gradnje zasebnih stanovanjskih hiš.

P. O.

Predstavljamo vam

MARKO KREN, novi predsednik Kraško-obalnega sveta Zveze sindikatov Slovenije v Kopru. Tovariš Kren je bil rojen leta 1942, je član ZK, v sindikatih dela od 1968. leta. V izolski občini in na obali ga poznajo kot dolgoletnega in predanega družbenopolitičnega delavca.

BREZ BESED

Karikatura: M. Alašević

Samoupravni sporazum o povezovanju trgovine in industrije med tekstilno industrijo in Jugotekstil impexom

Začetek ustvarjanja prvih dohodkovnih odnosov

Cilji skupne poslovne politike: skupno planiranje proizvodnje in prodaje, uvoza in izvoza — Pogoj za dobre poslovne rezultate so tudi urejeni pogoji gospodarjenja, kakršnih pa zdaj tekstilna industrija še nima.

Povezovanje trgovine in proizvodnje je ena temeljnih nalog gospodarstva pri ureditvi zakonodaje in zakona o združenem delu, pri čemer naj bi novi samoupravni in poslovni odnosi med proizvodnimi in trgovinskimi organizacijami, skupno planiranje, združevanje sredstev za skupne naložbe, soodvisnosti za hitrejši razvoj posameznih delovnih enot, skupnega dela pomenili novo boljše podlago za hitrejši razvoj posameznih dejavnosti. Takšne povezave za zdaj sicer še počasi »poganjajo«, ponekod pa so se že doobirale, zakon o združenem delu pa jim je dal odlično spodbudo za še globlje samoupravno povezovanje. Med organizacijami, ki se že dlje na samoupravni način dogovarjajo o skupni poslovni politiki, je 136 proizvodnih organizacij iz tekstilne industrije, usnjarsko obutvene in kemične industrije iz vse Jugoslavije že pred tremi leti podpisalo skupaj z trgovsko organizacijo Jugotekstil—impexom samoupravni sporazum o poslovnem sodelovanju. Letos bodo OZD ta sporazum, ki so ga sicer poglabljale iz leta v leto na podlagi določil zakona o združenem delu, še bolj poglobile in se med seboj še tesneje samoupravno in poslovno povežale.

To nalogo, revizijo sporazuma namreč, so na nedavni letni konferenci podpisnic sporazuma določili kot najpomembnejšo nalogo vseh podpisnic samoupravnega sporazuma v letošnjem letu. Nedvomno je takšna delovna usmeritev logična, saj bodo ostala skupna prizadevanja, zlasti pri prodiranju na tuje trge, pri konsolidaciji gospodarstvenega položaja podpisnic in pri načrtih za skupna vlaganja lažje uresničljiva ob ustrežnejši, zlasti pa natančnejši samoupravni izbriani skupni poslovni politiki na vseh področjih delovanja.

Ena najpomembnejših nalog našega gospodarstva je nedvomno vključevanje v mednarodno

delitev dela. Prav v teh prizadevanjih je odločilnega pomena ustrezna (samoupravna) organiziranost in povezanost trgovine s proizvodnjo, ki naj navezadnje prinese kot vrh prizadevanj tudi stabilizacijo ekonomskih odnosov s tujino. Stabilni odnosi v poslovanju s tujino se kajpak odražajo na stabilnosti celotnega gospodarstva. Zavoljo tega jim podpisniki samoupravnega sporazuma posvečajo tudi največ pozornosti, zlasti še, ker je jugoslovanska tekstilna industrija tako pri nakupu surovin kot pri prodaji izdelkov zelo odvisna od razmer na svetovnem trgu.

Planiranje skupne izvozne politike seveda ni lahek posel. Zunanji trg je nestabilen tako glede cen surovin kot glede sprejemljivosti končnih izdelkov. V tem sestavku ne bomo posegali v podrobnosti in značilnosti skupnega planiranja, njegovih dobrih in slabih strani. Vse to bodo opravile podpisnice sporazuma do konca januarja prihodnjega leta, ko bodo besedilo in vsebino sporazuma prilagajale novim samoupravnim odnosom, kot jih določa zakon o združenem delu. Radi bi dodali le, da je dosedanje skupno delo pri planiranju poslov obrodilo lepe sadove, da pa bi treba kajpak poglobiti predvsem dohodkovne odnose, skratka postaviti kar najčvrstejši temelj skupnega planiranja.

Rezultati, ki so jih podpisnice sporazuma dosegle v zunanji trgovini, ko so na tujem lani iztržile (prek Jugotekstila—impexa) 96 milijonov dolarjev (štirikrat večje povečanje, kot so načrtovale), od tega na konvertibilnem področju kar 78,3 odstotka, pa žal skrivajo za bleščečo zunanostjo nekaj grenkih dejstev. Predvsem je velik izvoz v razvite dežele zmanjševal dohodek in reproduktivno sposobnost tekstilne industrije. Seveda ni možno niti pomisliti, da tekstilna industrija ne bi izvažala toliko, kot izvažala, ali pa da ne bi težila še

k povečanju izvoza. Če ne bi izvažali, bi tretjina v tekstilni industriji zaposlenih delavcev ali 100.000 delavcev ostalo brez dela. Doma se je lani poleg tega tudi zmanjšala prodaja tekstila — medtem ko smo leto poprej v poprečju kupili 9 kg tekstila na prebivalca na leto, se je lani poraba zmanjšala za 1 kg. Ne nazadnje velja pripomniti, da je tekstilna industrija močno odvisna od uvoza surovin in da je že zavoljo zunanjetrgovinskih pogojev prisiljena izvažati.

Skratka, ob vseh teh pogojih gospodarjenja je pomen skupnega planiranja trgovine in proizvodnje še toliko večji, kajti izhod iz težav je en sam: samo povečevanje dohodka lahko reši tekstilno industrijo in v to se morajo usmeriti tudi podpisnice sporazuma z Jugotekstilom.

Kako do večjega dohodka? Miljenko Benčić, direktor Pazinke iz Pazina, novi predsednik skupščine podpisnikov samoupravnega sporazuma meni, da bi družba vendarle lahko tekstilni industriji izboljšala pogoje gospodarjenja. Pri tem je Miljenko Benčić predvsem meril na carino na uvoz surovin, na uvoz opreme in druge sistemske ukrepe, ki urejajo izvoz in uvoz. Predvsem pa delavci v tekstilni industriji ne želijo zase nobenih olajšav,

denimo v obliki razbremenitev pri plačevanju družbenih obveznosti in podobno, pač pa le urejene pogoje gospodarjenja. Seveda ni možno trditi, da bi ob urejenih pogojih gospodarjenja lahko dosegali bistveno boljše rezultate, če se ne bi v tekstilni industriji lotili razreševanja lastnih, notranjih slabosti.

Omenjeni samoupravni sporazum zajema tudi to stran dejavnosti tekstilne industrije (in drugih podpisnic sporazuma). Ko tekstilci ugotavljajo, da tretjina delavcev dela za tuje trge in živi samo od uspešnega izvoza, je kajpak jasno, da načrtovanje proizvodnje in njenega obsega ni več stvar posamezne TOZD, ampak da je treba plane povežati, uskladiti, racionalizirati in skrajno gospodarno izkoristiti vsak dinar, namenjen modernizaciji in povečevanju proizvodnje. Je za podpisnice koristno graditi novo tovarno za poliamidna vlakna? Je! Torej je nujen dogovor o skupnem vlaganju v takšno tovarno, ki navezadnje niti ni poceni (1,2 milijarde din), vendar bo zagotovila polovico potrebnih tovrstnih surovin. Ker se sovlagatelj ob tem dogovarjajo tudi na osnovi dohodkovnih odnosov o skupnem prevzemu rizika in delitve dohodka, je takšen sporazum trdna podlaga

Tesna povezanost koristi trgovine in industrije je podpisnicam samoupravnega sporazuma med industrijo in Jugotekstil—impexom že prinesla koristi. Na sliki:

dolgoročnega sodelovanja proizvodnje med seboj in tudi s trgovino.

Konfekarji, podpisniki sporazuma, ugotavljajo, da bi se jim izplačalo sovlagati tudi v širjenje notranje trgovske mreže Jugotekstila — TOZD Ona-On. In bržčas bo do podpisa samoupravnega sporazuma prišlo že letos.

Se pomembnejši pa bodo sporazumi med posameznimi podpisnicami o delitvi dela, o specializaciji proizvodnje, kajpak v mejah skupnih planiranih ciljev. Le tako bodo namreč lahko uresnili za letošnje leto načrtovane izvozne načrte — povečanje izvoza na 99,5 milijona dolarjev. Ti načrti so zavoljo nekaterih novih težav, ki se bodo pojavile zlasti na trgu razvitih dežel, zelo ambiciozni, zlasti pa bo pomembno za finančni učinek izvoza, v kolikšni meri se bodo podpisniki sporazuma dogovorili s tujimi partnerji o trajnosti poslovnih zvez, uspeli izbrati tiste trge in tiste izdelke, ki bodo prinašali večji dobiček itd.

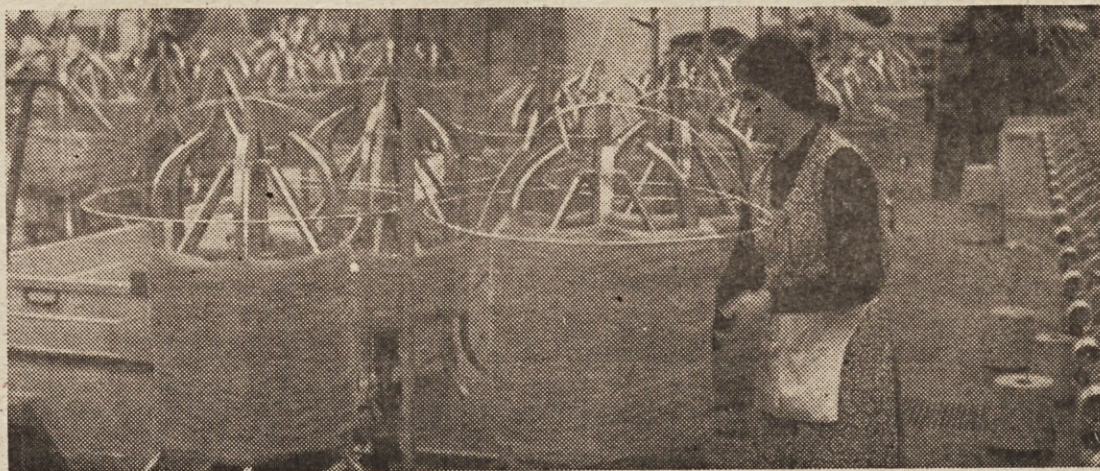
Skratka, poslovna politika

trgovska mreža Jugotekstila Ona-On je sicer po prometu relativno majhna, vendar je pomembna osnova za nadaljnje skupno vlaganje.

podpisnic samoupravnega sporazuma o povezovanju proizvodnje in trgovine ter zunanje trgovine med organizacijami združenega dela tekstilne, usnjarske obutvene in kemične industrije ter Jugotekstil impexom temelji na izhodiščih, ki jih nudi zakon o združenem delu, okvir pa so družbene koristi in koristi dejavnosti, s katerimi se ukvarjajo posamezne podpisnice sporazuma. Poudarek v letošnjem letu pa bo predvsem na prizadevanjih za konsolidacijo izvoznih poslov. Hkrati pa se skupna poslovna politika usmerja tudi k ukrepom, ki naj načrtovane rezultate pomagajo uresničiti, to je h konsolidaciji uvoza surovin, pri čemer je bistvo v trajnosti dogovorov, ne nazadnje pa tudi k še bolj poglobljenemu samoupravnemu organiziranju podpisnikov sporazuma pri oblikovanju skupne poslovne politike.

Naloge so ambiciozne, nikakor pa niso pretirane ali celo neizvedljive. Dosedanji rezultati pa so dober dokaz za to in tudi spodbuda za naprej.

B. RUGELJ

Še nedorečeni dohodkovni odnosi med posameznimi člani celovite tehnološke verige v tekstilni industriji so resna ovira pri doseganju boljših rezultatov gospodarjenja. Na sliki: motiv iz Gorenjske predilnice v Škofji Loki.

Krepi se akcijska sposobnost

iz albuma sindikalnih delavcev

Že ob prvem srečanju smo se lahko prepričali, da sodi Polde Mrak med tiste naše sindikalne delavce, ki se zlepa ne odvedo začetni poti in ciljem. Iz rojstne Poljanske doline nad Škofjo Loko je na križpotju življenjskih preizkušenj prišel tri leta po osvoboditvi in odsluženju vojaškega roka v kranjsko Iskro. In kot mnogi pred njim je tudi sam začel tako rekoč iz nič. Tega se je zmeraj zavedal. Tak je bil včeraj, tak je danes, zato ga zlepa ni moč iztiriti. Polde Mrak je tako eden tistih prizadevnih in dolgoletnih sindikalnih delavcev v Kranju, ki zna prisluhniti in strpno reagirati v primerih, ko opazi, da je človek za njegova razmišljanja dojemljiv, še zlasti pa tedaj, ko gre za delavca — samoupravljalca v kovinski industriji. Šele ko opazi, da nekdo ni pošten in da noče priznati svojega obotavljanja, postane oster in nepopustljiv.

In takšen, morda za spoznanje manj strpen, je na sejah vodstva kranjskih sindikatov, občinskega odbora sindi-

kata delavcev kovinske industrije, komisije za delovne in življenjske razmere zaposlenih pri občinskem sindikalnem svetu, ki jima predseduje, pa koordinacijske komisije za področje stanovanjskega gospodarstva pri občinskem sindikalnem svetu, samoupravne interesne skupnosti socialnega skrbstva... Skratka, povsod, kjer aktivno dela že dolga leta.

Sicer pa velja, da je nadvse delaven, natančen in odkrit. Brez dvoma lahko iščemo razloge za te Mrakove značajske poteze v njegovi življenjski šoli, kajti prebival se je tako, kot mnogi njegovi vrstniki po vojni. Zato se danes kot vodja oddelka za gospodarsko planiranje v delovni organizaciji Iskra—Elektromehanika rad spominja tudi začetkov svojega sindikalnega dela.

»Ne bi vas rad zavajal, toda prvo fazo zorenja sindikalnega delavca, kakor večkrat pišete, sem doživel že v prvih

povojnih letih kot delavski zaupnik. Potlej sem bil v Iskri tajnik osnovne organizacije sindikata, član nadzornega odbora osnovne organizacije, delal sem tudi v zveznem odboru sindikata kovinarskih delavcev... Minilo je precej let, toda prve izkušnje v mojem sindikalnem delu mi še danes pridejo prav.«

Potem z očitnim zadovoljstvom pripoveduje o nekaterih uspehih, ki so jih v zadnjih dveh letih dosegli kranjski sindikati:

»Po celjskem kongresu tudi v našem občinskem odboru, ki združuje 7000 kovinarjev, ugotavljamo, da se osnovne organizacije čedalje bolj krepijo in da utrjujejo delegatska razmerja. Predvsem v Iskri — Elektromehaniki so tako organizirane osnovne organizacije v primerjavi s prejšnjim forumskim načinom delovanja pokazale večjo akcijsko sposobnost, kar je zlasti očitno takrat, ko gre za pomembne samoupravne odločitve v temeljnih organizacijah združenega dela.«

Ta Mrakova trditev ni brez osnove, saj so se v vseh delovnih organizacijah kovinske industrije v kranjski občini, kar posebej velja za Iskro—Elektromehaniko in Kovinsko podjetje Kranj, že tako samoupravno organizirali, kot to zahtevajo ustava, dokumenti partijskih kongresov in sklepi kongresov slovenskih in jugoslovanskih sindikatov.

K temu je Polde Mrak pribil:

»Naše delo v občinskih sindikatih je zdaj usmerjeno v akcijsko uresničevanje družbenih življenjskih interesov delavcev. Najbolj me pri vsem veseli spoznanje, da so ne samo v kranjski občini, pač pa tudi drugje, postale osnovne sindikalne organizacije nosilec aktivnosti in da članstvo samo odloča o vseh pomembnejših družbenih akcijah in rešitvah. To je potrdilo, da naši napori za krepitev dejavnosti osnovnih organizacij dobivajo vedno večjo veljavo in pomen.«

I. VIRNIK

POLDE MRAK, predsednik občinskega odbora sindikata delavcev kovinske industrije Kranj

REPUBLIŠKI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV BANK, SDK
IN ZAVAROVALSTVA SLOVENIJE

Doseženi uspehi obvezujejo

Skupaj z osnovnimi in občinskimi organizacijami ter z organi in organizacijami ZSS si bo letos republiški odbor sindikata delavcev bank, SDK in zavarovalstva Slovenije prizadeval predvsem za dosledno ustavno preobrazbo odnosov na področju bančnega in denarnega sistema

Razprava na letni seji republiškega odbora sindikata delavcev bank, SDK in zavarovalstva Slovenije je opozorila, da doseženi rezultati niso tolikšni, da bi lahko bili z njimi povsem zadovoljni. Razlog je preprost: sindikat še ni uspel uveljaviti svoje vloge pri doslednem uveljavljanju ustavne preobrazbe družbenoekonomskih odnosov, predvsem pa je premalo storil za politično aktivnost sleherne med osnovnimi organizacijami in še posebej za uresničitev delegatskega sistema, ki se ni zaživel tako, kot bi pričakovali.

Upoštevanje dejanske razmere so delegati občinskih in osnovnih organizacij na letni seji republiškega odbora kljub temu z zadovoljstvom ugotavljali, da so v minulem delovnem obdobju dobro opravili nekatere naloge in akcije, ki so bile skupne vsem sindikatom. Pri tem velja omeniti razpravo o osnutku zakona o združenem delu in o ustavnih preobrazbi zavarovalstva v Sloveniji ter analize o uresničevanju samoupravnih sporazumov o razporejanju dohodka in o delitvi sredstev za osebne dohodke. Med specifičnimi nalogami pa kaže opozoriti na prizadevanja za zakonsko urejanje novih osnov kreditno-bančnega sistema, položaja Narodne banke in SDK v naši družbi. Predvsem ni bilo lahko delo pri ustavnih preobrazbi zavarovalstva v naši republiki. Izkušnje namreč kažejo, da je bilo treba zlomiti veliko odporov, da je, denimo, ob koncu minulega leta naposled le podpisal samoupravni sporazum o ustanovitvi zavarovalne skupnosti Triglav.

Ni manjša pozornost RO sindikata delavcev bank, SDK in zavarovalstva Slovenije ni lani veljala reformi srednjega šolstva in uveljavljanju bodočih zasnov usmerjenega izobraževanja, zlasti še ker naše bančništvo in zavarovalstvo potrebuje veliko specializiranih kadrov, ki jih bo možno dobiti z leti le z ustanovitvijo posebne izobraževalne skupnosti za blagovni in denarni promet. Njeno ustanovitev so doslej podprle skoraj vse delovne organizacije s področja bančništva, SDK in zavarovalstva.

Kljub nekaterim očitnim uspehom pa je treba ugotoviti, da so razmere, v katerih je lani deloval republiški odbor, bistveno vplivale na obseg in rezultate dela, saj je bil odbor pol leta brez poklicnega sindikalnega delavca, njegov kadrovski sestav, ki je že tako majhen, se je precej zmanjšal, dogajalo pa se je tudi, da so nekateri delegati iz osebnih razlogov prekinili svojo aktivnost v sindikatu itd. Pri tem velja opozoriti še na stalno pasivnost nekaterih delegatov odbora in na neaktivnost nekaterih komisij, ki se sploh ne sestajajo.

Skupaj z osnovnimi in občinskimi organizacijami ter v sodelovanju z organi in organizacijami ZSS bo letos v središču prizadevanj republiškega odbora sindikata delavcev bank, SDK in zavarovalstva Slovenije dosledna preobrazba odnosov v bančnem in denarnem sistemu na osnovi zakona o združenem delu. Poleg te naloge naj iz letošnjega delovnega načrta republiškega odbora omenimo še nekatere akcije: konstituiranje in oblikovanje medsebojnih razmerij zavarovancev v zavarovalni skupnosti Triglav, dograjevanje samoupravnih sporazumov o razporejanju dohodka in o delitvi sredstev za osebne dohodke, skrb za nagrajevanje po delu, naloge v zvezi z ustanovitvijo posebne izobraževalne skupnosti za blagovni in denarni promet, analiza sedanjih oblik in doseženih rezultatov na področju športne rekreacije in oddiha itd.

V delovnem načrtu za letos ne moremo mimo potrebe po boljši organiziranosti in bolj usklajenem delovanju na vseh ravneh sindikalne organiziranosti, torej od osnovnih prek občinskih organizacij do republiškega odbora in RS ZSS ter nujno potrebne delovne povezovalne zvezi z zveznim odborom Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije. Najprej pa bo moral republiški odbor začeti pri sebi: poskrbeti bo moral za primerno lastno organiziranost, saj bo le tako kos odgovornim in pomembnim nalogam, ki jih je spjel na letni seji.

I. VIRNIK

LETNI SEJI RO SINDIKATA DELAVCEV GOSTINSTVA IN TURIZMA NA ROB

Nadaljnje povezovanje in sodelovanje!

Upravičene pripombe na tradicionalni gostinsko turistični zbor

Minuli ponedeljek je bila v Ljubljani letna seja republiškega odbora Sindikata delavcev gostinstva in turizma Slovenije, ki je bila posvečena analizi opravljenega dela v minulem letu in obnem glavnim nalogam, ki čakajo odbor v letošnjem letu. Poleg mnogih vabljenih se je udeležil seje tudi Predrag Petrovski, predsednik zveznega odbora sindikata delavcev gostinstva in turizma.

Pomembno vlogo je opravil republiški odbor sindikata delavcev gostinstva in turizma v minulem letu pri tesnejšem povezovanju, združevanju dela in sredstev ter delitvi dela, saj se je aktivno vključil v prizadevanja za organiziranje poslovne skupnosti za turizem. Poleg sodelovanja republiškega odbora na regionalnih posvetih o poslovnih skupnostih, ki jih je organizirala republiška konferenca SZDL, je republiški odbor na sedmih regionalnih posvetovanih velik prispeval k odpravljanju številnih nejasnosti v zvezi s samoupravnim sporazumevanjem o združevanju dela in sredstev v poslovnih skupnostih za turizem.

Seveda so bili tudi v minulem letu kažipot aktivnosti republiškega odbora rezultati o gibanju dohodka in sredstev za osebne dohodke in s tem v zvezi uresničevanje samoupravno dogovorjenih obveznosti na tem področju. Stališča, do katerih se je dokopal republiški odbor na osnovi analiz o gospodarjenju, je strnil na gostinsko turističnem zboru. Za razliko od dosedanjih

ugotovitev, ko so za vzroke za ne najboljše gospodarjenje veljale predvsem »objektivne težave«, so tokrat člani odbora opozorili predvsem na notranje razloge, ki zmanjšujejo produktivnost in siromašijo kvaliteto storitev.

V zvezi z analizo dela v minulem letu so sprejeli tudi program dela za letošnje leto, kot najpomembnejše naloge pa lahko omenimo naslednje.

— uresničevanje koncepta povezovalne v poslovne skupnosti turističnega gospodarstva, ki bodo zagotovile enotnejši nastop turistične ponudbe, posodobile turistično, propagando in informativno dejavnost, ki naj v celoti preideta v pristojnost združenega dela,

— izboljšati ponudbo in zagotoviti večjo kakovost gostinskih in turističnih storitev,

— povečati produktivnost predvsem s pomočjo organizacije dela in ustrežnejšega nagrajevanja po delu.

Na številnih posvetih, ki jih je organiziral republiški odbor v minulem letu, je bilo veliko govora o delitvi dohodka skladno z resolucijo in s samoupravnim sporazumom dejavnosti. Še posebno pozornost pa so člani odbora posvetili oblikovanju meril za delitev po delu, saj ni bilo malo primerov nespoštovanja dogovorjenih meril sporazuma. Razlogi za kršenje naj bi izvirali predvsem iz neizdelanega sistema delitve po delu, nerazvitih dohodkovnih odnosov pa tudi iz samoupravnega sporazuma panoge, ki še ne upošteva minulega dela. Nerazvitost samoupravnih odnosov na področju delitve je še posebej očitna v manjših delovnih organizacijah oziroma v kolektivih, ki niso sposobni organizirati in financirati strokovnih služb, ki bi se ukvarjale z organizacijo dela, ugotavljanjem dohodka in njegovo delitvijo.

M. HORVAT

Delegati v republiškem odboru so veliko govorili tudi o naporih sindikatov za boljši družbeni in osebni standard zaposlenih. Mnenje večine je bilo, da omenjena prizadevanja še niso povsod obrodila željenih sadov. Poudarili so, da bi se morali poleg minimalnih standardov za nastanitev resno lotiti tudi vprašanja minimalnih standardov prehrane. Dejstvo namreč je, da so na tem pomembnem področju standarda in s tem tudi delovnih razmer zelo velike razlike. Ponekod se delavci lahko hranijo brezplačno, drugje spet plačujejo polno ceno. Skratka, razlike so nevzdržne, še posebej, če upoštevamo, da je v večini primerov za organizacijo prehrane neprimerno manj težav, kot v drugih delovnih organizacijah, saj šteje skrb za prehrano med temeljne dejavnosti gostinskih delavcev. Torej bodo temu problemu že kako kos!

Glede na to, da bo letos že XXV. gostinsko turistični zbor, da bo to jubilejni shod gostincev, so na letni konferenci spregovorili tudi o tem svojem tradicionalnem delovnem sestanku. Poudarili so, da bi kazalo pri športnih tekmovanjih v prihodnje bolj misliti na spodbujanje množičnosti in rekreacijske aktivnosti med letom in da športno srečanje na gostinsko turističnem zboru ne bi smelo biti samo sebi namen. V mnogih kolektivih namreč ugotavljajo, da se njihova skrb za aktivno razvedrilo zaposlenih začneja in obenem tudi konča z vsakoletnim zborom gostinskih in turističnih delavcev, kar pa dejansko nima pravega pomena in namena ne. Tudi glede strokovnih tekmovanj so delegati sodili, da bi morala biti bolj koristna, kot so bila doslej, da bi morala prispevati svoj delež k kvalitetnejšemu delu, ne pa prikazovati nekaj, kar v vsakdanjem življenju nikoli ne pride v poštev.

A. ULAGA

REPUBLIŠKI ODBOR SINDIKATA DELAVCEV KEMIČNE INDUSTRIJE SLOVENIJE

Delegatska (ne)odgovornost!?

Delegati RO so na letni konferenci sprejeli poročilo o delu v minulem letu in delovni načrt v letošnjem letu. Največ so govorili o delegatskih odnosih v svojem sindikatu

Če na kratko povzamemo temeljno misel z letne konference republiškega odbora sindikata delavcev kemične industrije Slovenije, lahko rečemo, da delegati v republiškem odboru niso zadovoljni z dosedanjimi rezultati pri združevanju dela in sredstev in tudi ne z oblikovanjem sestavljenih organizacij združenega dela. Še vedno se v praksi srečujejo z lokalističnimi in ozkimi podjetniškimi interesi in težnjami, ki zavirajo ekonomsko in družbenopolitično nujen proces združevanja.

Če smo lahko sorazmerno zadovoljni s formalnim oblikovanjem sestavljenih organizacij, pa je zadovoljstva konec tedaj, ko je govora o delitvi proizvodnih programov, usklajevanju proizvodnih zmogljivosti, o skupnih naložbah v bazično industrijo in še posebej pri uresničevanju novih družbenoekonomskih, predvsem dohodkovnih odnosov med temeljnimi in drugimi organizacijami združenega dela.

Sindikalne organizacije bodo morale letos streti trd oreh uveljavljanja določil zakona o združenem delu, kajti tudi same so deloma krive, da nova vsebina odnosov prepočasi dobiva

Na zalogi imamo značke Zveze sindikatov Jugoslavije po ceni 15 dinarjev. Naročila sprejema: ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4-II.

domovinsko pravico v organizacijah združenega dela. Delegati v republiškem odboru so si zadali zahtevne naloge, vendar bi kazalo opozoriti na resnico, da jih ne bo mogoče opraviti na sejah

republiškega odbora, temveč v temeljnih samoupravnih okoljih. Povejmo pa, da so delegati skoraj brez razprave sprejeli poročilo o delu v minulem in tudi delovni načrt za letošnje leto. Vprašanje je seveda, ali je bilo poročilo res popolno in ali je jasno odgovorilo na vsa vprašanja, ki so ta čas pomembna za dejavnost sindikata v kemični industriji in v združenem delu sploh, ali pa so bili delegati slabo pripravljeni ter se o vsem tem v svojih osnovnih in občinskih organizacijah niso pogovarjali?!

Poročilo temeljito obravnava vsa aktualna vprašanja, s katerimi se srečujejo delavci v kemični industriji. Zato bi bilo še toliko bolj prav, ko bi se delegati dogovorili, kako se bodo akcijo lotevali posameznih nalog. Toda vse kaže, da se niso »oborožili« v svoji delegatski bazi s stališči in mnenji. Zato je razprava tudi izvenela v oceno uresničevanja delegatskih nalog, odgovornosti delegatov v republiškem odboru in njihove vloge pri delu občinskih in osnovnih sindikalnih organizacij.

Kako delajo sindikalne skupine? Ali delegati prenašajo njihova mnenja in stališča v izvršne odbore? Ali so in kako so

osnovne organizacije povezane v občinsko organizacijo sindikata? Ali odbori razpravljajo o tistih vprašanjih, do katerih se bodo opredeljevali delegati republiškega odbora sindikata na svoji konferenci? Taka in podobna vprašanja so bila zastavljena na letni konferenci. Očitno je, da s sedanjimi delegatskimi odnosi v republiškem odboru niso zadovoljni. Zato so tudi sprejeli sklep, da je treba čimprej kadrovske utrditi in idejnopolitično

usposobiti občinske odbore, saj je od njihove dejavnosti v znatni meri odvisen prihodnji razvoj delegatskih odnosov v sindikatu.

Nekaj delegatov bo seveda treba odpoklicati, ker ne opravljajo dolžnosti, kot bi jih morali. To bo treba storiti, sicer bomo kar naprej ugotavljali kratke stike na relacijah sindikalnega delovanja.

M. HORVAT

SINDIKAT DELAVCEV KULTURE SLOVENIJE

MOTOR DELA NISO REPUBLIŠKI ORGANI

Letna seja RO sindikata delavcev kulture Slovenije je obravnavala probleme, na katere je že opozoril aktiv ZK tega sindikata. Cilj aktivnosti sindikata je predvsem nadaljevanje procesa podružbljanja kulturnih aktivnosti in uveljavljanja načela svobodne menjave dela

Razvijanje samoupravnih odnosov na področju kulture je ena najvažnejših nalog sindikata v letošnjem letu. Vse preveč je izgovorov, da interna zakonodaja ni urejena, ker ni primernih kadrov. Komisija za nadaljnji razvoj samoupravnih odnosov bo skupaj s sektorji RS ZSS in Kulturno skupnostjo Slovenije določila nekaj OZD, v katerih bodo takoj uskladjeni interno splošno zakonodajno, kasneje pa bodo ti akti uporabljeni kot primeri za druge.

S smotrnim povezovanjem dela in sredstev je edino mogoče zagotoviti

kvalitetno kulturno delo. Posamezne organizacije združenega dela pa se še vedno ubadajo bolj s finančnimi težavami kot pa s svojim delom.

Veliko delo čaka sindikat tudi pri dograjevanju sistema za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke. Oblikovati je treba kriterije za pridobivanje dohodka in delitev po delu ter v samoupravne sporazume vgraditi določila zakona o združenem delu. Še naprej se je potrebno zavzemati za združitve samoupravnih sporazumov o razporejanju dohodka in delitvi osebnega dohodka na področju kulture.

Pri vsem tem pa si je treba najprej zastaviti vprašanje, kako sindikat deluje v temeljnem okolju. Po zakonu o združenem delu postaja sindikat sestavni del samoupravnih odnosov, kar pomeni, da morajo sindikalni delavci oceniti svoje delo in pogoje, jih spremljati, da bi bilo delo učinkovitejše. Vse preveč problemov in delovnih sporov rešujemo na republiški ravni. Če osnovne organizacije sindikata ne postanejo del samoupravljanja, to seveda vodi v forumsko delo. Za učinkovito delovanje delegatskega sistema pa je treba temeljito pretehtati tudi delo

delegatov v občinskih odborih sindikata. Komisija za kadrovske razvoj bo pregledala razvitost delegatskih razmerij po občinskih odborih in o njenih ugotovitvah bo potem razpravljala republiški odbor. Kadrovske bo potrebno izpopolniti tudi republiški odbor.

Kritičnih pogledov in ocen na področju kulture ne manjka. Z vsako akcijo pa je treba začeti v osnovnih organizacijah združenega dela in v občinah, tam je motor življenja in dela.

STANKA RITONJA

SINDIKAT DELAVCEV ZNANOSTI IN VIŠKEGA ŠOLSTVA SLOVENIJE

KAKO DO PRAVE VREDNOSTI DELA?

Republiški odbor sindikata delavcev znanosti in visokega šolstva je na svoji 13. seji pregledal lanskoletno delo. Če iz poročila povzamemo pglavitne podatke, vidimo, da je imel RO poprečno po eno sejo na mesec, izvršni odbor se je sestel osmkrat, po petkrat do sedemkrat pa so se sestajale komisije za nadaljnji razvoj samoupravljanja, za samoupravno sporazumevanje o dohodku in njegovi delitvi, za življenjske in delovne razmere, za organizacijska in kadrovska vprašanja ter za ljudski odpor in družbeno samozaščito. Republiški odbor je lani organiziral pet problemskih razprav.

Vsebinska strnitev dela pokaže, da se je republiško vodstvo sindikata delavcev znanosti in visokega šolstva lani posvečalo predvsem javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu, samoupravnem sporazumevanju o pridobivanju in razporejanju dohodka ter družbenemu planiranju in razvoju visokošolske in raziskovalne dejavnosti v srednjeročnem obdobju do 1980. leta.

Razprava je opozorila na številna neresena ter boleča vprašanja na področju delitve osebnih dohodkov. Da nekaj — so glasovi, ki pravijo tudi »marsikaj« — ni v redu, lahko sklepamo že na osnovi podatka, da visokošolska in raziskovalna dejavnost pri osebnih dohodkih na panožni lestvici stalno drsi navzdol. Zdaj je med 65 panogami (če vzamemo za osnovo merjenja pojgojno ne kvalificiranega delavca) že na 56. mestu (!), čeprav je bila še 1971. leta na 23. mestu. Dobro, podatek je uporaben predvsem v vlogi barometra...

Delavci na področju, o katerem govorimo, bi se morali predvsem vprašati, kako to, da blizu 70 odstotkov ustanov sploh nima ocene delovnih mest, več kot polovica pa nima primernih (ali usklajenih) internih samoupravnih aktov.

Vse več je tudi glasov, ki opozarjajo na resne pomanjkljivosti pri vsakokratnem vrednotenju cene raziskovalnega dela, pri katerem največkrat »vidimo« samo raziskovalca, pozablamo pa na številne »vidne in nevidne udeležence«, od snažilk do izredno dragih naprav, ki jih je treba

vzdrževati. In kdo bo dregnil v osir spoznanja, da se te naprave največkrat že nevarno zastarele?

Tudi v sindikatih bo kazalo v prihodnje posvetiti več pozornosti našim znanstvenim, kulturnim in raziskovalnim stikom s tujino. To sodelovanje prav gotovo ne sme iti mimo osnovnih načel naše zunanje politike. Resneje se bo treba soočiti s koreninami in vzroki zla, ki mu pravima privatizacija. Ni nam v čast in dober glas...

Republiški odbor je dobil polno podporo za predloženi letni načrt dela, ki je organsko povezan z analizo razmer v minulemu letu. Posebna pozornost bo veljala široki pahljači ureditve zakonov o združenem delu, kamor sodi seveda tudi poglobljanje delegatskih odnosov, samoupravna delavska kontrola, pomoč in sodelovanje pri dograjevanju in usklajevanju samoupravnih splošnih aktov z zakonom... Številne zanimive naloge čakajo republiški odbor tudi na področju preobrazbe usmerjenega izobraževanja in sindikalne organiziranosti.

I. T.

V ŽELEZARNI JESENICE SO NA NOVO ORGANIZIRALI SVOJE TEMELJNE ORGANIZACIJE

Samoupravljanja široka cesta

Zdaj ko bo dinar bliže delavcu, ki ga je ustvaril, bo več delavske veljave pri vseh odločitvah v največjem jeseničskem kolektivu

Do nedavnega so imeli v jeseški železarni, kjer dela kakih 6.400 delavcev, le štiri temeljne organizacije in delovno skupnost skupnih služb. V tako velikih TOZD, v katerih je delalo po tisoč in več delavcev, so imeli delegatsko izvoljene delavske svete; možnosti, da bi samoupravno organizirani delavec neposredno odločil o gospodarjenju in delitvi sredstev, ki jih je sam pomagal ustvariti, pa je bilo bolj malo.

Nedavno tega (14. januarja letos) so jeseški železarji na referendumu podprli pobudo o ustanovitvi 22 temeljnih organizacij in treh delovnih skupnosti skupnih služb.

Za takšno odločitev je glasovalo več kot 85 odstotkov delavcev.

Štefan Ščerbic, ki je bil aprila lani kot delovodja v martinarni izvoljen za predsednika konference osnovnih sindikalnih organizacij v železarni, pripoveduje:

»Že kmalu potem, ko smo sprejeli tako imenovane delavske ustavne amandmaje in smo ustanovili štiri temeljne organizacije združenega dela, smo v vsakdanji samoupravni praksi začeli ugotavljati, da težnja po centralističnem upravljanju še nismo premagali in da v tako velikih temeljnih organizacijah ni možno zagotoviti prave delavske veljave. Med nedavno razpravo o osnutku zakona o združenem delu smo o teh naših izkušnjah ponovno zelo odkrito spregovorili — ni bilo lahko in naši predlogi so naleteli na dokaj močan odpor — pa vendarle smo zmagali. Bili smo dobro organizirani in vedeli smo, kaj hočemo. Šlo je za neposredno samoupravo!«

Marjan Žitnik, sekretar komiteja zveze komunistov, pojasnjuje:

»Zdajšnja reorganizacija samoupravljanja je rezultat dolgoletnega dela, lahko rečem tudi dolge bitke za delavsko oblast v tovarni in zunaj nje.«

Sami so morali izbojevati ta boj med starimi težnjami po centralističnem upravljanju in prizadevanjem, da bi delavci res odločali o vseh rezultatih in pogojih svojega dela

»Vsak naš človek«, nadaljuje Marjan Žitnik, »naj bi sam, z delom oblikoval svoj osebni dohodek, in hkrati naj bi tudi vedel, kaj mora storiti zanj; pa še za ves dohodek temeljne organizacije, ki ga oblikuje v sklade, in tudi tistega, ki ga daje družbenim skupnostim. Torej, vsak naj bo »vodilni« na svojem delovnem mestu, od vratarja pa tja do direktorja, vsakdo naj postori svoje delovne in samoupravne dolžnosti.«

Nova samoupravna organizacija bolj kot prejšnja omogoča uresničitev te njihove težnje, zato so jo delavci na referendumu tako množično podprli.

Do nedavnega namreč jeseški delavec dostikrat ni imel možnosti, da bi lahko neposredno odločil in vplival na odločitev delavskih svetov. V dozdajšnjih temeljnih organizacijah so o delitvi delavskega denarja največkrat odločali daleč stran od delavca.

Sredi novembra lani, ko so jeseški železarji šele razpravljali o svoji bodoči samoupravni organizaciji, mi je Štefan Ščerbic govoril o težavah, s katerimi se srečujejo. Dejal je:

»Vzemimo kot primer TOZD Talilnice, kjer dela v petih obratih več kot tisoč ljudi. Na skupnih sestankih so delavci iz samotarne molčali, ko smo se pogovarjali o težavah in problemih plavža, ker seveda tamkajšnjih razmer niso poznali. In obratno: delavci s plavža niso sodelovali pri razpravah o zadevah, ki so težile druge obrate. Tudi dohodek zaposlenih ni bil odvisen samo od tega, koliko je kdo koristnega naredil in s kolikšnimi proizvodnimi stroški. Enako so dobili, če so pri svojem delu porabili petsto ali štiristo tisoč ton opeke: skrb za učinkovito gospodarjenje je bila pač prepuščena nekaterim vodilnim ljudem v upravi.«

Zdaj so ustanovili temeljne organizacije v skoraj vseh nekdanjih obratih, kjer so pred dobrim desetletjem začele delati ekonomske enote, ki so potlej, ko so v podjetju spet prevladale centralistične težnje, umrle brez kakšnih posebnih pogrebnih ceremonij.

Dobre izkušnje iz tega obdobja pa so ostale in pri ustanavljanju novih TOZD so jih s pridom uporabili.

Reorganizacija samoupravljanja, naj že bo še tako dobro zasnovana, je lahko koristna šele tedaj, če zagotavlja delavcem več možnosti za samoupravno veljavo

Tako nekako so mi novembra lani rekli delavci v plavžu in tako mi je pred dnevi dejal tudi Marjan Žitnik, sekretar partijskega komiteja.

»Na tej ugotovitvi temelji naš program bodoče dejavnosti.«

Že imajo osnovne organizacije zveze komunistov v vseh na novo oblikovanih TOZD. Tamkaj ustanavljajo tudi osnovne sindikalne organizacije, ki jih je bilo do nedavnega 39, v bodoče pa jih bo 25, torej toliko kot partijskih in temeljnih organizacij, če prištejemo še tri delovne skupnosti skupnih služb.

Ščerbic:

»Gre za to, kako bomo v bodoče uredili dohodkovne odnose v združenem delu, da bi vsaka temeljna organizacija res lahko razpolagala s sredstvi, ki jih je ustvarila, hkrati pa svoj dinar samoupravno združevala za skupne koristi. O tem razpravljamo, cilji so jasni, poti za njih dosego še ne.«

Žitnik:

»Tudi glede delegatskega sistema se še nismo dokončno dogovorili. Vemo, da se mora vsak TOZD čim bolj neposredno vključiti v dogajanja v železarni in povsod tam, kamor potuje njihov dinar, najboljša možnost za to dejavnost pa bomo, tako vsaj upamo, spoznali v zdajšnji dokaj široki razpravi na zborih delavcev in v samoupravnih skupinah.«

Osnovne celice njihove samouprave so in bodo samoupravne skupine, ki so hkrati tudi sindikalne

Z novim pravilnikom o njihovi dejavnosti bodo tem skupinam zagotovili še večjo veljavo. Sestajajo se med odmorom ali v tistih minutah, ko se, denimo, žerjav pokvari, ko morebiti za hip postanejo zaradi te ali one okvare in se na hitro pogovorijo o vsem, kar jih teži. Vsaka skupina ima svojega delegata v delavskem svetu temeljne organizacije in tudi v izvršnem odboru sindikata. Doslej so bili vodje skupin praviloma delovodje, zdaj dopuščajo možnost, da izvolijo najboljšega, in če delovodja ustreza tej zahtevi, izvolijo njega. Nov samoupravni akt o dejavnosti teh skupin pa bo opredelil vso njihovo samoupravno, sindikalno in drugo družbeno delo.

Ob koncu bi rad povedal še nekaj misli o odnosih med temeljnimi organizacijami in delovno skupnostjo skupnih služb.

Jeseški železarji dobro vedo, kaj vse so v zadnjih nekaj letih, še zlasti v nedavni preteklosti storili, da bi tudi v skupnih službah prevladala samoupravna miselnost.

»O tem,« so mi rekli, »smo na sestankih odkrito govorili; tudi o takšnih dejavnostih nekaterih služb, ki nima ničesar skupnega s samoupravo, o pritijskih in o samovolji. V tej skupnosti je bilo doslej več kot tisoč zaposlenih. In tudi zato, ker v tako veliki organizaciji ni bilo možno zagotoviti prave samouprave, smo ustanovili tri delovne skupnosti. To zamisel so podprli tudi tamkaj zaposleni delavci.«

Med nedavno razpravo o osnutku zakona o združenem delu sem v jeseški železarni slišal naslednjo ugotovitev:

»Kakšno korist imamo od tega, če smo si naredili veliko tovarno in smo v njej zagotovili, da je delo postalo lažje, samouprave pa imamo le toliko, kolikor nam jo omogoča vodilna struktura v podjetju.«

Zdaj imajo toliko samouprave, kolikor si je sami želijo.

O tem, kaj bodo z njo storili, pa bomo še pisali.

JANEZ VOLJČ

SINDIKAT DELAVCEV KOVINSKE INDUSTRIJE O LETOŠNJIH NALOGAH

Spodbudna kritična ocena dela

Ob kritični presoji pomanjkljivosti dela v minulemu letu je sindikat zastavil na dobrih temeljnih nalogah za letošnje leto — Potrebna tudi boljša organiziranost sindikatov

Nikakor ni možno trditi, da sindikat delavcev kovinske industrije Slovenije — na vseh ravneh svoje organiziranosti — zadan nalog v minulemu letu ni opravil dovolj dobro ali v dovolj velikem obsegu. Kritičnih ocen, ali v dovolj organiziranosti same sindikalne organizacije samoupravne organiziranosti delovnih organizacij in samoupravnih odnosov v združenem delu, spoštovanja sprejetih samoupravnih sporazumov ali rezultatov gospodarjenja v minulemu letu, ki so jih delegati tega sindikata izrekli na nedavno minuli letni konferenci republiškega odbora, zavoljo tega ne moremo jemati drugače kot spodbudo za še bolj poglobljeno in v reševanje dejanskih problemov delavcev usmerjeno delo sindikata v letošnjem letu.

Razprava na seji RO tega sindikata o delu v minulemu letu in nalogah za letošnje leto izve neta tako, kot bi delegati dejali: »Ne govorimo preveč, kaj vse bomo storili, pač pa najprej pogledimo, česa nismo opravili tako, kot bi lahko, potem pa zlasti na tistih delovnih področjih zavijamo rokave.« Zato so najprej pometli pred lastnim pragom. Marsikje je bo potrebna reorganiza osnovnih organizacij; ponekod so prevelike, njihovo delo je zavoljo tega oteženo, predvsem pa aktivno vključuje premalo članov — delavcev. Posamezni delegati so povedali: »Nekateri sindikalni funkcionarji še vedno nastopajo in odločajo — v imenu članstva. V takšnih osnovnih organizacijah se moč sin-

dikata kajpak krha in njegova aktivnost nasploh upada.« V delovanju — spet nekaterih, čeprav ne tako maloštevilnih — sindikalnih delegatov je tudi možno zaslediti pomanjkljivosti. Predvsem so bili premalo aktivni v stikih z »bazo«, na seje pa so prihajali, ne da bi predelali pripravljeno gradivo... Takšen odnos do sindikalnega dela pa kajpak tudi negativno vpliva na opravljanje nalog. Seminarji, ki jih sindikati nameravajo organizirati letos, in poglobljena skrb za kadre (nič več kadrovanja po načelu »delegat naj bo tisti, ki je pripravljen delati, če ni možno pridobiti najbolj usposobljenih) naj bi opisane težave v delu sindikatov letos občutno zmanjšali.

Najpomembnejša naloga iz špeta akcij za uveljavljanje samoupravnega položaja delavcev na osnovi zakona o združenem delu pa bo slej ko prej tudi letos samoupravno organiziranje delavcev v TOZD in OZD in drugih oblikah samoupravnega povezovanja dela in sredstev. V sindikatu delavcev kovinske industrije s samoupravno organiziranostjo delavcev v tej dejavnosti niso zadovoljni. Dosedanje analize samoupravnega položaja delavcev v velikih gospodarskih sistemih kovinske industrije, metalurgije, elektroindustrije in strojogradnje so pokazale, da tako rekoč nobena od sestavljenih organizacij združenega dela še ne deluje tako, kot določa zakon o združenem delu.

Ponekod se kažejo celo duhu ustave in določilom zakona nasprotne težnje. Vse več je vzporednic v proizvodnih programih tam, kjer so se (kot kaže formalno) delovne organizacije povezale tudi zavoljo tega, da se sporazumejo o delitvi proizvodnje in kjer so tako zapisale celo v sprejetih samoupravnih sporazumih o združenju dela in sredstev. Sindikat bo moral trdnjeje uveljavljati svoja stališča o potrebi po spoštovanju samoupravnih sporazumov in dogovorov. Posebej trdno bo moral sindikat — na vseh ravneh svoje organiziranosti — uveljavljati to stališče pri samoupravnih sporazumih o razporejanju dohodka in o delitvi sredstev za osebne dohodke. Delo skupne komisije podpisnic panožnega sporazuma je bilo namreč lani praktično onemogočeno, saj je manj kot dve tretjini podpisov sproti posredovalo podatke o gibanju sredstev za osebne dohodke. V takšnih razmerah kajpak zvedenita tako vrednost samoupravnega sporazuma kot tudi delo skupne komisije. K večji aktivnosti sindikata pa kličejo tudi letošnje izgube v kovinski industriji, sindikat se tvorno vključuje v akcije za saniranje razmer. Seveda pa tudi drugih nalog za uveljavljanje samoupravnega položaja delavca v smislu določil zakona o združenem delu sindikat delavcev kovinske industrije ne bo zanemarjal, čeprav jih v tem poročilu posebej ne omenjamo.

R. B.

RO SINDIKATA DELAVCEV STANOVANJSKE IN KOMUNALNE DEJAVNOSTI SLOVENIJE

Vodilo: duh zakona

Med najbolj pomembnimi nalogami uresničevanja zakona o združenem delu povezovalno in ustanavljanje samoupravnih komunalnih skupnosti

Med najpomembnejše naloge, ki so bile lani v središču pozornosti osnovnih in občinskih organizacij sindikata delavcev stanovanjske in komunalne dejavnosti in tako seveda tudi republiškega odbora sodi poleg javne razprave o osnutku zakona o združenem delu, uresničevanja zakona o komunalnih dejavnostih, samoupravne preobrazbe v dosedanjih komunalnih podjetjih in povezovanja tudi ustanavljanje samoupravnih komunalnih skupnosti. Po zakonu so bile nosilci ustanavljanja teh skupnosti občinske skupščine, vendar pa so v akciji tvorno sodelovale tudi osnovne in občinske organizacije sindikata v tej dejavnosti.

Povsem normalno je, da so se na letni konferenci RO sindikata delavcev stanovanjske in komunalne dejavnosti vprašali, kako daleč smo v naši družbi pri ustanavljanju teh skupnosti? Odgovor je takle: »Iniciativni odbori za oblikovanje samoupravnih skupnosti so bili ustanovljeni že v drugi polovici predlanskega leta. Več kot dobro leto pa smo pripravljali osnovne dokumente, kot so družbeni dogovor, samoupravni spo-

razum o ustanovitvi in ponekod tudi statute.«

Odgovor seveda ne pove vsega; delegati na letni konferenci pa so opozorili, da smo lani ustanovili le v polovici slovenskih občin te skupnosti tudi zato, ker iniciativni odbori niso dobili dovolj strokovne in politične podpore pri svojem delu. Večina dilem pri nastajanju teh samoupravnih interesnih skupnosti je sicer razrešenih, vendar pa so še nekatera pomembna vprašanja, na katera bomo morali slej ko prej poiskati dokončne odgovore. Gre za vprašanje celovitega financiranja teh skupnosti in za oblikovanje samoupravnih interesnih skupnosti za stavbna zemljišča, kar bi naj sicer rešil novi zakon o upravljanju in razpolaganju s stavbnimi zemljišči. Tudi zavoljo tega bo moral sindikat, tako so poudarili na letni konferenci republiškega odbora, usmeriti vse sile v to, da bodo v občinah, kjer teh skupnosti še niso ustanovili, to čimprej naredili in ustvarili pogoje za normalno delo.

Sindikat je tvorno sodeloval v sedanjih integracijskih gibanjih, so ugotavljali delegati na letni konferenci. Ti procesi so zna-

čilni za precejšnje število slovenskih občin, žal pa nikjer niso premagali občinskih meja, razen v Ljubljani. Ozkosti, morda tudi lokalizmu in podobnim pojavom bodo zato v republiškem odboru posvetili v prihodnje vso pozornost, kar še posebej velja za uresničevanje zakona o združenem delu, zakona o komunalni dejavnosti in stališč sindikata. Toda ne le na področju povezovanja, temveč tudi pri razčiščevanju odnosov v doslej enovitih organizacijah združenega dela, ki se poleg komunalne dejavnosti ukvarjajo tudi s stanovanjsko, obrtno in gradbeniško.

To sta bili osrednji temi v razpravi na letni konferenci republiškega odbora sindikata delavcev stanovanjske in komunalne dejavnosti Slovenije. Vseh vprašanj seveda v našem zapisu ne moremo obdelati. Povemo naj le to, da je letni načrt dela zasnovan tako, da bodo osnovne organizacije sindikata v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela uveljavljale svojo družbenopolitično vlogo in naloge pri uresničitvi določil zakona o združenem delu.

M. HORVAT

Več metod, več aktivnih

Pet posvetov, ki jih je pripravila komisija predsedstva CK ZKS za organiziranost in razvoj ZK ter kadrovske politike prejšnji teden v Mariboru, Celju, Novem mestu, Novi Gorici in Ljubljani o organizacijski, idejni, kadrovski in akcijski krepitvi po 5. seji CK ZKS, je nedvomno pomenilo bogat delovni dogovor, ki je bil med drugim tudi usmerjen v pripravo na prihod-

datke, v teh dneh že več kot 93 tisoč članov, kar kaže, da število neprestano narašča. Vendar je čutili v zadnjem obdobju nekakšno pojemanje prizadevanj na tem področju, kar sicer lahko pripisemo tudi neprestanim opozorilom, da je treba dosledno pri tej akciji upoštevati vsa merila, ki smo jih opredelili, ne pa se zavzemati samo za visoko število novosprejetih, ki

povsem drugačne, pa kljub temu velja opozoriti, da bi kazalo v vseh osnovnih organizacijah temeljito analizirati ta pojav oziroma ovrednotiti odnos med politično usmeritvijo, zastavljenimi akcijami in praktičnimi učinki. Skratka, poiskati je treba okolja, kjer so ta gibanja slaba in oceniti razmere pri njih ter še posebej tako imenovano razmerje sil. Seveda pa nikakor ne gre samo za delavce, temveč tudi za kmete, saj skorajda nismo uspeli povečati njihovega števila v članstvu ZK.

Očitno je, da bi morali imeti v vseh občinskih in osnovnih organizacijah posebne programe sprejemanja v ZK, pri čemer seveda ne bi smeli uveljavljati nekakšnih številčnih planov, temveč oceniti politične razmere in opredeliti načine krepitve oziroma osvežitve ZK, ki segajo od evidentiranja kandidatov naprej. Mnogo večjo pozornost pa bomo morali posvetiti najrazličnejšim aktivim, še posebej pa aktivom komunistov — neposrednih proizvajalcev. Povsem nerazumljiva je namreč ugotovitev, da ponekod še vedno obstajajo le formalno in se praktično ne sestajajo, čeprav je prav peta seja CK ZKS ponovno jasno opredelila njihovo vlogo. Vprašanje je, če niso taki primeri tudi dokaz družbenopolitične »aktivnosti« v posameznih občinah.

Seveda pa morajo organizacije ZK in vseh ravneh posvetiti posebno pozornost tudi vlogi aktivov in svetov ZK, ki se morajo tesneje povezovati z ustreznimi organizacijskimi oblikami delovanja drugih družbenopolitičnih organizacij in delovanju komunistov vseh psovod, kjer živijo in delajo. To pa je seveda tesno povezano z množičnim usposabljanjem članov oziroma z uveljavljanjem znanja pri reševanju konkretnih problemov v njihovih okoljih, torej uresničevanju sprejetih sklepov in stališč. Skratka, gre za zahtevo, da je na konkretna vprašanja nujno dajati konkretne odgovore in da mora biti temu posvečeno tudi usposabljanje. In prav na tej podlagi bi morale vse osnovne organizacije osebno zadolžiti svoje člane, česar pa seveda ni mogoče uresničiti brez znanja in poglobljanja idejnih teoretičnih in praktičnih spoznanj, kar je tudi možnost za preverjanje slehernega člana. Prav zato moramo zlasti na ravni osnovnih organizacij uveljaviti vse možne metode družbenopolitičnega delovanja in sprejeti načrte usposabljanja za vsakega člana posebej. Le s pestrimi metodami dela namreč lahko uveljavimo že zdavnaj sprejeto usmeritev, da mora imeti vsak član tudi konkretne naloge, kajti le tako bo tudi poglobljal svoje idejnopolitično znanje in uveljavljal pravilo, da razširitev metod dela pomeni tudi razširitev aktivnosti, ki v bistvu ne pozna pomembnejših in manj pomembnih zadolžitve. Najvažnejše pa je, da to zahtevo uveljavljamo že pri kandidatih za člane ZK in pri novosprejetih ter jo razvijamo naprej.

Resnica je samo ena: vsak član ZK mora biti družbenopolitični delavec v pravem pomenu besede in ne le številka v članski izkaznici. In o tem se verjetno ni treba več prepričevati, temveč ukrepati proti vsem tistim, ki tega nočejo razumeti in spoštovati.

JANEZ KOROŠEC

REKLSO

JOSIP BROZ TITO, predsednik SFRJ, v zdravici Moamerju el Gadafiju, predsedniku sveta revolucionarnega poveljstva libijske arabske republike:

Jugoslavija podpira sklicanje ženevske konference pod pokroviteljstvom in ob aktivni zavzetosti organizacije Združenih narodov. Razumljivo je, da mora biti palestinska osvobodilna organizacija navzoča v vseh fazah njenega dela. Slej ko prej sodimo, da bližnjehodne krize ni mogoče odpraviti brez umika Izraela z arabskih ozemelj, zasedenih leta 1967, in priznanja zakonitih nacionalnih pravic arabskemu prebivalstvu Palestine, vstevši pravico do ustanovitve neodvisne in suverene države.

Žal pa si Izrael in sile, ki ga podpirajo, še naprej prizadevajo prepričati udeležbo PLO kot neodvisnega in enakopravnega partnerja na konferenci, kot suverena predstavnika Palestine. Prepričani smo, da tudi vi mislite, da bi njihova odsotnost spodkopala možnost za izvedbo te konference.

V vseh srečanjih z našimi arabskimi prijatelji poudarjamo trdno prepričanje, da sta enotnost in solidarnost arabskih držav pogoj in poroštvo uspeha vsake njihove akcije.

Zdaj je bolj kakor kdaj koli potrebno, da Arabci storijo vse za odpravo medsebojnih nasprotij in za uskladitev svojih interesov. Samo tedaj bodo namreč lahko računali s podporo najširše mednarodne javnosti.

Komunist za DE

nje kongrese. Predvsem pa so kritični in samokritični pogovori tudi dokazali, da smo verjetno doslej tako imenovanim organizacijskim vprašanjem, ki pa globoko zadirajo v vsebino našega delovanja, posvetili, še posebej na ravni medobčinskih, občinskih in osnovnih organizacij, vse premalo pozornosti. Toda že znana peta seja CK ZKS je ne le s svojim gradivom, temveč predvsem z odmevom med članstvom, dokazala, kako pomembna so ta vprašanja za delovanje komunistov na vseh področjih njihove aktivnosti.

Nedvomno je učinkovitost ZK tesno povezana že z akcijo krepitve oziroma sprejemanja novih članov, pri čemer gre predvsem za kvaliteto in za uresničitev nalog, ki so jih pred vse komuniste postavili kongresi. ZKS ima, če se opremo na statistične po-

samo po sebi še ničesar ne zagotavlja. Predvsem pa zastavlja posebno vprašanje podatke, da se je nekako ustavil delež delavcev med člani ZK na dobrih 31 odstotkih in da se v zadnjem času sploh ni povečal. Pri tem ne gre samo za vprašanje delavske večine, temveč hkrati tudi za pojav, da se njihovo število ne povečuje v nekaterih okoljih, kjer sicer delavci prevladujejo med zaposlenimi. Že podatek, da je v industriji in rudarstvu 46 % zaposlenih v naši republiki, predstavljajo pa le 34,5 odstotka komunistov, daje dovolj podlage za akcijo. Nemalo jih namreč vprašuje, če se v nekaterih okoljih spet ne pojavljajo primeri odtujenosti delavcev od odločanja, ki so bili značilni časov pred dogodki, ki so pomenili s svojimi posledicami prelomnice v naši družbenopolitični aktivnosti. Čeprav so primerjave razmer

od sobote do sobote

OBRAMBA IN VARNOST V OSPREDJU

Med pomembnejše dogodke minulega tedna lahko gotovo štejemo sejo zvezne konference SZDLJ v prostorih zvezne skupščine, ki se je ukvarjala z uresničevanjem vseljidske obrambe in družbene zaščite. Pozornost tem vprašanjem so posvetili v teh dneh tudi v koordinacijskem odboru pri republiški konferenci SZDL. Ocene o razvoju in stanju pripravljenosti vseh delov naše obrambe so ugodne, proces podružbljanja in vgrajevanja obrambe in samozaščite v naš samoupravni sistem je napredoval in dal dobre rezultate. V dograjevanju tega sistema, kot so poudarili, je imelo posebno vlogo politično osveščanje in delo, ki so ga pri tem opravila tudi sredstva javnega obveščanja. Zato danes prevladuje samozavest in spoznanje, da so varnost družbe, moč obrambe in samozaščite temeljni pogoji za neodvisnost naše države, široka in organizirana udeležba prebivalstva pa zagotovilo za uspešen odpor proti vsem oblikam pritiskov, vmešavanj in poskusov izpodkopavanja samoupravnega sistema. V tem pogledu smo dosegli velik napredek, prav tako pa tudi v zagotovitvi materialnih sredstev in v razvoju naše vojne industrije, ki nam daje čedalje bolj sodobno oborožitev.

Velik odmev v politični javnosti je v teh dneh doživel tudi intervju Edvarda Kardelja za nizeški zbornik »Bodočnost Evrope«, v katerem naš najuglednejši marksistični mislec in teoretik daje aktualne odgovore na evropske in svetovne probleme po helsinški konferenci. V odgovorih Kardelj obravnava predvsem dediščino blokvske delitve naše celine ter poti in načine, kako jo premagati. Pri tem zlasti osvelji jugoslovansko politiko neuvrčenosti, ki ima svoj močan vpliv tako na odnose v Evropi kot v svetu, ker so problemi sodobnega sveta v močni soodvisnosti. Svet se ne bo spremenil z razpustitvijo blokov, je v intervjuju dejal Edvard Kardelj, pač pa bodo bloki izginili s spreminjanjem sveta. Potrebno je torej s strpnim in vztrajnim spreminjanjem odnosov med državami in narodi odpravljati posledice blokov in odstranjevati pregrade, ki so na poti mednarodnemu sodelovanju.

V republiških upravnih organih, izvršnem svetu in skupščini so stekle razprave o priprav-

ljenem gradivu za prihodnjo sejo zborov skupščine, ki bo obravnavala tematično celotnega prometa in razvoja cestnega omrežja v Sloveniji v prihodnjem štiriletnem obdobju. Program obnove in graditve cest je kot predlog posredovala republiška skupnost za ceste, medtem ko so probleme celotnega prometa v Sloveniji strnili v analizo in predlog programa v ustreznem komiteju izvršnega sveta. Ta dokaj zajetna in zanimiva problematika je te dni pritegnila k razpravi vso delegatsko bazo, sklenila pa se bo na februarjskih sejah zborov slovenske skupščine.

V slovenski politični javnosti so v minulih dneh veljali poudarki tudi informiranju in dograjevanju informativnega sistema. S temi vprašanji so se ukvarjali tako v ustreznih komisijah pri CK ZKS, v republiški konferenci SZDL, sindikatih in v skupščini. Med najvažnejšimi nalogami so samoupravna organiziranost in delo delavskih svetov in uredništve glasil v združenem delu, ustreznost organiziranosti indok sistema, pri katerem je potrebno še marsikaj razjasniti, odpraviti pa tudi že prve negativne pojave, ki spremljajo delo teh centrov. Zlasti bo potrebno, kot so poudarili na posvetu urednikov in novinarjev v skupščini, doseči večjo udeležbo sredstev javnega obveščanja v dograjevanju samoupravnega sistema informiranja, ker pomenijo, ne glede na številne težave in pomankljivosti, tehnološko in kadrovske osnove, ki je doslej edina najbolj organizirana in je sposobna prispevati ustrezen delež k celotnemu sistemu obveščanja.

V kulturnopolitični javnosti je v teh dneh pozornost pritegnila Zveza kulturnih organizacij Slovenije, ki se je v Novi Gorici vodstveno preuredila in si zastavila program dela na najširšem področju kulturnoprosvetnega amaterizma v Sloveniji.

Med prireditvami naj omenimo tudi eno največjih in tradicionalnih prireditev naših tekstilcev in konfeksionarjev »Moda 77« na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Razstava sicer ni prinesla velikih presenečenj, potrdila pa je uspešnost in napredek v tradiciji tovrstnih sejmov.

GOK

Na zalogi imamo značke Zveze sindikatov Jugoslavije po ceni 15 dinarjev. Naročila sprejema: ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4-II.

Delovno razmerje namesto delovnega mesta

Po dosedanjih predpisih je bil sleherni delavec razporejen na delovno mesto oziroma zadolžen za delo na določenem delovnem mestu. Prosto delovno mesto je bilo osnovni pogoj za sprejem delavca v združeno delo. Ničče ni mogel stalno delati zunaj veljavne sistemizacije delovnih mest ali ostati »nerazporejen«.

Določbe zakona o združenem delu pa ne omenjajo niti delovnih mest niti njihove sistemizacije pa tudi ne ukinitve delovnega mesta. Namesto sistemizacije delovnih mest in natančnejšega določanja opravil in nalog na slehernem delovnem mestu, ki pomenijo skupno obveznost delavca, je potrebno s samoupravnim splošnim aktom, ki ureja delovno razmerje, določiti pogoje, ki jih mora delavec izpolnjevati, da bi lahko opravljal delo v TOZD glede na njeno dejavnost, tehnologijo in druge pogoje dela. Namesto vodilnih delovnih mest opredeljuje zakon opravila in delovne naloge, pri katerih imajo delavci posebna pooblastila in odgovornost. Podlaga organizacije dela in poslovanja torej niso več delovna mesta, temveč delo in delovne naloge iz temeljne in druge dejavnosti TOZD.

Ne le delo samo, tudi število delavcev mora biti odvi-

sno od obsega, zapletenosti in drugih lastnosti del in nalog, ki jih opravlja TOZD. Pristojni organ v organizaciji lahko sklene, da se z enim ali več delavci vzpostavi delovno razmerje šele, ko na podlagi načrta razvoja in samoupravnega splošnega sporazuma ugotovi, da v procesu dela obstaja potreba, da se za posamezne naloge poveča število delavcev. To pomeni, da za sprejem novega delavca v združeno delo ni več pogoj formalno prosto delovno mesto, temveč objektivna potreba, da bi konkretno delo oziroma nalogo redno opravljali. Organizacija je dolžna z javnim glasom oziroma natečajem objaviti pogoje, ki jih mora izpolnjevati delavec.

Znano je, da sta se upravna in sodna praksa doslej dokaj razlikovali, ko je šlo za edinega kandidata, ki je izpolnjeval pogoje. Pristojni upravni organi so menili, da je edinega kandidata nujno treba sprejeti, medtem ko je v sodni praksi obveljalo stališče, da je treba sprejeti kategera od kandidatov na delo le, če se zanj potegujeta dva kandidata, ki izpolnjujeta pogoje. Zakon o združenem delu to vprašanje rešuje tako, da delavski svet oziroma razpisna komisija ni dolžna izbrati nobenega izmed več kandidatov, je pa dolžna, če ne izbere nobenega, objaviti nov razpis oziroma ponovno razpisati natečaj.

Vprašanje obveznega sprejemanja pripravnikov je rešeno v zakonu na način, ki je svojevrsten kompromis med pravico delavcev, da odločajo o medsebojnih razmerjih o delu in odločajo, koliko pripravnikov bodo sprejeli za nedoločen čas ter koliko samo usposobili za samostojno delo in med pravico širše skupnosti, da vodi aktivno politiko do zaposlovanja mladih ljudi. Pripravnik namreč lahko sklene delovno razmerje za nedoločen ali določen čas, kar je odvisno od potreb in možnosti temeljne organizacije. Toda zakon lahko OZD zadolži, da pod določenimi pogoji sprejmejo pripravnike za nedoločen čas.

To pomeni, da bomo imeli dve vrsti pripravnikov: takšne, ki bodo po opravljenem strokovnem izpitu ostali v delovnem razmerju, in takšne, ki jim bo po usposabljanju delovno razmerje moralo prenehati. Usposobljen pripravnik se bo lahko zaposlil pod ugodnejšimi pogoji že s tem, ker bo usposobljen za samostojno delo, predvidevajo pa tudi ukrepe, da bi delovne izkušnje — razen za delo na vodilnih, normativno-analitičnih in podobnih delih — ne bile ovira za zaposlovanje mladih ljudi.

V. O.

NEZAKONITOSTI V POSLOVANJU S TUJINO

Sebi v korist, družbi v škodo

Seznam prekrškov delovnih organizacij je dolg in vrste prekrškov v poslovanju s tujino raznolike, koristi pa so praviloma kratkotrajne in hudo enostranske

Zvezna devizna inšpekcija ugotavlja pri svojem delu številne kršitve gospodarskega poslovanja naših delovnih organizacij s tujino. Tako pogosto uvažajo opremo, kakršno ponujajo tudi domače tovarne ali pa bi jo lahko ob malenkostnih investicijah začela proizvajati. Za nameček je takšna oprema še slabe kakovosti in je bila že uporabljena. Nekatere OZD, ki nimajo dovolj deviz, vnašajo v predpisane obrazce netočne podatke o režimu uvoza, prijavljajo nižje cene za blago, katerega uvoz je omejen, višje pa za proizvode, katerih uvoz je sproščen; uporabljajo torej sredstva deviznih rezerv. Pri izvozu našega blaga se pogosto dogaja, da je blago slabše kakovosti od dogovorjene ali pa ne spoštujejo dobavnih rokov, kar ima večkrat za posledico prekinitve pogodb v škodo naših izvoznikov ali pa le-ti plačujejo visoke penale. Dogaja se tudi, da posamezne organizacije združenega dela deviznih sredstev ne vnašajo v

domovino, ampak jih uporabljajo v tujini za izplačevanje različnih obveznosti v nasprotju s predpisi. Devizni inšpektorji so tudi ugotovili, da nekatere OZD prodajajo drugim devize po višjem tečaju od uradnega ali pa v obliki blagovnih pošiljk, kar je prav tako v nasprotju s predpisi. Devizni inšpektorji so odkrili, da organizacije združenega dela s formalno proizvodno kooperacijo s tujino pogosto prikrivajo blagovni uvoz, ki je sicer po naših predpisih omejen, nepravilno pa uporabljajo tudi različne olajšave, ki so predvidene za to obliko sodelovanja s tujino, kot je, denimo, brezgotovinsko plačevanje prek obračunskega računa. Nekaterih sklenjenih pogodb o kooperaciji pa niti niso uresničile — čeprav so v zvezi z njimi izkoristile vse olajšave. Tudi pri skupnih naložbah organizacije združenega dela ne spoštujejo vedno predpisov oziroma določil v pogodbah. Pri nekaterih naložbah gre le za

simbolične zneske, kar daje vtis, da so takšne pogodbe sklenili samo zato, da bi izkoristili olajšave pri najemanju finančnih in komercialnih kreditov v tujini. Kot kreditorji se pojavljajo tudi inozemski partnerji, na te kredite pa plačujejo zelo visoke obresti ob različnih drugih stroških. Nekatere OZD so utrpel precejšnje izgube tudi pri izvajanju investicijskih del zaradi nestrokovno sklenjenih pogodb, kar izvira v glavnem iz nezadost-

nega poznavanja predpisov, ki veljajo v državah, kjer izvajajo dela. Komentar k tem ugotovitvam zveznih deviznih inšpektorjev bržčas ni potreben. Potrebno je le še bolj zaostriti kontrolo nad tistimi organizacijami združenega dela, ki zavestno kršijo zakone in predpise, da bi si pridobile materialne koristi na račun tujega dela in celotne družbe.

V. O.

NOVI SAD

RENTA OD PROIZVODNJE

V Vojvodini pripravljajo zakon o rudarskih in geoloških raziskavah, na podlagi katerega naj bi vsaka občina prejela po 2 % rente od vrednosti proizvedene nafte in plina na svojem področju. V novosadskem kombinatu Naftagas so že organizirali prve pogovore s predstavniki 12 vojvodinskih občin, ki bi jim po sedaj veljavnih cenah ter na

podlagi novih zakonskih določb morali letos izplačati 25 milijonov dinarjev na račun proizvedene nafte. Te razgovore so organizirali z namenom, da bi pravočasno sprejeli samoupravne sporazume, na podlagi katerih nameravajo takoj po sprejemu zakona izplačevati občinam rente za črpanje nafte.

V. B.

BEOGRAD

BREZ OLAJŠAV

Skupščina SFRJ je od ZIS prejela predlog zakona o spremembah zakona o določanju in obračunavanju celotnega prihodka in dohodka v TOZD. Delegati naj bi ga sprejeli po hitrem postopku, predlagane spremembe pa naj bi uveljavili že ob zaključnih računih OZD za leto 1976. Po dosežanih predpisih TOZD, ki je poslovala z izgubo, ni bila dolžna plačevati prispevkov samoupravnim interesnim skupnostim, če pa so prispevek plačevale v letu, v katerem so izkazale izgube, so imele pravico na povračilo teh sredstev. Spremembe zakona pa predvidevajo,

da TOZD nimajo več te pravice in niso oproščene plačevanja davkov in prispevkov ne glede na to, da poslujejo z izgubo. Takim TOZD ne bodo več vračali davkov in prispevkov iz osebnih dohodkov delavcev, še vedno pa bo TOZD dobila vrnjene davke in prispevke iz dohodka TOZD, če posluje z izgubo. Prispevkov iz dohodka za zdravstveno, pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter za zaposlovanje, osnovno izobraževanje in otroško varstvo pa organizacijam združenega dela, ki ustvarjajo izgubo, ne bodo več vračali.

V. B.

REKA

VELIKE IZGUBE

REŠKEGA GOSPODARSTVA

Gospodarstvo skupnosti občin Reka je v prvih desetih mesecih lani imelo še nekaj več kot 1,5 milijarde dinarjev izgub. Te izgube so v zadnjem četrtletju lani znatno zmanjšali tako, da ne bo prišlo do ukinitve nobene organi-

zacije združenega dela, kar pa ne velja tudi za temeljne organizacije združenega dela. Zato na Reki intenzivno pripravljajo sanacijski program za tiste OZD, ki so zašle v težaven položaj.

V. O.

METLIKA

VEČJA PROIZVODNJA POLIAMIDNIH VLAKEN

V Beti v Metliki je bila pred nedavnim ustanovljena skupščina konzorcija za gradnjo novih zmogljivosti za proizvodnjo poliamidnih vlaken, na kateri je sodelovalo več kot 60 predstavnikov OZD predvsem iz tekstilne in kemične industrije Slovenije in Hrvaške. V konzorcij se je doslej vključilo 8 OZD iz obeh republik, predvidevajo pa, da se bo vključilo še 7 večjih OZD. Namen ustanovitve konzorcija je, da bi zainteresirane OZD preučile možnosti za razširitev

proizvodnje poliamidnih vlaken ter zagotovile potrebna dinarska in devizna sredstva zanjo. Investitor je TOZD Yulon v sklopu Jugotekstila. Nova tovarna naj bi proizvajala letno 10 tisoč ton poliamidnih vlaken. Ta investicija je dobila polno podporo kemične industrije in Ljubljanske banke ter je usklajena z republiškim srednjeročnim planom razvoja 1976—1980 kot prednostna investicija v proizvodnjo surovin.

V. O.

USTANOVLJENA NOVA DELOVNA ORGANIZACIJA GORENJE — PROMET

Poglabljanje poslovnih povezav

Delovna organizacija Gorenje — promet je nastala iz TOZD Gorenje promet, servis in maloprodaja

Ustanovitev nove organizacije združenega dela Gorenje-Promet ter dokončno oblikovanje skupnih zadev v sestavljeni organizaciji združenega dela Gorenje, s čimer naj bi omogočili bolj smotrno delitev dela, specializacijo, medsebojno povezanost in odvisnost, predstavlja začetek uresničevanja akcijskega programa za uresničevanje določil zakona o združenem delu in za dopolnitev samoupravne organiziranosti, ki so ga sprejeli v Gorenju pred mesecem dni. Te dni so se delavci služb prodaje, nabave, izvoza — uvoza, raziskave tržišča in ekonomske propagande, ki so bili del skupnih služb SOZD Gorenje, na referendumu odločili, da se organizirajo kot TOZD. Obenem pa so tudi sklenili, da se skupaj s TOZD Servis in maloprodaja združijo v novo organizacijo združenega dela Gorenje-Promet. Novo organizacijo združenega dela Gorenje-Promet bo sestavljalo več TOZD: domača trgovina, zunanja trgovina, servis, maloprodaja ter inženiring, ki bo skrbel za kom-

pleksno ureditev prostora, postavitve objektov ter za opremo objektov in okolja. Nova delovna organizacija bo nadaljevala z oblikovanjem in poglabljanjem povezav na področju prometa doma in na tujem.

Organizacija združenega dela Gorenje-Promet, ki bo opravljala posle za vse delovne organizacije v SOZD Gorenje na področju blagovnega prometa, bo že letos prodala doma in na tujem za kakih 7 do 7,5 milijard dinarjev izdelkov ter kupila za blizu 4 milijarde din materialov. Dejavnost bodo razširili tudi na pomoč pri organiziranju nabave pri dobaviteljih, da bi zagotovili cenejše, bolj racionalno in kvalitetnejše blago, prav tako pa tudi na pomoč večjim kooperantom proizvodnih organizacij združenega dela Gorenja, da ne bi morebitna slabša prodaja drugih izdelkov vplivala na cene izdelkov, ki jih kupujejo organizacije združenega dela Gorenje. Skrbeli pa bodo tudi za razvoj kooperantov proizvodnih organizacij združenega dela Gorenje.

P. O.

NOVA PROIZVODNA OBRATA HELIOSA IZ DOMŽAL

Močnejši na domačem in tujem trgu

Obrata za proizvodnjo umetnih smol in barvastih premazov pomenita izboljšano tehnologijo, nižje proizvodne stroške, večjo kakovost in — večje zanimanje porabnikov

Kolektiv kemične industrije Helios iz Domžal je v minulem tednu odprl nova obrata za proizvodnjo umetnih smol in pigmentnih premazov. Zgradili so ju v Količevem, v tamkajšnjem TOZD Heliosa, tovarni barv, lakov in umetnih smol. Obrat za proizvodnjo umetnih smol je zrasel ob tem obratu, skupaj pa pomenita celoto. V novem obratu bodo lahko izdelali 6500 ton alkidnih smol ali trikrat več kot v starem obratu; tako bo skupna proizvodnja smol znašala 8500 ton. Polovico te količine bodo porabili v Heliosu pri proizvodnji barv in lakov, »ostanek« pa deloma izvozili (20 odstotkov proizvodnje) deloma pa prodali drugim domačim porabnikom (30 odstotkov proizvodnje). Za zdaj bo podjetje sicer še vedno odvisno od uvoza surovin za proizvodnjo alkidnih in poliesterskih smol, z leti, ko bodo nekatere domače tovarne (Iplas, Oki in druge) začele izdelovati potrebne surovine, bodo v Heliosu morali uvažati le nekaj posebnih surovin in zavoljo tega krepko povečali izplen svojega izvoza. Obrat je veljal kolektiv 62 milijonov dinarjev, ker pa bo vrednost proizvodnje dosegla 110 milijonov din letno, z odplačili najetih posojil ne bo težav.

Pigmentirane ali po naše barvastе premaze izdelujejo zdaj v Heliosu v osmih zastarelih in neprimernih delovnih prostorih, ki so raztreseni po Količevem in v Domžalah. Zavoljo tega se je kolektiv odločil, da bo modernizaciji te proizvodnje v svojem srednjeročnem razvojnem načrtu namenil vso pozornost. Odločili so se, da bodo modernizirali tehnološke postopke in združili proizvodne prostore na enem mestu — v TOZD Količev. Ta naloga naj bi bila opravljena v treh etapah; prva etapa, ki je že za njimi je dograditev

novega proizvodnega objekta. V tej tovarni bodo ob znatno boljši tehnologiji in ustrežnejših delovnih razmerah izdelali na leto 10000 ton premazov, skupaj s starimi zmogljivostmi pa 14.500 ton. Ob teh podatkih skorajda ni treba posebej poudarjati, da se z modernizacijo bolj na široko odpirajo vrata na tuje trge. Za ta obrat je kolektiv Heliosa odštél 96 milijonov dinarjev, vrednost proizvodnje pa bo že letos preseгла 220 milijonov dinarjev.

I. S.

RAZVOJNI NAČRTI PLINSKEGA OMREŽJA LJUBLJANE

Nov trd oreh metropole

Potrebni bo več kot 444 milijonov dinarjev, da bi se v Ljubljani plinsko omrežje razvilo, da bi dohajalo rastoče potrebe — Viri financiranja še niso določeni

Plin naj bi, kot vemo, v bližnji bodočnosti postal eden pomembnih virov energije v naši republici. Plinovod, ki nam bo »pripeljal« plin iz Sovjetske zveze, bo najprej oskrboval večja središča v severnem delu Slovenije, kasneje pa bo raztegnil krake tudi v druge dele republike. Med prvimi bo plin dobila tudi Ljubljana, ki je zelo velik porabnik energije, je pa »sama« zelo malo proizvede. Republiško središče pa je dokaj nepripravljeno na uvedbo plina, saj se bo po predvidevanjih poraba plina povečala do leta 1980 kar za 3,5-krat: obstoječe omrežje plinovodov namreč zahteva temeljite rekonstrukcije in prilagoditev novi vrsti plina, poleg tega pa ga bo treba močno razširiti. In ne samo to, v središču mesta naj bi plin prevzel vlogo energetskega vira za ogrevanje, kajti le tako bo možno popraviti slab zrak v središču Ljubljane.

Uresničitev razvojnega načrta plinovodnega omrežja v Ljubljani, ki ga je pripravila mestna plinarna in ki je usklajen z energetsko bilanco mesta in s programom razvoja komunalne energetike, pa je še v marsičem odvisna od razpoložljivih finančnih sredstev. V Plinarni ugotavljajo, da je plin v primerjavi z drugimi energetskimi viri prepo-

PLANINA PRI SEVNICI:

ŠE VEČJI KOS KRUHA

POZD »Tajfun« se želi združiti z železarno v Štorah — 200 zaposlenih Kozjancev

Zdaj 60-članski kolektiv POZD »Tajfun« s Planine pri Sevnici na Kozjanskem uresničuje svoje, pri ustanavljanju predložene razvojne programe. Vrednost lani ustvarjene proizvodnje je preseгла 21 milijonov dinarjev. Zaradi dobrega gospodarjenja za letos načrtujejo še večjo proizvodnjo in zaposlitev novih ljudi. Vodstvo POZD pa ob tem meni, da je razvoj prepočasen, da so v kolektivu možnosti za novo proizvodnjo. Tako bi naj začeli s proizvodnjo hidravličnih elementov za motorno industrijo. S tem se hkrati nakazuje tudi možnost združitve s štorsko železarno oziroma za konstituiranje v TOZD.

»Pri naših načrtovanih ugotavljam, da je razvoj »Tajfuna« v obliki POZD prepočasen,« trdi Jože ŠPAN, nekdanji obrtnik, zdaj direktor POZD. »Z uvajanjem nove proizvodnje hidravličnih elementov za potrebe motorne industrije, predvsem za potrebe pri proizvodnji traktorjev, te pa proizvajajo v štorski železarni, se nam ponuja lepa možnost združitve z železarno. S skupnimi naložbami bi v mnogo krajšem času dosegli večji razvoj. Dogovarjamo se, da bi skupaj financirali gradnjo nove proi-

zvodne hale. Mi imamo zemljišče in nekaj denarja, drugo bi sofinancirala železarna. Po dograditvi bomo zaposlovali kakih 150, čez nekaj let pa že 200 ljudi. Ob dejstvu, da je naš POZD zametek kovinske industrije na Kozjanskem in da zaposluje Kozjance, ki doslej sploh še niso bili zaposleni ali pa so bili v zamejstvu, je naložba tembolj upravičena.«

Vsa proizvodnja v »Tajfunu« je bila doslej razdrobljena v različnih zgradbah, kjer niso mogli vpeljati do konca izdelane tehnologije, zato je bil končni uspeh upravičeno manjši.

V zadnjem času je vodstvo »Tajfuna« posvetilo veliko skrb kadrom. Tako so poleg usposabljanja in priučevanja novih delavcev pridobili nove strokovnjake, nekaj pa jih štipendirajo. Kupili so pet stanovanj, ker se zavedajo, da samo lepi osebni dohodki na Kozjansko ne bodo privabili strokovnjakov. Po drugi strani bijejo boj skupaj s krajevno skupnostjo in drugimi delavci, da bi na Planini uredili otroški vrtec. S tega območja se namreč kakih 300 občanov vozi na delo v bližnje industrijske centre, zato so težave z varstvom otrok toliko večje.

-ez

I. S.

ZAGORJE: ŽELEZničAR JOŽE ŽALIK

Dve minuti za vse življenje

Vlak, kolesa, signalne naprave, tovari v tonah, hitrost, gibanje... To so nekatere najbolj standardne priprave železnice, na katere se naslonimo ob pogovorih o železnici. Vsa za uvod, da pokažemo, kako smo strokovnjaki za komuniciranje dogajanja na železniški cesti. In potem smo kajpak, kaj hitro pri nesrečah, ki skoraj po pravilu prinesejo milijone škode in — človeške žrtve. Saj ne more biti drugače, če prileti skupaj nekaj sto ton iz dveh različnih smeri.

Železničarji bodo spet komentirali: »Stara pesem.« Namreč, kar zadeva »normalen odziv« javnosti. Po svoje imajo prav, ker so razprave o nadomestilih izpada prometa in še kaj podobnega — dobro, ne govorimo o trdnosti razlogov, temveč o psihozi — vrstile železnico na črno listo neprikljubnosti v naši družbi. In tudi ob hudih železniških nesrečah kaj kmalu zvezmo za negativne heroje v železniških uniformah...

Saj je res, da je ob takem »pristopu k stvari« nerodno prav vsem, železničarjem in nam, vendar... K sreči in na obojestransko zadovoljstvo se lahko najdemo skupaj tudi ob drugačnih priložnostih. Ko — na primer — pozornost javnosti zbudivo delavce v železniški uniformi. Seveda govorimo o pozitivnem dejanju... Ko — preprosto — začutimo, da moramo železničarju zaradi njegovega poganega, odgovornega ali postrvovalnega dejstva stisniti roko.

Podrobnosti poznamo: takoj po novelletnih praznikih, 3. januarja, je vlakovni odpravnik na postaji Zagorje Jože Žalik skupaj s premikačem Slavkom Molko, 43, s prischecno, velikim čutom za odgovornost in postrvovalnim ukrepanjem ustavil vlak pred navozom na železniški plaz pri postaji Zagorje ter s tem preprečil katastrofo.

Za svoje dejanje in ravnanje v izrednih okoliščinah je Jože Žalik pred nekaj dnevi dobil odlikovanje predsednika republike Titu — ned za zasluže za narod s srednjega zvezo.

Jože Žalik se takole spominja usodnega prvega ponedeljka v letošnjem letu, ki — roko na srce — bi utegnil biti še veliko bolj usoden za številne potnike v ekspresnem vlaku. In to v črnem pomenu besede:

»Bila je noč, kakor vsaka druga. Na postaji sva bila skupaj s premikačem Slavkom Molko. Delo na tem najbolj prometnem železniškem odseku v Jugoslaviji je pač tako, da tudi ponoči nimaš priložnosti za drežet ali kaj podobnega, saj gre v poprečju mimo zagorske postaje v času »šihata« 80 vlakov.

Nenadoma je bilo slišati nenavadne zvoke, ki si jih je bilo težko razložiti. Nejasnosti so bile hitro pri kraju. Zemeljski plaz se je usul na progo približno pol kilometra stran proti Hranitniku.

Časa za razmislek ni bilo veliko. Vedel sem, da bo najkasneje v dveh minutah pripeljal ekspresni vlak iz Ljubljane. No, kaj bi govoril naprej, saj podrobnosti poznate. Sem pač ukrepal, kar je bilo v teh »sekundnih okoliščinah« edino primerno in prav, da sem lahko ustavil vlak. Kar nerad se spominjam te noči, saj so bile tudi žice potrgane in sem se bal, da ne bi v zmedri in noči koga ubil električni tok.

Jože Žalik se je rodil 1949. leta v Ocinju pri Murski Soboti. Sredi februarja bo praznoval rojstni dan. Oče je bil poljedelec z majhno kmetijo, ki je bila prebriška za preživljanje številnih otrok. Po končani osemletki se je Jože prijavil v železniško prometno transportno šolo v Mariboru. Za železniški poklic se je odločil, ker doma niso imeli dovolj denarja, da bi mu omogočili nadaljnje šolanje, železnica pa je bila edina, ki mu je odprla možnosti za izobraževanje, razvoj in zaposlitev. Šolo je končal z odličnim uspehom in zanj dobil tudi priznanje.

Povedati pa le moram, da so moje železniške izkušnje nabrane samo s tistega dela proge, kjer je izredno veliko promet. Kako je pa tam, kjer se ure in ure ničesar ne dogaja, bi pa že težje presojal...
Torej, srečno, Jože Žalik!

Pravite, kako sem se življal v zasavske hribe in oteske?

Res je velika razlika od rodnega in kot nazimati prt ravne Prekmurja, vendar — da se živeti. V teh krajih sem se poročil in imam pet mesecev starega sina. Ne nisem Zagorjan. Stanujem le nekaj postaj stran, tako da zaradi dobrih železniško prometnih zvez na tej progi nimam težav s prihodom na delo in domov. Kako je na železnici, pa tako veste... Na delu smo po dvanajst ur »v enem kosu«, ponoči ali podnevi...

Jože Žalik je živahen, gibčen fant. In tudi dobro voljo kar težko skriva v uradnost in formalno zadržanost železničarske uniforme. Sicer je pa tudi res, da bi se po vsej verjetnosti tudi kdo drug na njegovem mestu kaj težko docela sprostil za častniškarski pogovor, če je treba vse čas paziti na signalne lučke na komandi mizici, telefonirati, zapisovati podatke o času in vlakih, ki »po tekočem traku« polze v obe smeri po vijugasti železnici v savski soteski.

Ce smo se že oglasili na klepet pri Jožetu Žaliku v Zagorju, nas je — razlogi so pač docela razumljivi — najbolj zanimalo, kako kot železničar in človek na odgovornem delovnem mestu prenaša stalno napetost in občutek odgovornosti. Navsezadnje je potrebna le majhna napaka ali nepazljivost in — vse se lahko sesuje. V neposrednem in prenesenem pomenu besede.

Podrobnosti poznamo: takoj po novelletnih praznikih, 3. januarja, je vlakovni odpravnik na postaji Zagorje Jože Žalik skupaj s premikačem Slavkom Molko, 43, s prischecno, velikim čutom za odgovornost in postrvovalnim ukrepanjem ustavil vlak pred navozom na železniški plaz pri postaji Zagorje ter s tem preprečil katastrofo.

Za svoje dejanje in ravnanje v izrednih okoliščinah je Jože Žalik pred nekaj dnevi dobil odlikovanje predsednika republike Titu — ned za zasluže za narod s srednjega zvezo.

Jože Žalik se takole spominja usodnega prvega ponedeljka v letošnjem letu, ki — roko na srce — bi utegnil biti še veliko bolj usoden za številne potnike v ekspresnem vlaku. In to v črnem pomenu besede:

»Bila je noč, kakor vsaka druga. Na postaji sva bila skupaj s premikačem Slavkom Molko. Delo na tem najbolj prometnem železniškem odseku v Jugoslaviji je pač tako, da tudi ponoči nimaš priložnosti za drežet ali kaj podobnega, saj gre v poprečju mimo zagorske postaje v času »šihata« 80 vlakov.

Nenadoma je bilo slišati nenavadne zvoke, ki si jih je bilo težko razložiti. Nejasnosti so bile hitro pri kraju. Zemeljski plaz se je usul na progo približno pol kilometra stran proti Hranitniku.

Časa za razmislek ni bilo veliko. Vedel sem, da bo najkasneje v dveh minutah pripeljal ekspresni vlak iz Ljubljane. No, kaj bi govoril naprej, saj podrobnosti poznate. Sem pač ukrepal, kar je bilo v teh »sekundnih okoliščinah« edino primerno in prav, da sem lahko ustavil vlak. Kar nerad se spominjam te noči, saj so bile tudi žice potrgane in sem se bal, da ne bi v zmedri in noči koga ubil električni tok.

Jože Žalik se je rodil 1949. leta v Ocinju pri Murski Soboti. Sredi februarja bo praznoval rojstni dan. Oče je bil poljedelec z majhno kmetijo, ki je bila prebriška za preživljanje številnih otrok. Po končani osemletki se je Jože prijavil v železniško prometno transportno šolo v Mariboru. Za železniški poklic se je odločil, ker doma niso imeli dovolj denarja, da bi mu omogočili nadaljnje šolanje, železnica pa je bila edina, ki mu je odprla možnosti za izobraževanje, razvoj in zaposlitev. Šolo je končal z odličnim uspehom in zanj dobil tudi priznanje.

Povedati pa le moram, da so moje železniške izkušnje nabrane samo s tistega dela proge, kjer je izredno veliko promet. Kako je pa tam, kjer se ure in ure ničesar ne dogaja, bi pa že težje presojal...
Torej, srečno, Jože Žalik!

Pravite, kako sem se življal v zasavske hribe in oteske?

V Sloveniji smo z zakonom o stanovanjskih skupnostih dobili kaj različne pristope za uporabo denarja, ki ga delovne organizacije izločajo za stanovanjsko gradnjo. Prejšnji zakon je določal, da mora biti vse denar uporabljen za nakup stanovanj, po novem pa to ni več obvezno. Zato so se v Mariboru dogovorili za kreditni sistem, po katerem se denar steka k stanovanjski skupnosti občine Maribor, ta ga nalaga v Mariborsko banko, od koder ga lahko po javnem natečaju v obliki kreditov dobe delovne organizacije. Pri tem gre za 2-odstotno obrestno mero, ki ostane skupnost in en odstotek, ki ostaja banki za manipulativne stroške. Za ta način gospodarjenja so se dogovorili s predstavniki kolektivov, ki so potem podpisali samopravni sporazum. Toda kljub temu v nekaterih kolektivih menijo, da to ni prav, če si izposoja svoj

denar in zato plačuje še tri-odstotne obresti oziroma manipulativne stroške. O tem smo se pogovarjali tudi z ALOJZIJEM DOLTAR, predsednico izvršnega odbora stanovanjske skupnosti občine Maribor.

»V Mariboru smo imeli na račun gospodarjenja z denarjem za stanovanjsko gradnjo nekaj let mnogo pripomb. Po novem zakonu, ki dovoljuje različne pristope, smo se v Mariboru odločili za kreditni sistem. V Sloveniji ima skoraj vsaka občina svoj prijem.« pravi ALOJZIJA DOLTAR.

»V Mariboru smo se po dogovoru odločili za kreditni sistem zavoljo treh bistvenih razlogov. K temu nas je najprej vodilo dejstvo, da z gradnjo blokev za določene socialne strukture ustvarjamo specifična naselja, v katerih smo iste kategorije občanov selili v enako okolje. Z leti smo ugotovili, da je samo v Mariboru več kot 3600 družin, ki pridejo v poštev za pridobitev stanovanj po določilih republiškega zakona o družbeni pomoči. Kako torej rešiti težave teh družin? Prepričani smo, da za našo politiko kreditiranja zadevo uspešneje rešujemo. Z zbranim denarjem bi lahko na leto rešili 150 primerov. S kreditiranjem pa opravimo enkrat toliko. Uspeh je očiten!

Priznam pa — in to v Mariboru vemo — da je ta način reševanja prehod, ker moramo tudi pri stanovanjski politiki čimprej preiti na način gospodarjenja, kot je to že v gospodarstvu.

— Očitek na račun politike mariborske stanovanjske skupnosti prihaja iz delovnih kolektivov, zaveda pa pretakanje denarja. Delavci menijo, da so nepravilčno ob tri odstotke, ki jih morajo dati za obresti in manipulativne stroške za denar, ki je v bistvu njihov.

»Naša skupnost zaposluje le dva človeka. Vsa finančna poslovanja vodi Mariborska banka. O tem smo podpisali samopravni sporazum. Mi obrab-

MARIBOR: UPRAVIČENI ALI NEUPRAVIČENI OČITKI

Dinar k dinarju še ni palača

Delavci nekaterih prizadetih mariborskih kolektivov menijo, da politika izvršnega odbora stanovanjske skupnosti občine Maribor ni ustavna — Pomisleki temelje na očitku, da se je ta skupnost spremenila v denarnega posrednika in ne v nosilca gradnje stanovanj — Zakaj bi naj kolektivni plačevali obresti za svoj denar

čamo, govornici za lani, šestdeset milijonov dinarjev. To vsoto dajemo po dogovoru na natečaj za pridobitev kreditov. Za 2-odstotne obrestitve smo se dogovorili tako, da za poslovanje skupnosti ne bomo plačevali obresti, ki pa jih porabniki po pretoku kreditne dobe, to je po desetih letih, obijajo nazaj.

Prizadeži očitajo, da so ti trije odstotki v resnici kar lepo število novih stanovanj. In tako kolektivni izjubijo. Priznamo, da so delovne organizacije same sposobne gospodariti s tem denarjem. Toda vse delovne organizacije nimajo enakih stanovanjskih težav. Zato tako oziroma denar dajemo tistim, ki ga ta čas najbolj potrebujejo. Iz omejenih obresti se nabere blizu 2 milijona dinarjev, preostalo gre v maso. Pri denarju za solidarnostna stanovanja ni presežkov, pri združenih sredstvih pa malo ostaja. Noben sistem ni popoln. Vsekakor pa se pri skupnosti ne

ustvarja kapital, ki bi nam ostal. To je dejstvo. — Po našem mnenju je upravičen očitek, da ta način kreditiranja prizadene kolektive, ki so že doslej vlagali mnogo denarja za reševanje stanovanjskih težav svojih delavcev. »V Mariboru so kolektivni, ki so vzorno in z veliko skrbjo reševali stanovanjske težave svojih delavcev. Obiskali smo kakih tristo delovnih kolektivov in ugotovili, da je tej skrbni posvetila več pozornosti le peščica. Zakaj bi naj torej zdaj ti kolektivni trpeli na račun tistih, ki svojih težav niso reševali? Ti kolektivni so si z leti pridobili ogromen stanovanjski fond, s katerim dobro gospodarjajo, ga plemenitijo in povečujejo. To jim omogoča prav ta kreditni sistem. Strinjam se z njimi, da je v neki meri ta sistem pomanjkljiv, morda celo, kar prijavijo, ni povsem ustaven, toda za mariborske razmere je trenutno najboljši.« J. SEVER

INVAIDNI MED NOVO ZAKONODAJO IN VSAK DAN

Od jutra raste dan...

Pisali smo že, da so šele po novem letu, ko je začel veljati novi zakon o zaposlovanju in rehabilitaciji invalidnih oseb, začele posebne občinske komisije ugotavljati, koliko invalidov sploh je, prejemajo pa ali so dela zmogni zaposleni ali ne. Marsikje v Sloveniji te komisije še niso začele delati, zato je nova zakonodaja zgolj upanje za vse tiste, ki so jo lahko nestrno pričakovali.

V Kranju so na pobudo prizadetega predsednika aktivna invalidov v delovni organizaciji Iskra-Elektromehanika Pavla Strupi pripravili temeljito analizo o delu aktivov invalidov v podjetjih največje gostinske občine.

VSI SKUPAJ IN VSAK ZASE

V Iskri-Elektromehaniki, Planiki in v zavodu invalidskih delavnic Mladi rod že nekaj časa delujejo aktivni invalidov, lani pa se jim je pridružil tudi aktiv v tovarni Sava.

»Društvo aktivov invalidov v organizacijah združenega dela«, nadaljuje Pavle Strupi, »je za vse aktivne pripravilo delovni program, ki so ga aktivni prilagodili svojim potrebam. Lani, ko smo pregledali njihovo delo, smo ugotovili, da sta skupni delovni dogovor uspešno samo aktivna v Savi, kjer je zaposlenih 135 invalidov, in v Iskri-Elektromehaniki, kjer je 126 invalidnih oseb. Zato tudi analiza govori le o teh dveh aktivih...

Tako je bilo lani na preventivnih pregledih iz Iskre-Elektromehanike kar 95 invalidov, na zdravljenje ali letovanje pa je iz Iskre šlo v zadnjih dveh letih 22, iz Save pa 21 invalidov. Na delovnem usposabljanju in tako imenovanem preusposabljanju sta bila lani v Iskri dva invalida, v Savi pa so za »majhno spremembo« opravili nujno potrebno kategorizacijo invalidov. Najbolj pa je razveseljavajo, da so lani in predlani v Savi s pomočjo članov aktivna izboljšali delovne razmere dvajsetim, v Iskri pa trem invalidom.

DEJANJA GOVORE O NJIHOVEM DELU

Pavle Strupi ponosno pripoveduje, da sodi poleg denarnosocialne in pravno-svetovalne pomoči, obiskov in

Kuhate morda pri vas doma na plin? Se morda ogrevate s plinom iz jeklenk? Potem že veste, plina v jeklenkah v Plinarni Ljubljana ni! Le za nujne potrebe, pravijo v plinarni, za omrežje. Drugi pa: jejte sendviče in se ogrevajte z lastno toploto.

Zakaj?
V Plinarni Ljubljana dobijo na dan le 30 ton plina namesto 95 ton, kolikor bi jih potrebovali v tem času. Pogodbe za tako dobavo imajo, toda dobavitelji so odpovedali. Prava stvar je vseeno, kdo je tisti, ki je kriv za zmanjšano dobavo. Meni in brčias še komu pa se zdi pomembno predvsem to, da bi doma zabe in da se človek danes ne more zaneseti ne na plin, ne na elektriko ne na premog in še marsikaj drugega. Kar v življenju nujno potrebujes.

Zakaj?

Pred pregledom te, v Sloveniji brčias edine tovrstne analize, se moramo vrniti nekaj let nazaj. Že zato, ker ni možno mimo tega, da so začeli organizaciji združenega dela v kranjski občini ustanovljati aktivne invalidov že 1973. leta.

Kdo drug kot Pavle Strupi bi lahko dovolj kritično, toda objektivno, ocenil njihovo delo.

»Aktivi združujejo vse invalide ne glede na vrsto njihove invalidnosti. Vsi imajo možnost, da se vključijo v naš delovni program. Torej lahko prek tega samopravnega organiziranja zadovoljujejo vse svoje in skupne potrebe.«

»Seveda ne kaže prezreti tudi naše aktivnosti na drugih področjih, ki tako ali drugače zadevajo invalide. Skrbeli smo za nabavo ortopedskih pripomočkov, v naših vrstah ni bilo invalida, ki ne bi sodeloval v razpravah o predlogu novega zakona o zaposlovanju in rehabilitaciji invalidnih oseb... Skratka, čeprav nas navdaja pričepnanje, da lahko za naše članstvo napravili še veliko več, kot smo, je več akcij v slabih dveh letih dokazalo, da dobivajo aktivni polno družbeno veljavo, o čemer prej sploh nismo mogli govoriti. Če bi se tako kot aktivna v Iskri in Savi odrezala še aktivna v Planiki in v zavodu invalidskih delavnic Mladi rod, bi bili na zeleni veji...«

DRUG ZA DRUGIM

Kranjsko društvo invalidov čaka letos obilico dela. Najprej nameravajo ustanoviti aktiv v Tekstilindus, ki zaposluje kakih 120 invalidov, in v konfekciji Triglav.

»Kot zanimivost mi omenim,« pravi Pavle Strupi, »da je moralno naše društvo pred ustanovitvijo aktivna v konfekciji Triglav skupno z republiškim sekretariatom za delo in skupnostjo invalidskega in pokojninskega zavarovanja Slovenije napraviti analizo o delovnih odnosih med invalidi in o delovnih razmerah v tej delovni organizaciji. Šele potem smo si dali piko na i...« S tako prakso mislimo nadaljevati tudi v bodoče.

Člani društva invalidov v Kranju, tako kot njihovi tovariši drugje po Sloveniji, imajo docela prav, ko pravi- gjo, da bodo poslej svoje delovne in življenjske probleme, ne da bi čakali usmiljenosti drugih, ki so doslej pogosto ostajali gluhi za njihove vsakdanje krize in težave.

In tako je tudi prav!

I VO VIRNIK

Frnikule s prebivališčem?

Ne mislimo na ukrep, temveč razmišljanje. Nema lokevali smo že imeli opraviti z njim, kadar je le stekla beseda o stanovskih vprašanjih. Stanovanja. Streha nad glavo. Kaj vse se ne skriva za to prozično in suhoparno fasado...
Da ne bi vzdih izvenel v prazno, ga bomo skušali povezati z nedavno pobudo izvršnega sveta mesta Ljubljane za spremembo in dopolnitev zakona o evidenci nastanitve občanov in o registru prebivalstva.

Saj morda res, kakor bi skočili iz prijetne dramatice v mrzlo vodo, vendar so taki prehodi lahko tudi učinkoviti za dobro zdravje in hitro razumevanje.

Za kaj gre?
Po predlogu, ki smo ga ravnokar omenili, naj bi prišlo v 6. členu zakona o evidenci nastanitve občanov in o registru prebivalstva (Ur. list SRS, šte. 4-74) do naslednje spremembe:

»Kdor prijavlja stalno prebivališče, mora ob prijavi predložiti potrdilo o odjavi prejšnjega stalnega prebivališča, dokazilo, da ima zagotovljeno minimalne stanovjske razmere, ki so predpisane za kraj, kjer prijavlja stalno prebivališče.»

Seveda se že ob tem določilu zastavi vprašanje, zakaj so se v Ljubljani odločili za tako pobudo. S prijaviteljem, da če pravimo v Ljubljani, ne dvomimo, da bo poteza dobila polno podporo mestne skupščine in da razmere, ki so rodile tako razmišljanje, nikakor niso značilne samo za središče Slovenije.

Po določbah omenjenega zakona sprejme in evidentira za notranje zadeve pristojni občinski upravni organ prijavo stalnega prebivališča, če občan priloži občinski potrdilo o odjavi prejšnjega stalnega prebivališča. Pristojni organ nima možnosti odkloniti prijave, čeprav občan nima primerne stanovanja v kraju, kjer prijavlja stalno prebivališče, ali če je prijava fiktivna (o razlogih za tako »potezo« tokrat ne bi govorili). V praksi vsekakor srečujemo primerke, ko občani prijavljajo stalna prebivališča na izsiljene naslove, da se izognijo različnim družbenim dajatinam (lahko tudi samoprispevkom!), zaradi opravljanja obrti in drugem kraju in podobno. V Ljubljani so vsekakor resna težava tudi barakarska naselja, ki so docela neprimerina za stalno prebivanje. Sprememba v

zakonodaji, ki smo jo omenili v uvodu, bi lahko fiktivne prijave in naseljevanje občanov v neprimernih objektih (s tem pa tudi postavljanje neprimerih objektov) zmanjšali na minimum, če že ne docela odpravili. Kasnejše preverjanje resničnosti prijav — po mnenju odgovornih uslužbencev — praktično ni izvedljivo zaradi zadrževanja s kadri v službah občinskih skupščin in tudi zaradi časovnih zadržev.

Ob zadnjih volitvah se je, denimo, pokazalo, da brez zmožnega registra prebivalstva ni mogoče sestaviti dovolj popolnih volivnih imenikov. Z drugimi besedami to pomeni, da imamo v posameznih občinah in krajih v Sloveniji prijavljenih čedalje več fiktivnih prebivalcev ali taktih, ki »žive« na izmišljenih naslovih, samozato, da se izognejo obveznostim ali pa obdržijo pravice, ki jih sicer ne bi imeli.

Laikni bi se na prvi pogled utegnili zdeli problem izredno hitro razrešljivo, saj zbuja vtis, kakor da gre za zadevo, ki je docela v okvirih zakonodajnega dogajanja in naj bi — po tej logiki — bila zanimiva samo za delavce »v pisarnah«. Uradniški jezik in njegova pravila vedenja so morda res taka, da zbujajo vtis, kakor da z resničnim življenjem nimajo prave povezave, vendar je malce podrobnejša analiza »našega primera« pokaže, kako je prvi vtis lahko varljiv.

Okoli stanovanj se suče doberšen del življenja vsakega občana. Prav gotovo ni vseeno, če res stanuješ pod streho, za katero lahko rečemo, da »je primeren«, ali pa se naseliš nekje (morda celo pod izmišljenim naslovom) samo zato, da ti potem gredo ugodnosti, ki jih sicer ne bi imel. Ali pa da se izogneš plačilom davčnin...

Dobro, bodo rekli tisti, ki imajo navado »reagirati normalno«, uredite že to zakonodajo, če je res v tem edina ovira, nakar bomo mirno živeli naprej. Očitno pa je poglavitna ovira za ureditev »pravniška nejasnost«. Ali morda ne trčimo ob takim pristopu na pravico občana do svobode gibanja?

»Ob tem se nakazuje vprašanje, ki nikakor ni zgolj teoretično: »Ali ne sodi k pojmu svobode tudi resnica?« Torej, stanovanje imamo v enem kraju, nakar si izmišljamo »iradni« naslov druge, samo zato, da...«

I. T.

ČGP DELO — TOZD DELAVSKA ENOTNOST

bino konec februarja izdala knjigo avtorja Radovana Vukadinovića

EVROPSKA VARNOST IN SODELOVANJE

Knjiga zajema problem varnosti in sodelovanja v Evropi, potek priprav na konferenco o evropski varnosti in sodelovanju (Helsinki 1975), stališča skupin držav (vzhodnih in zahodnih) o posameznih vprašanjih, o katerih so razpravljali ter zaključni akt helsinške konferenče in popolne podatke o oborožitvi na svetu.

Knjiga je zlasti bogat pripomoček pri ugotavljanju izvajanja skle- pov helsinške konferenče, ki bo tudi temeljna tema razgovorov na II. konferenci o varnosti in sodelovanju junija 1975 v Beogradu. Skratka, gre za knjigo, ki po aktualnosti zadeva vse nas, borce za mir, nevtrinitetnost in aktivno sožitje med narodi.

Cena 200.— din.
Knjigo lahko naročite pri ČGP Delo — TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4.

odreži

NAROČILNICA

Nepreklonilo naročimo pri ČGP Delo — TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, ... izvodov knjige EVROPSKA VARNOST IN SODELOVANJE.

Knjigo mi pošljite na naslov: .....

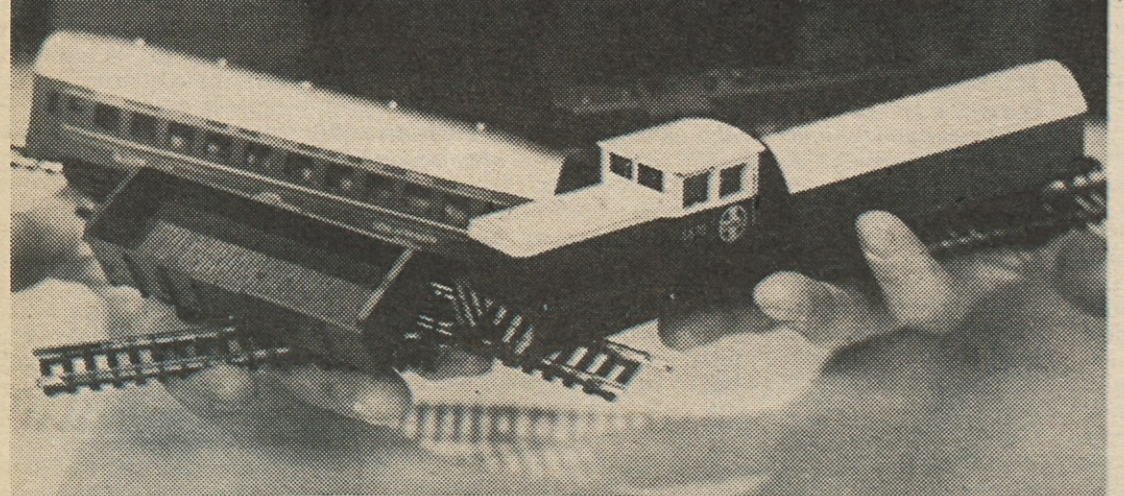
Pošta številka, kraj: .....

Datum: .....

Čitljiv podpis naročnika: .....

(z žigom)

Račun bomo plačali v 15 dneh po prejemu knjig.

Promet je treba imeti v rokah

novice iz organizacij

TERMIT, DOMŽALE

Kritična ocena

V januarski številki glasila delovne skupnosti Termit Domžale »Delavec — delavcu« piše Janez Učakar, predsednik osnovne organizacije sindikata delovne enote peskokopi in uprava, da je lani njihova organizacija kljub številnim težavam dobro delala. »Največ pozornosti smo posvetili samoupravni organiziranosti delovne enote in razpravi o osnutku zakona o združenem delu. Kritično smo se lotili ocenjevanja dosedanjih samoupravnih odnosov v delovni organizaciji in ugotovili, da bomo morali še veliko storiti za učinkovito delavsko samoupravo. To pa so bile le nekatere, več ali manj uspešne

akcije našega sindikata lani. Aktivno smo se vključili tudi v uresničevanje stabilizacijskega programa podjetja, saj vemo, da moramo povečati delovno storilnost in zmanjšati proizvodne stroške.«

Po besedah Janeza Učakarja (kljub nekaterim uspehom v sindikatu delovne enote peskokopi in uprava) še ni dovolj zaživel delo sindikalnih skupin. Za njihovo neaktivnost so največ krivi poverjeniki, ki bodisi niso znali ali pa so bili premalo zainteresirani, da bi med osnovno organizacijo in sindikalnimi skupinami dosegli boljše povezavo.

SGP TEHNIK, ŠKOFJA LOKA

Izobraževanje ob delu

V Splošnem gradbenem podjetju Tehnik Škofja Loka že dolgo načrtno skrbijo za izobraževanje ob delu. Tako je lani na pobudo sindikata, družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in vodstva podjetja več članov kolektiva uspešno končalo prvi del tečaja za visokokvalificirane zidarje in tesarje. Za veliko marljivost in vestnost pri študiju

so mnogi med njimi dobili pisane pohvale organizatorja tečaja, zveznega centra za izobraževanje gradbenih inštruktorjev v Ljubljani.

Ob koncu tega meseca se bo začel že drugi tečaj. Tako bo v delovni organizaciji Tehnik pridobilo naziv visokokvalificirane delavca še kakih 30 zidarjev in tesarjev.

EMONA, LJUBLJANA

Nov odbor

Na seji predsedstva konference osnovnih organizacij sindikata Emone so imenovali nov odbor za šport in rekreacijo. Odbor je na prvem sestanku izvolil za predsednika Emila Coljo iz osnovne organizacije sindikata TOZD Maloprodaja, za tajnika pa Miro Težakovo, referenta za šport in rekreacijo organizacije združene

nega dela Emona. Prav tako je odbor sprejel svoj delovni program za letošnje leto in sklenil, da bodo zimske športne igre delavcev Emone 26. februarja, letna sindikalna tekmovanja med delavci temeljnih organizacij pa med 10. in 18. septembra letos. Kraje tekmovanj bodo še določili.

ŽELEZARNA JESENICE

Dobro so delali

Člani osnovne sindikalne organizacije strugarne valjev so na letni konferenci pregledali opravljeno delo in sprejeli smernice za letošnji delovni program svojega sindikata. Iz poročila predsednika sledi, da je imel izvršni odbor osnovne organizacije v zadnji mandatni dobi 13 sej. Na dveh sestankih so obravnavali osnutek zakona o združenem delu in analizo dela samoupravnih delavskih skupin, druge seje pa so posvetili problemom v

zvezi z novo samoupravno organiziranostjo železarne, stabilizacijskimi ukrepi, varčevanjem, delitvijo sredstev za osebne dohodke itd.

Na konferenci so ugotovili, da je veliko delavcev v strugarni valjev prispevalo k uresničevanju delovnega programa osnovne organizacije sindikata v lanskem letu. Zato izvršni odbor OOS tudi letos pričakuje njihovo aktivno sodelovanje.

CELICA POD DROBNOGLEDOM

SINDIKAT IN SAMOUPRAVLJANJE V TOVARNI HRANIL HP KOLINSKA V LJUBLJANI

Obračun, ki je spodbuda

»Že precej časa govorimo odkrito in pošteno in ko ocenjujemo sindikalno delo, lahko rečemo, da nam je sindikat prav glede našega samoupravljanja veliko pomagal.«

V tovarni hranil sem se najprej pogovarjal z delavci. Bilo je ob koncu delovne izmene in mnogi so hiteli na avtobuse in vlake.

Pa so mi, tako na hitro, pripovedovali, da je njihov sindikat zdaj boljši, kot je bil poprej, da dokaj dobro dela, da ni več samo trgovina, kjer lahko kupiš blago nekoliko ceneje. Tudi vzdušje, v katerem upravljajo svoje podjetje, je zdaj bolj svobodno in demokratično in, kot mi je rekla delavka iz obrata Knorr, ki je v Kolinski zaposlena že 18 let:

»Vse skupaj, čemur rečemo samouprava in sindikat, je postalo bolj človeško.«

KAKO TUDI SINDIKAT LAHKO POSTANE NAŠA VSAKODNEVNA SAMOUPRAVNA PRAKSA

Neža Benkovič je v obratu Knorr Tovarne hranil v OZD HP Kolinska v Ljubljani postala predsednica osnovne sindikalne organizacije šele aprila lani. Nima kdove koliko izkušenj, o poprejšnjih samoupravnih težavah, dobrinah in slabostih ve le iz pripovedi tistih samoupravljavcev, pa vendar zelo dobro uveljavlja sindikalni prav.

Pripoveduje: »Sprva je bilo vse to naše sindikalno in samoupravno delo dokaj komplicirano, saj smo v samoupravljanje prinašali staro mezno miselnost in mnogi so v tovarno prihajali zgolj zato, da bi si zagotovili plačo. Zdaj že lahko govorimo o bistvenih spremembah na tem področju. Naši ljudje vsebolj postajajo samoupravljavci.«

In mi razlaga, kaj so že storili, da bi to dosegli.

Kolinska je organizacija združene dela v SOZD HP. V njej je pet temeljnih organizacij (Tovarna hranil, Vinocet in Kemin v Ljubljani ter TOZD v Mirni in v Slovenj Gradcu) in delovna skupnost skupnih služb. V Tovarni hranil dela kakih 380 delavcev (predvsem delavk), v vsej Kolinski pa 1300 delavcev.

Vse temeljne organizacije so povsem samostojne. Imajo svoje sklade, nekatera sredstva pa združujejo, denimo za stanovanjsko in investicijsko gradnjo, vendar na osnovi samoupravnih sporazumov.

Osnovne organizacije sindikata delujejo v vseh TOZD, v Kolinski imajo konferenco, ki usklajuje, spodbuja in koordinira njihovo delo. Vsaka osnovna organizacija pa nosi vse breme samostojnega sindikalnega dela.

To velja tudi za sindikat Tovarne hranil. »Jutri bomo torej,« pripoveduje Neža Benkovič, »naredili obračun našega sindikalnega dela, ki naj bi bil spodbuda za še boljše dejavnost sindikata. Toda...«

Ko je rekla ta svoj »toda«, sem bil trdno prepričan, da sem doumel bistvo njihovega problema, zato sem takole nekako nadaljeval njeno misel:

...Delavci še niso dovolj izobraženi, so polproletarci, napol kmetje in napol delavci, se vozijo od daleč, ne prihajajo na sestanke, vsaka samoupravna debata jim je odveč, na zbor delavcev pridejo le tedaj, če morajo, pa še takrat molčijo, čeprav okrog vогоalov veliko govorijo...

Pa me je Neža Benkovič dala v koš. Te ugotovitve namreč pri njih nič več ne veljajo. Takole je rekla:

»Ko so pri nas zaživele skupine, ki bi jih lahko ovrednotili kot sindikalne ali samoupravne, kjer delujejo naši partijski in sindikalni aktivisti in kjer oblikujejo stališča, o katerih smo se poprej dogovorili na sestankih izvršnega odbora ali partijske organizacije, ni več kratkih stikov med delavci in upravo podjetja. Vsi smo samoupravljavci.«

SO PA ŠE PROBLEMI, KI NISO OD DANES, PAČ PA OD VČERA

V beležnico sem zapisal:

»Drži, da je naš sindikat bolj pogumen, kot je bil pred leti, vendar je naš pogum predvsem zgrajen na dobrih in pravočasnih informacijah. Če vemo, za kaj gre, potlej tudi naprej, v samoupravnih oziroma sindikalnih skupinah, ta naša veljava pa je spoštovana tudi na sejah delavskega sveta.«

Tudi in predvsem o nagrajevanju. Vsa delovna mesta so po sistematizaciji ocenjena s točkami. Gre pa za gibljivi del osebnih dohodkov oziroma za delitev tako imenovanega dobička. Režiji in delavci v upravi imajo zagotovljen stalen osebni

Tudi delavci obrata Knorr v Tovarni hranil razpravljajo v teh dneh pred sindikalno konferenco, kako naj bi se še bolje samoupravno organizirali

dohodek, v obratih, kjer delajo po normi, pa delovni učinek vpliva tudi na 30 % plače. Drži pa, da so pred kakimi desetimi leti naredili v Kolinski pravilnik o delitvi osebnih dohodkov, po katerem so tudi delavce v skupnih službah plačevali po njihovem delu. Ta pravilnik je, kot vsaka novost v naši družbi, doživel številne spremembe in zdaj so nanj že skoraj pozabili.

»Nedavno tega smo obnovili zahtevo, da moramo biti vsi plačani po učinku lastnega in skupnega dela. Ta naša zahteva je naletela na odprta ušesa. Drži tudi, da pri nas ni težav z avtoriteto, kako naj se delegati, izvoljeni za delavske svete ali družbenopolitične forume, samoupravno organizirajo in kaj naj bi dobili od tako imenovane baze, kaj pa od vodstev. V Kolinski oblikujemo stališča, ki jih potlej delegati nesejo naprej, v samoupravnih oziroma sindikalnih skupinah, ta naša veljava pa je spoštovana tudi na sejah delavskega sveta.«

Naše mnenje, torej mnenje sindikata, ne potuje samo od izvršnega odbora k delavskemu svetu, pač pa vedno in predvsem od delavcev, ki sindikalna stališča sprejemajo in oblikujejo in ki svoje zahteve povedo delegatu, ki mora o njihovih odločitvah spregovoriti na sestanku tega ali

onega vodstva. Seveda pa moramo v sindikatih dobro vedeti, za kaj gremo, kajti zdaj ni več možno sprejemati stališč v imenu delavcev.

SAMOUPRAVA JE ŽE PREMA GALA MEZDNO MISELNOST

Še pred nekaj leti so mnogi delavci Tovarne hranil hodili na delo samozadovoljni, da bi si zagotovili pokojnino, socialno in zdravstveno zavarovanje. Zdaj je takšnih ljudi v tem kolektivu zelo malo. Na sestankih, zlasti tistih v enotah, se pogledajo iz oči v oči in tam, ko je človekovo delo res edina vrednota, se pošteno dogovarjajo.

Neža Benkovič pripoveduje: »Ko smo v minulih dneh pripravljali našo letno konferenco, smo med drugim ugotovljali, da zdaj veliko več ljudi pogumno razpravlja na sestankih in zbiorih delavcev, da smo demokratično vzdušje, ki je pogoj za sleherni samoupravno delo, že ustvarili in da moramo na tem področju v bodoče storiti še več. Slednji napredek pa bo odvisen od tega, koliko bomo znali zagotoviti neposredno udeležbo delavcev v samoupravi.«

O tem bomo govorili na naši sindikalni konferenci.

JANEZ VOLČIČ

NAŠI PRIJATELJI

ALOJZ KOVAČ, TAJFUN, Planina pri Sevnici

Delavska enotnost mi je vodič pri delu

ALOJZ KOVAČ, kontrolor v POZD »Tajfun« na Planini pri Sevnici, v osrčju Kozjanskega, sodi med tiste mlade ljudi, ki se ne ustrašijo dela. Čeprav neizkušen, je lani prevzel tudi krmilo sindikalne organizacije v tem 60-članskem kolektivu, ki si šele v zadnjih letih pridobiva »status delavstva«, kot sami pravijo.

»V našem kolektivu so delavci, ki so bili leta in leta zaposleni v obrtni delavnici. Gre predvsem za peščico starejših, ki so se jim v teh letih priključili kmečki fantje, nevalificirani delavci s Kozjanskega. Zdaj nas je že 60. Torej ravno prav za dobro delo. Ni nas preveč, da se ne bi, če je potrebno, hitro sestali.«

Moram pa priznati, da se naš delavec še ne čuti samoupravljavca. Po končanem

delu odrine domov na kmetijo, pograbi vile ali grablje ter postane kmet. Reforme ali cene v kmetijstvu ga bolj pridanejo kot problemi proizvodnje v kolektivu...

Morda je temu tako tudi zato, ker mladi ne znamo organizirati različnih dejavnosti ali spodbuditi interesa za družbeno dejavnost. Tudi sam se vsega tega še učim. Zato mi je DE vodič in usmerjevalec. Tu, na Planini, v osrčju Kozjanskega, smo največji delovni kolektiv. Zato marsikdo upravičeno upira prst v nas, češ, kako delate; kaj boste naredili. Mi pa ti pamod. Če ne najdem ustreznih naporil v sestavkih, ki jih iz drugih kolektivov objavlja DE, zavijem v Šentjur na posvet. Nekje moraš dobiti napotila, če je problem za

tvoje znanje prevelik. DE k sreči v zadnjem času prinaša mnogo gradiva, ki vsaj meni s pridom služi v politični dejavnosti. Ne vem, kako to doživljajo drugi mladi ljudje, ki so prevzeli funkcije, vendar priznam, da se pogosto lovim.

Poglejte v prenekaterem kolektivu tožijo, tako vsaj berem v DE, da vodstva nimajo razumevanja za to, za ono, da jim ne gredo na roke pri tem, pri onem... Pri nas je drugače. Že prej, ko je bila tu še obrtna delavnica, so imeli zaposleni na voljo različne dejavnosti. Tako, denimo, je dobil vsak, ki se je ukvarjal s športom, za vsako uro vadbe ali rekreacije plačilo, kot če bi delal. Zveni neverjetno, vendar je res, da so dobili zastoj športno opremo, brezplačne prevoze... In kaj se je zgodilo?

Tudi to je zamrlo. Nihče več ne igra košarke, ne telovadi, ne igra rokometu. In vendar se je kolektiv v tem času pomladil. Kako bi si to razložili? Jaz si ne znam. Niti kot mlad človek, kaj šele kot predsednik sindikata.

Zdaj bijemo boj, da bi naš sindikat v resnici zaživel. Gre za preobrazbo naših ljudi, za vzgojo in izobraževanje. Nekje sem nekoč slišal, da se delavci ne spomnijo na sindikat, preden ne naletijo na težave. Če bi sodil površno, bi lahko rekel, da je pri nas zdaj tako. Dobro

gospodarimo, imamo lepe osebne dohodke, ni velikih težav. Zakaj bi si naj torej organizirali, pravijo. Jaz pravim, da to ni prav. Izvršni odbor bije boj, ki so ga drugje že izbojevali. To je boj za delavsko zavest, da nisi samo osem ur delavec, takrat, ko si za strojem. Vse to gre počasi. Nekoliko lažje bo, ko bomo organizirali osnovno organizacijo zveze komunistov in mladinski aktiv. Tako pa je zdaj v kolektivu sindikat edina politična organizacija. Sindikat je za vse, za uresničevanje zakona o združenem delu in reševanje težav naših delavcev in otroškega varstva. To je prav, vendar nas pri tem delu ne more biti le peščica. Če mi ne bi pomagalo vodstvo kolektiva, bi ostal skorajda sam. Torej vodstvo, o katerem drugje toliko slišimo, da zavira delovanje sindikata.

V DE še nisem bral o podobnih problemih. Morda jih drugje ni in je naša težava nevsakdanja. Zato sem tudi sam nekoliko nestrpen, ker sem si to delo predstavljal drugače. Tako, kot je to v kolektivih s tradicijo. Tam se lepo udeležo skupaj, vsak ve, kaj mu je storiti in kaj je sposoben narediti. Gre za delitev dela. Tu pa moraš opraviti skoraj vse sam. Nenehno moraš skrbeti za to, da je na seji sprejeta obveznost v resnici opravljena.

IZ NOVINARSKÉ BELEŽNICE PO II. KONFERENCI ZKPO SLOVENIJE

ZA ENOVITO KULTURNO FRONTO

Odslej: Zveza kulturnih organizacij Slovenije

Med številnimi gosti so bili tudi predsednik RK SZDL Slovenije Mitja Ribičič, Beno Zupančič in Franc Šali, ki sta zelo tvorno sodelovala v razpravi.

na konferenci je bilo 155 delegatov kulturno-prosvetnih organizacij iz Slovenije in zamejstva in republiških društev slovenskih poklicnih kulturnih delavcev.

Novinarji pravimo temu »kratka ustna anketa«. Opravila sem jo, medtem ko so delegati in gosti zapuščali dvorano novogoriškega kina, kjer je dva dni zasedala II. konferenca Zveze kulturno-prosvetnih organizacij Slovenije. Bil je to pravzaprav deseti kongres te organizacije, kakor smo včasih rekli takim velikim srečanjem. In višji, izrečeni tako na hitro, ko v delegatih prav gotovo še ni izzvenela vsaka tehtna misel, izrečena na konferenci? Taki so: bila je dobra konferenca; izpovedan optimizem in tudi ostre kritične misli kot rezultat izkušenj in širših družbenih spoznanj so odraz realnosti; spodbudno je najbolj to, da smo se izrekli in dogovorili za enotno kulturno fronto.

PRELOMNI KORAK

Da, o tem prelomnem koraku kaže najprej spregovoriti. Že med uvodnim referatom predsednika Iva Tavčarja, kasneje pa še ob izredno sugestivni razpravi podpredsednika ZKPO Slovenije Miloša Mikelnja pa ob razpravi pisatelja Ivana Potrča, oblikovalca in Gregorja Košaka in še nekaterih drugih em si v novinarsko beležnico zapisala vtis, da je dogovor za enotno kulturno fronto temara najpomembnejši dogodek na tej konferenci.

Pred časom sem zvedel za neprijeten por, ki ga ima ena naših večjih občinskih KPO z glasbeno šolo zato, ker upravniki glasbene šole noče posoditi klavirja,« je začel Mikeln. »Klavir je res občutljiv instrument in ga je nevarno prenašati, vendar ni smiselno, da ostaja zaprt v sobi in ga uporabljajo samo učitelji in štirje učenci. S tem sem samo hotel povedati, da je del krivde za razmere, kakršne nam je o položaju glasbenega šolstva nakazal tov. Miran Hasel (ki je govoril o tem šolstvu kot o nikogaršnji skrbi! p. p.) tudi v tem, da je glasbeno šolstvo odprinjeno od drugega šolstva in vzgojnoizobraževalnega sistema, v marsičem torej živimo samo, ker se je samo konstituiralo v tem smislu in ker še dostikrat samo brani ta svoj izjemen položaj, ne želi prekoračiti teh

mejer se vključiti kot sestavni del okvirnega šolskega sistema. Tovarš Hasel je zdravilo predpisal zdravniku, ne pa tudi pacientu — torej glasbenemu šolstvu...«

Ta prigodniški opis, v katerem je tudi precej simbolike, je bil Mikelnu le za iztočnico za neko njegovo temeljno posplošeno ugotovitev, namreč, da je ta novogoriški shod od 1947. leta dalje, odkar organizacija obstaja, prvi, na katerem so z delegati stoodstotno zastopani poleg organizatorjev kulture in amaterskih delavcev tudi slovenski umetniki, strokovna stanovajska umetniška društva, slovenske umetniške akademije. Dejal je, da so daleč za nami leta, ko smo v ZKPO še razpravljali (spominjam se teh zelo žolčnih debat! op. p.), ali sme z amaterji delati poklicni režiser, zborovodja, in debate o tem, zakaj ne bi amaterji na svoj domači oder vabili tudi poklicne umetniške ansamble. Generalna debata o tem je vsekakor končana (ne pa še vedno in povsod!), toda pregrada je padla. In Mikeln je dodal, da so tudi društva poklicnih kulturnih delavcev in umetnikov, ki so poslala svoje delegate na ta shod in dogovor v Novo Gorico, spoznala, da bleščeča izolacija minulega obdobja ni nobeno poročstvo kvalitete.

»Visok dosežek ni v tem, da se zapreš in delaš samo zase, ampak nasprotno«, je dejal Mikeln. »visoki dosežki in največja kvaliteta lahko dosežejo potrditev samo v najširši konsultaciji.«

To je torej prelomni korak, ki se tudi formalno izpričuje v novem nazivu organizacije: Zveza kulturnih organizacij Slovenije, v katero se posledje povezujejo tudi društva poklicnih kulturnih delavcev. Zveza, ki si je leta prizadevala, da bi si pridobila status širše družbene organizacije in ne le povezovalke društev, je danes tudi postala. In poklicni kulturni delavci so spoznali, da njihov družbenoekonomski položaj, enak drugim delavcem, ne izvira iz proračunov, pač pa iz razpoznavanja in zadovoljevanja kulturnih interesov in potreb delovnih ljudi.

In še eno misel sem si zabeležila. Dobro je, da bo posledje ta organizacija na svojih shodih in delovnih dogovorih poslušala tudi razprave, kakršna je bila, denimo, arh. Gregorja Košaka o oblikovanju kulturnega prostora, urbanističnem načrtovanju. Tudi to bo prispevalo k ustvarjanju nove, širše kulturne klime in opozarjalo nepoklicne kulturne delavce, da je paleta barv kulturne problematike mnogo širša, kot jo nemara oni danes pogosto še vidijo.

SINDIKAT V DRUŽBENI PREOBRAZBI KULTURE

Sindikati smo se problemov kulturnega življenja delovnih ljudi pravzaprav bolj intenzivno lotili leta 1971, ko je bil prav sindikat pobudnik družbenega dogovora o kulturni akciji. Tri leta kasneje smo se zavezovali s »kulturnimi sklepi« na celjskem sindikalnem kongresu, ob začetku minulega leta smo pripravili »kulturni plenum«. Dogovor je bil dober, platforma razredna in v vse pore človekovega in družbenega življenja segajoča.

Sami vemo, da se z delom na tem področju

ne spoprijemamo prav dobro (izjeme so častne, vendar izjemne!). A kaj so o nas rekli drugi v Novi Gorici? Sodbe vsekakor niso bile premočrtne.

V uvodnem referatu, katerega rdeča nit je bila družbena preobrazba kulture in kulturna preobrazba družbe, je Ivo Tavčar z enako ostrino kot o drugih spregovoril tudi o sindikatih. Takole je dejal:

»... Ko danes torej razmišljamo o našem nadaljnjem razvoju tako s stališča družbene preobrazbe kulture kot s stališča kulturne preobrazbe družbe, se srečujemo z več vprašanji, ki nimajo več le teoretičen ampak predvsem praktičen pomen in terjajo tudi praktičen odgovor. Eno takih vprašanj je, kako doseči, da bo sleherna organizacija združenega dela vseboval tudi temeljna kulturna organizacija, da bo v njenih planih in programih ter v njeni politiki vsebovana tudi kulturna organiziranost, navzoči tudi kulturni programi in plani ter razvidna njena kulturna politika.«

Tavčar meni, da je od odgovora na to vprašanje odvisen tudi odgovor, kakšna bo kulturna vloga krajevnih skupnosti in samih kulturnih organizacij združenega dela. Tavčar je ob tem vprašanju spregovoril o sindikatih, ki so pred letom dni sklenili, da bodo v vsaki delovni organizaciji ugotovili potrebe in interese delavcev, na tej osnovi izoblikovali celovito kulturno politiko in dolgoročno programirali kulturni razvoj delovnih organizacij in pogojev kulturnega življenja delavcev.

»Tako so sklenili«, je dejal, »toda brez zlemisli se upravičeno sprašujemo, kdaj bodo za to res poskrbeli. Po sklepih 26. februarja lani bi takšne analize kulturnih razmer in potreb morali v organizacijah združenega dela že opraviti do minule jeseni in o njih razpravljati na sejah delavskih svetov.«

Tako je dejal in dodal, da se lahko tudi vprašamo, kolikšna so prizadevanja političnih organizacij, da bi uresničile svoje deklaracije in resolucije o kulturi. Verbalno, forumsko in kampanjsko delo so očitne slabosti.

K temu stališču se je kasneje v razpravi povrnil tudi Franc Šali, član IK CK ZKS. Menil je, da se stvari vendarle premikajo v korist kulture.

»... Misel, da mora kultura postati sestavina združenega dela...« in potem je opisal vse tisto, kar je pod tem pojmom že navedel Tavčar. »... se vedno bolj razširja med ljudmi tudi po zaslugi sindikatov, čeprav so bili nekako kritično omenjeni. In tako marsikje ta misel prehaja tudi po zaslugi sindikatov v dejanja in se uresničuje. Seveda še zdaleč ne bi smeli biti zadovoljni z doseženimi uspehi in rezultati. Mislim, da jih ne smemo idealizirati. Prav je, da tudi danes in večeraj tega nismo počenjali. Toda kritika in še posebej doseženi rezultati nam morajo vlivati realen optimizem. Realno osnovo nam mora ta kritika dajati za nadaljnje napore in delo, nas spodbujati k nadaljnjemu boju za celovito in frontno uveljavljanje koncepta socialistične samoupravne kulturne politike.«

V Novi Gorici smo torej ostali pri tej

debati, zdaj jo moramo začeti ali obnoviti tudi mi v osnovnih sindikalnih organizacijah. Začnimo z ustvarjalnim delom pri sebi, če bo treba, zlomimo tudi kakšno kopje!

V SINDIKALNO LISTO ALI OBMOČNI SPORAZUM?

Že kar na začetku razprave se je zvrstilo nekaj delegatov, ki so govorili o tem, kakšno mesto je dobila kultura v delovnih organizacijah: iz Polzele, Kopra, Raven...

Stanko Novak, delegat iz Polzele, je med drugim pripovedoval, kako sta Tovarna nogavic in Pohištvna industrija Garant omogočili obnovo kulturnega doma. Zavzel se je, da bi sindikalna lista zajemala tudi stališča do kulture in telesne rekreacije, kar bi po njegovi sodbi naletelo na ugoden širši odmev med delavci.

V beležko sem si zapisala tole vprašanje: ali ni za taka stališča bolj primeren območni samoupravni sporazum o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke?

ŠE VEDNO POZABLJAMO

Delegat iz Kopra Albert Primožič je pripovedoval o delu kulturnih društev in skupin v Luki Koper in Tomosu, o sodelovanju delovnih organizacij s krajevnimi skupnostmi in nujni koordinaciji s sindikalnimi kulturnimi komisijami.

Prav razprava tega delegata mi je spodbudila misel, zakaj nihče ničesar ne reče o naši kulturni akciji med našimi delavci iz drugih republik, saj jih je menda že blizu 100.000. Pa vendar bi o tem kaj spodbudnega tudi lahko povedal delegat iz Kopra ali nekdo iz Jesenic, Velenja... Mimogrede je na, to spomnil le Franc Šali. Poslušali smo sicer obsežno poročilo o medrepubliškem sodelovanju, o naši skrbi za slovenska društva v drugih republikah, med delavci na časnem delu v tujini, a nič o skupnih kulturnih akcijah za delavce. Ki jim nekateri že pravijo »tukajšnji zdomci«.

KULTURNI ORGANIZATORJI

Mnogi so govorili o kadrih, o vzgoji kadrov, najbolj temeljito Marjan Belina iz Ljubljane. Tisti, ki so govorili iz delovnih organizacij, so razmišljali o kulturnem organizatorju in animatorju. Med njimi je bil Janko Dežman z Raven. Dejal je, da so naši delegati v zborih uporabnikov kulturnih skupnosti preveč prepuščeni sami sebi, da jim nihče v delovni organizaciji ne nudi strokovne pomoči. Nekaj te pomoči naj bi dobili pri »kulturnem referentu« (kot ga je imenoval Dežman) v večjih delovnih organizacijah, več manjših delovnih organizacij pa bi skupaj zaposlilo enega »kulturnega referenta«, sicer obstaja nevarnost, da bodo to delo »obesili« nekemu iz skupnih služb.

Ob tej razpravi sem si tudi nekaj zabeležila: govorimo o kulturnem organizatorju in animatorju, za katerega pa verjetno res ni potrebno, da bi »sedel« v skupnih službah. Prav na Ravnah imamo iz vrst tehnične inteligence ljudi, ki so po srcu in osebnem nagnjenju že odlični organizatorji in animatorji.

Tolikšne debate o tem posebnem »novem« profilu nas bodo res zapeljale, da bomo imeli »kulturne referente« v skupnih službah, namesto kulturne animatorje med ljudmi! Morda nisem prav dobro razumela Dežmanove razprave, nekaj teh misli pa se je ob njej le porodilo.

H KVALITETI

Še o razpravi Jožeta Humerja, novega predsednika ZKO Slovenije. Njegova sugestivna pripoved je veljala prizadevanju za kvaliteto v kulturnem delovanju, ki ne pozna mejnika med amaterskim in profesionalnim. Dejal je med drugim, da »profesionalno« ni izraz za višjo kvaliteto, profesionalni so samo pogoji dela. Važno je prizadevanje za kvaliteto, zato je treba izganjati zadah samozadovoljstva, zaplankanosti, preobčutljivosti, napihnjene samohvale...

Telega pri nas ni tako malo, sem si začela zapisovati v beležnico, a sredi stavka me je ustavilo navdušeno ploskanje delegatov Humerjevemu zanesenjaškemu govoru o ustvarjalnosti in zagovoru kvalitete. Novi predsednik se nam je predstavljal tako z enim podatkom iz svoje osebne legitimacije.

SONJA GASPERŠIČ
Fotografije: PAVŠIČ

Beno Zupančič, predsednik sveta za kulturo pri RK SZDL Slovenije (na sliki v razgovoru med odmorom), je dosedanjemu predsedniku ZKPO Slovenije Ivu Tavčarju predal visoko odlikovanje, s katerim je predsednik Tito odlikoval to organizacijo ob njenem letošnjem 30. jubileju: Red zaslug za narod s srebrnimi žarkmi.

O razpravi v konferenčni dvorani so živahno komentirali med odmori. Na sliki: delegati ZKPO iz Ljubljane.

Ob otvoritvi konference je nastopil novogoriški mešani pevski zbor. Delegati so obiskali tudi novogoriško gledališče in si ogledali zelo uspešno predstavo Cankarjevega Martina Kačurja v režiji Janeza Povšeta z igralci Tonetom Šolarjem, Matjažem Turkom in Iztokom Jerebom.

II. konferenca ZKPO Slovenije, ki je bila 21. in 22. januarja v Novi Gorici, je poleg smernic za nadaljnje delo sprejela tudi nov statut, ki organizacijo povezuje s delegatskih odnosih. Posledje se bo imenovala Zveza kulturnih organizacij Slovenije, saj poleg kulturno-prosvetnih društev povezuje tudi republiška društva poklicnih kulturnih delavcev.

2. KONFERENCA ZVEZE KULTURNO PROSVETNIH ORGANIZACIJ SLOVENIJE

Brez slepomišanja

Uresničevanje zakona o združenem delu je ena najvažnejših nalog v tem letu. Zakon sam pa je okvir za ravnanje in akcijski načrt. Da bi ga uresni-

RAĐNIČKE NOVINE

čili, je nujna akcija delavcev v združenem delu. Odnosov ne bomo mogli spremeniti z nobenimi proklamacijami in deklarativnim izrekanjem, ampak z rušenjem starega in graditvijo novega.

Mnogi delovni kolektivi so v začetku novega leta že napravili prve korake. Ti so predvsem usmerjeni v iskanje novih organizacijskih oblik v duhu zakona o združenem delu. Pozornost je najpogosteje usmerjena v ustanavljanje sestavljenih organizacij združenega dela, seveda tam, kjer za to obstajajo realne možnosti. Teža dela ne bi smeli podcenjevati iz preprostega razloga, ker gre za graditev temeljev za nadaljnje združevanje sredstev in dela na širšem družbeno-ekonomskem področju. Brez teh temeljnih predpostavk, brez združevanja dela temeljnih organizacij združenega dela bi bilo zelo težko in skoraj nemogoče uveljavljati nove odnose, krepiti samoupravljanje in njegovo materialno podlago. To z drugimi besedami pomeni, da je izhodišče novih odnosov v združevanju dela proizvajalcev. Pri tem pa je bistveno vprašanje, za kakšno združevanje gre. Ni vseeno, ali se proizvajalci združujejo ob svojem delu in dohodku ali le združujejo svoja sredstva in svoje delo, pri tem

pa ne vidijo dohodka niti možnosti lastnega upravljanja s tem dohodkom.

Dosedanje izkušnje pri združevanju dela in sredstev lahko razdelimo v dve skupini prizadevanj. Res je, da je ta delitev dokaj groba, in v njej ni mogoče prikazati vseh odtenkov procesov, vendar vseeno opozarja na temeljne smeri in opredelitve.

Prvič, združevanja dela in sredstev smo se resneje lotili povsod. Tako se je začel proces razbijanja vseh oblik podjetništva, odtujevanja delavčevih prispevkov k rezultatom dela. Ustvarjanje večjega dohodka je osebna in kolektivna motivacija. Idejno izhodišče spremembe starih odnosov temelji na spremembi zavesti proizvajalcev o njihovi moči, da upravljajo z rezultati svojega dela, da samoupravna oblast združenega dela ni fikcija in vizija prihodnosti, marveč realen odnos revolucionarne komunistične prakse.

Drugič, združevanja dela in sredstev so se ponekod lotili ne povsem v duhu ustave in zakona o združenem delu. Takšni primeri govorijo o fuziji sredstev in dela. S tehnološko-ekonomskega stališča lahko takšna prizadevanja na začetku pokažejo določene prednosti, vendar se s širšega in bolj dolgoročnega družbenega aspekta prav tu pokaže več protislovij. Predvsem takšna oblika združevanja dela skriva realno nevarnost za nadaljevanje podjetništva ter ustvarjanje tržnih monopolov. Zelo značilno je, da takšni procesi potekajo praviloma v regionalnih razsežnostih, kar prej govori o monopolnem zapiranju kot pa

o združevanju dela v pridobivanju, razporejanju in delitvi dohodka. Ko bi takšno združevanje, denimo v gradbeništvu, imelo za cilj pocenitev kvadratnega metra stanovanjske površine samo za 10 odstotkov, bi bil takšen pristop celo sprejemljiv.

Če pa tega ni in če so procesi še nasprotni, potem se zastavlja vprašanje, ali je ta horizontalna fuzija dela in sredstev samoupravno sprejemljiva? Tukaj so izpuščeni vertikalni procesi združevanja, s tem pa tudi osnovne poante združevanja in ustvarjanja dohodka zunaj logike centrov moči. Pogojno rečeno — samoupravljanje je kooperativno razmerje vseh subjektov dela — v gospodarskem in družbenem smislu, ne pa razmerje družbene transmisije in organizacije gospodarjenja. To, skratka, pomeni, da ima samoupravljanje širši pomen, kot pa je sistem nekakšnih fuzioniranih delovnih kolektivov. Združeno delo ni reprodukcijska celota neke regije, temveč enotno razmerje družbe. To je temeljna idejna opredelitev same ustave. Če bi sprejeli separatne interese, potem bi morali sprejeti tudi posebno obliko privatnega socializma v tem ali drugem kolektivu ali regiji, morali bi sprejeti monopolno izsiljevanje in samovoljno ravnanje. Za takšne idejne opredelitve pa naš delavski razred ni nikoli glasoval.

Združevanje dela mora pravzato imeti širšo družbeno naravo. Če bi se proces zaustavil na lokalnih mejah, apetitih in opredelitvah, potem to ne bi bilo dobro. Leto, ki smo ga začeli, ne bo samo delovno-ekonomsko, ampak bomo v tem letu bojevali tudi idejnopolitično bitko za dosledno uveljavitev koncepta samoupravljanja, kakršnega so potrdili praksa, ustava in zakon o združenem delu.

M. PREDRAGOVIĆ

STATUT ZSJ IN UVELJAVLJANJE ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU

Nespremenjeni napotki za delo

Komisija za politični sistem in politično-organizacijsko izgradnjo sindikatov Hrvaške: »Ne bi smeli sprejeti navodil o uporabi statuta ZSJ v zvezi z uresničevanjem zakona o združenem delu«

Ne sprejemamo navodil o uporabi statuta Zveze sindikatov Jugoslavije v zvezi z uresničevanjem nekaterih določil zakona o združenem delu, ki jih je pripravila komisija za politični sistem in politično — organizacijsko izgradnjo sindikatov pri predsedstvu sveta ZSJ,« je na svoji zadnji seji sklenila istoimenska komisija sveta Zveze sindikatov Hrvaške.

Vzroki, da teh navodil ne moremo sprejeti, so formalni in vsebinski, je na seji komisije poudaril sekretar sveta ZSH MIRKO MEČAVA, ki je sejo tudi vodil. Na Hrvaškem oziroma v sindikatih te republike namreč menijo, da bi se z uveljavljanjem predloženih spornih navodil v bistvu spremenil statut ZSJ, sprejet na zadnjem kongresu. To je bistvo formalne pripombe. Slišati pa je bilo še drugačnja, dokaj strojna mnenja. Tako omenjeni formalni očitek niti

ni samo formalen, ampak je lahko tudi vsebinski: taka praksa, če bi jo podprli, bi lahko bila nevarna. Zakaj? Predvsem zato, ker so bili organizirani delavci nedvomno vedno oprezní pred nevarnostjo, milo rečeno, odtujenosti lastne birokracije.

Dejanski vsebinski vzrok za odklanjanje navodil, kot so ga opredelili na seji komisije, pa v bistvu izhaja iz prakse. Tako smo na seji slišali oceno, da do takih nasprotij, ko neka navodila niso sprejemljiva za hrvaške sindikate, v glavnem prihaja zaradi različnega pristopa oziroma odnosa statutom Zveze sindikatov Jugoslavije oziroma Zveze sindikatov Hrvaške do osnovnih organizacij sindikata. Ker ne gre za formalen razkorak, ampak za različen pristop, strokovnim sindikatom in Zvezi sindikatov Hrvaške seveda ne ustrežajo predložena navodila.

Na seji so poudarili, da predložena

navodila postavljajo osnovne organizacije sindikata v poseben položaj v odnosih do celotne sindikalne organiziranosti in tudi v nasprotje zborom delovnih ljudi kot organom delavske oblasti v temeljnih organizacijah združenega dela.

»Potiskanje« sindikalnih organizacij na stranski tir bi seveda še najmanj prispevalo k izvajanju zakona o združenem delu. Sekretar zagrebškega zavoda za samoupravljanje JOSIP KLISOVIĆ je dejal, da analiza delovnih programov 300 osnovnih organizacij sindikata potrjuje zgoraj zapisano trditev. Vsebinska vprašanja, pri razreševanju katerih mora delovati sindikat na osnovi ustavnih opredelitev in določil zakona o združenem delu, namreč sploh niso ali pa so le delno zajeta v delovne programe osnovnih organizacij sindikata.

V.M.

SVET ZVEZE SINDIKATOV SRBIJE O DRUŽBENI SAMOZAŠČITI

Na vrsti je praksa

Prizadevanja sindikata so usmerjena v idejnopolitično usposabljanje in vključevanje delavcev v sistem družbene samozaščite

Kakor so poudarili na seji sveta Zveze sindikatov Srbije, smo s sprejemanjem samoupravnih sporazumov o družbeni samozaščiti domala v vseh organizacijah združenega dela storili velik korak naprej, vendar pa zaostajamo pri praktičnem delovanju na tem področju.

Predvsem po zaslugi sindikatov v organizacijah združenega dela Srbije, namenjajo samozaščiti veliko pozornosti. Skoraj ni delovne organizacije, ki ne bi sprejela samoupravnih aktov, ki določajo pravice in obveznosti poslovalnih in samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in tudi slehernega posameznika.

Normativno urejanje, čeprav samo po sebi še ne zagotavlja učinkovite družbene samozaščite, vsekakor pomeni dober začetek, kajti, kot je na seji sveta dejal podpredsednik

VASA ŠILIC, varstvo družbenega sistema, samoupravnih pravic in družbene lastnine ni in ne more pomeniti trenutne politične akcije ali kampanje, s katero bi odpravili slabosti, ki so se doslej pokazale. Gre za trajno opredelitev naše družbe, s katero hočemo doseči, da bi delovni ljudje kot posamezniki in povezani v združenem delu uresničevali svoje ustavno opredeljene pravice in dolžnosti ter da bi jim nudili pravočasno in učinkovito varstvo takrat, kadar te pravice ogrožajo ali si jih celo prilščajo posamezniki, skupine ali nekateri organi. Zato je varstvo družbene ureditve, samoupravnih pravic in družbene lastnine vgrajeno v ustavo in še posebej opredeljeno z zakonom o združenem delu kot element našega družbenopolitičnega sistema.

O velikem pomenu sprejetih normativnih aktov je na seji sveta

govoril tudi Dragoslav Marković, predsednik predsedstva SR Srbije. Po njegovi oceni pa smo veliko premalo dosegli v praksi. Vse preveč se namreč še opiramo na strokovne organe, na tožilstva, sodišča in organe

Tudi drugi udeleženci razprave so opozarjali na veliko zaostajanje prakse za tistim, kar je zapisano v normativnih aktih. Prav zaradi tega je predsednik sveta ZSS Srbije Djordje Lazić v sklepi besedi poudaril, da o družbeni samozaščiti razpravljajo v pravem trenutku, ko svet lahko smotno usmeri nadaljnjo akcijo. Po eni strani gre za idejnopolitično usposabljanje delavcev, po drugi pa za kar najbolj neposredno vključevanje vseh delovnih ljudi v sistem družbene samozaščite.

P. VESELINOVIĆ

OSNOVNIM ORGANIZACIJAM SINDIKATA!

V današnji številki začinjamo rubriko, v kateri vas bomo seznanjali z literaturo, ki je namenjena predvsem sindikalnim delavcem pri njihovem delu.

I. Iz zbirke KNJIŽNICA SINDIKATI:

Cena:

20. — din

20. — din

40. — din

30. — din

30. — din

40. — din

20. — din

II. SINDIKALNA LISTA 1977

4. — din

Naročila sprejema ČGP delo — TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, II. nadstropje — soba 17 — telefon 322-947.

PRESKRBA OBČANOV S KMETIJSKIMI PRIDELKI IN ŽIVILI

Povsod trd oreh

V minulih letih je skoraj v vseh republiških centrih potekala družbenopolitična akcija za določitev dolgoročne politike organiziranja preskrbe občanov s kmetijskimi pridelki in živili. Lotili smo se podpisovanja družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov ter določili naloge podpisnikov, začeni od porabnikov in OZD in krajevnih skupnosti do skupščin mest, gospodarskih zbornic, bank, družbenopolitičnih organizacij.

Kako daleč smo prišli in kakšne so dosedanje izkušnje — to je bila tema posvetovanja, ki ga je v Beogradu organiziral mestni odbor sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije, sodelovali pa so tudi predstavniki mestnih odborov sindikata Zagreba, Ljubljane, Skopja, Novega Sada ter nekaterih preskrbovalnih organizacij.

Izkazalo se je, da so problemi z majhnimi izjemami skoraj povsod enaki: organizacije, ki se ukvarjajo s proizvodnjo, predelavo in trgovino ne sodelujejo dobro, tu in tam se pojavi pomanjkanje posameznih izdelkov, cene so nestabilne, čuti pa je tudi pomanjkanje večjega in bolj opremljenega skladišnega prostora.

V Beogradu so doslej storili naslednje: določili so bilanco potreb za obdobje od 1976. do 1980. leta; pripravili so osnutke samoupravnih sporazumov o predelavi in trgovini mesa, mleka in mlečnih izdelkov, sadja in podobnem; podpisali so samoupravni sporazum o preskrbi občanov s kruhom in pecivom; ustanovili so zadružni svet mesta, ki naj vpliva na organiziranje kmetijskih proizvajalcev in povezovanje z družbenim sektorjem ter zgradili hladilnico za 20.000 ton sadja in vrtnin.

Predstavniki Ljubljane Alojz Pajnič je izjavil, da so vsem, ki želijo organizirano priti v Ljubljano kot preskrbovalci, vrata na stežaj odprta. Predstavniki sindikata iz Zagreba so menili, da je v zagrebški regiji premalo razvita materialna baza preskrbovanja. V Skopju je kmečka tržnica najpomembnejši preskrbovalec občanov s sadjem in povrtinno, zavoljo pomanjkanja skladišnega prostora pa so proizvajalci prisiljeni prodajati sadje in povrtine preprodajalcem malo manj kot zastonj, medtem ko slednji cene dvigujejo.

Predsednik zveznega odbora sindikata delavcev kmetijstva, živilske in tobačne industrije Vasa Prodanović je v razpravi ugodno ocenil medmestno sodelovanje in dejal, da pomeni velik korak naprej k uresničevanju politike dolgoročnega in stabilnega preskrbovanja. M.D.

Vojaški dopust in redni letni dopust delavca

VPRAŠANJE:

V našem podjetju je zaposlen delavec, ki se je lani vrnil z odslužitve vojaškega roka. Med služenjem roka je izkoristil vojaški dopust. Zanima nas, ali ima ta delavec v istem letu tudi pravico do rednega letnega dopusta.

PODJETJE IZ LJUBLJANE

ODGOVOR

Menimo, da vojaškega dopusta, do katerega ima pravico vojak, ki služi redni vojaški rok po pravilih, ki glede tega veljajo v J.L.A., ne bi smeli izenačevati z rednim letnim dopustom, do katerega ima pravico delavec v zvezi s svojim delom.

Pravica do dopusta za vojake med služenjem vojaškega roka je pravica vojaške osebe, ki jo

pridobi ob izpolnitvi določenih pogojev. Ponavadi je eden od takih pogojev določena doba vojaški službi. Ko torej oseba po odslužitvi vojaškega roka pride nazaj na delo v svojo delovno organizacijo in oživijo njene pravice, ki so zvezane z delom in ki so med služenjem vojaškega roka mirovale, pridobi tudi pravico do letnega dopusta v delovni organizaciji

ne glede na to, da je v istem koledarskem letu že izkoristila vojaški dopust. Pravica do rednega letnega dopusta je pravica iz dela in ko so pogoji za njeno izrabo izpolnjeni, jo delavec uveljavi. Med temi pogoji pa ni niti v zakonu niti v samoupravnih sporazumih, ki urejajo delovna razmerja v organizacijah združenega dela, omenjen pogoj, da delavec predhodno ne izrabi dopusta, do katerega je imel pravico pri vojaki.

kupon § PRAVNIK SVETUJE

TA TEDEN V ŽARIŠČU

Oziram se v današnjem kratkem pregledu dogodkov na zunanje političnem prizorišču najprej v našo sosesčino, na Koroško. Položaj za slovensko narodnostno skupnost se je v zadnjem tednu še poslabšal. Povsem jasno se je pokazalo, da avstrijska vlada nikakor ne namerava obrniti lista in začeti narodnostno vprašanje reševati v resničnem dialogu z hrvaško in slovensko narodnostno manjšino. Še se spominjamo totalnega poloma, ki ga je avstrijska narodnostna politika doživela na novembrskem popisu prebivalstva lani — popisu, ki ni bil nič drugega kot preštevanje manjšin. Bojko, ki sta ga razglasili slovenski narodni organizaciji, je povsem uspel in neuspeh bi treznemu človeku — še zlasti pa izkušenemu politiku — lahko povedal, da je v politiki nekaj narobe. Toda na treznosti in neprudomost se — tako kaže, lahko sklicujemo samo pri ljudeh, ki kažejo resnično željo in zavzetost, da bi stvari premaknili na bolje. Te zavzetosti pa na Dunaju ni. Nasprotno, pred dobrim tednom so v Celovcu zaprli generalnega tajnika Narodnega sveta koroških Slovencev Filipa Warascha. Preiskovalni sodnik je ukazal aretacijo tega uglednega borca za narodnostne pravice na podlagi trhe ovadbe človeka, za katerega že zdaj ugotavljajo, da je labilna osebnost. Pri aretaciji so celovski policisti uprizorili »takšno prestavo«, kot da gre za aretacijo najbolj zakrnjenega kriminalca. Obe slovenski organizaciji na Koroškem — Zveza slovenskih organizacij in Narodni svet koroških Slovencev sta odločno obsodili najnovejšo politično provokacijo avstrijskih oblasti. O tem, da gre resnično za politično provokacijo, ni nobena dvoma, saj so Warascha zaprli v trenutku, ko naj bi padla odločitev o ustanovitvi sloven-

skih manjšinskih svetov in o uresničevanju tako imenovane julijske manjšinske zakonodaje, ki jo manjšina sicer odklanja. Aretacija naj bi — to jasno kaže tudi sedanja ostra gonja koroškega nacionalističnega tiska — vzbudila vtis, da so v obeh osrednjih organizacijah koroških Slovencev pravzaprav na pol kriminalci. S takimi ljudmi — tako naj bi sklepala avstrijska javnost — pa se stranke in vlada ne morejo pogovarjati. Politična zarota, ki naj bi preprečila kakršnokoli dogovarjanje, je torej več kot očitna.

Zvezni sekretar za zunanje zadeve Miloš Minić je v začetku tedna končal zelo uspešen obisk v Etiopiji. Med tridnevnim bivanjem v Adis Abebi se je srečal z najuglednejšimi voditelji etiopske revolucije. Njegov gostitelj zunanji minister Kifle Wodadjo ga je seznanil z najnovejšimi prizadevanji, da bi to vzhodnoafriško deželo izvele iz zaostalosti in jo trdno usmerili na pota socializma. Ministra sta ugotovila, da se odnosi med državama dobro razvijajo in da so še velike možnosti zlasti za razširitev gospodarskega in znanstvenega tehničnega sodelovanja.

V pogovorih so veliko pozornosti namenili najbolj perečim mednarodnim problemom in seveda položaju v tem delu Afrike. Ob tem so izrazili zaskrbljenost nad nekaterimi nerešenimi problemi med nevrščenimi deželami tega dela sveta, kar lahko ogrozi enotnost in ugled celotnega gibanja. Da bi se izognili vmešavanju od zunaj, je nujno vse spore rešiti na miren način sta poudarila Minić in Wodadjo.

BRANKO DOBRANIČ

SINDIKATI IN POLOŽAJ DELAVCEV V INDONEZIJ

»Pančakarija« določa smer

Uresničevanje programa petih točk, ki mu pravijo »pančakarija«, navkljub odporom in težavam že vpliva na izboljševanje delovnih in življenjskih razmer • V indonezijski federaciji dela je vključenih štiri od enajstih milijonov zaposlenih

Indonezijski delavci bodo kmalu imeli pravico na minimalno mezdo. Poleg tega se zaključuje delo pri določanju novega plačilnega in pokojninskega sistema, ki bi morala zaživeti že letos. Vsi ti ukrepi, ki jih je predsednik Suharto spodbudil že

OD TANJUGOVEGA DOPISNIKA

lani avgusta v govoru ob 31. obletnici neodvisnosti Indonezije, naj bi prispevali k znatnemu izboljšanju socialnih razmer delavcev in uslužbencev v tej deželi. Ugotavljajo pa tudi prve rezultate na nekaterih drugih področjih, tako pri nastajanju delavskih združenj, odpiranju poliklinik za delavce, uvajanju različnih olajšav v zdravstvu in pri gradnji stanovanj za delavce s srednjimi in nizkimi zaslužki.

Predstavniki sindikatov in ministrstva za delo ocenjujejo, da sedanji poprečni zaslužki indonezijskih delavcev komaj krijejo najnujnejše potrebe dveh članov sicer mnogoštevilnih družin. Zato si v državi prizadevajo izboljšati materialni položaj delavskih družin in izboljšati delovne razmere v državnih in zasebnih podjetjih. Razmer so sicer nekaj boljše v tistih podjetjih, kjer so delavci sindikalno organizirani. Ne glede na sedanje težave pa je treba poudariti,

da so delovne razmere po zaslugi Indonezijske federacije dela (FBSI) danes znatno boljše, kot so bile pred desetimi leti.

FBSI je sorazmerno mlada organizacija. Nastala je pred tremi leti po večletnem dogovarjanju, ki se je končalo s sporazumom voditeljev več sindikalnih organizacij o združitvi v eno organizacijo. Tako deklaracija o enotnosti poudarja, da je FBSI neodvisna organizacija in da se edinele po demokratični poti lahko razvije močan in zdrav sistem, ki bo omogočal tudi uspešno delovanje sindikatov.

Ko funkcionarji FBSI razlagajo ta stališča, pojasnjujejo, da sta demokracija in svoboda tesno povezani z načelom odgovornosti. To pomeni, da je nujno potrebno razvijati zavest delavcev, da bi se čutili odgovorne tako za lastno usodo kot za oblikovanje sistema v podjetju, kar je pogost kamen spotike v odnosih med

lastnikom in delavci. Po razpoložljivih podatkih je bilo do konca minulih leta sklenjenih šele 50 kolektivnih pogodb. To je zelo malo, če vemo, da je v Indoneziji registriranih blizu 50.000 velikih in srednjih ter kar 110.000 majhnih podjetij. Da bi z neko trdko sindikat sklenil kolektivno pogodbo, mora vložiti največje možne napore, saj lahko le tako zlomi odpore in premaga številne težave. Čeprav FBSI uživa podporo vlade in predsednika Suharta, ki vztrajata, da je treba skleniti kolektivno pogodbo v vsakem podjetju, se kljub temu razmere nadvse počasi spreminjajo. Zato sindikati v boju za boljše delovne in življenjske razmere zaposlenih še posebej poudarjajo, da kolektivne pogodbe zagotavljajo »industrijski mir, večjo proizvodnjo, odpiranje novih delovnih mest in pravičnejšo delitev ustvarjenega dobička.«

UROŠ SKALA

kdo je kdo

JOSHUA NKOMO

predsednik afriške ljudske unije Zimbabve — ZAPU

Visokega, plečatega in rahlo sivega predstavnika rodezijske črne večine že več let dobro pozna ne samo rodezijska temveč tudi mednarodna javnost. Te dni se je voditelj afriške ljudske unije Zimbabve Joshua Nkomo mudil na nekajdnevem obisku pri nas in tako imel priložnost, da je še podrobneje obrazložil cilje in težave gibanja, ki se že tja od leta 1959 vztrajno bojuje za samoopredelitev, svobodo in pravico, da bi večinski narod in ne nekaj tisoč belcev odločalo o usodi dežele. Med pogovori v Beogradu je prišla do veljave naša vsestranska podpora, ki jo že več let dajemo ne le gibanju ZAPU, temveč vsem osvobodilnim gibanjem na jugu Afrike.

Kdo je pravzaprav Joshua Nkomo? Petinpetdesetletni voditelj afriške ljudske unije nedvomno sodi med najbolj ugledne in tudi vplivne voditelje črnske večine v Rodeziji. Natanko 10 let je prebil v zaporih belega režima Iana Smitha, toda še tako hud pritisk ni mogel zbrisati vpliva, ki ga je imel na ZAPU, na organizacijo, ki jo je sam ustanovil leta 1959. Še bolj vpliven je postal Joshua Nkomo, ko mu je po dolgih peripetijah uspelo najti skupen jezik z drugim pomembnim gibanjem ZANU — afriško nacionalno unijo Zimbabve. To gibanje vodi Robert Mugabe. Ob nedavnih pogovorih s predstavniki

bele manjšine v Zenevi sta Mugabe in Nkomo skupaj s tretjim predstavnikom Sitolejem sedela na isti strani pogajalske mize. Pogajanja o prenosu oblasti na črnsko večino so trenutno sicer prekinjena in še ni jasno, kdaj se bodo nadaljevala. Toda postalo je povsem jasno, da bo do prenosa oblasti moralo priti. To je navsezadnje spoznal tudi zagriženi rasist Ian Smith, čeprav še vedno trmoglavi. Toda: če ne bo rešitve za zeleno mizo, jo bodo borci osvobodilnih gibanj znali najti na bojnem polju.

BRANKO DOBRANIČ

VSAK DRUGI NEMŠKI ŠEF KAZNUJE DELAVCA, KAKOR SE MU ZAHOČE

»PRIMER JOGURT«

Le redki bi verjeli, da kozarec jogurta, ki ga nekdo vzame iz hladilnika znane avtomobilske tovarne, lahko dvigne toliko prahu. Še manj verjetno je, da bi o »primeru jogurt« razpravljali celo v pokrajinskem parlamentu. Zgodilo pa se je prav to!

Zgodba se začne tistega dne pred začetkom vikenda, ko je po končanem delu eden od delavcev tovarne Opel hotel ugasniti luči v obratu, v katerem je zaposlen. Tédaj je tudi preveril, če je izključen hladilnik. Menil je, da sme iz njega vzeti in odnesti s seboj pozabljeni kozarec jogurta. Nekdo pa je o tem obvestil varnostno službo uprave podjetja. Posebna komisija je takoj obiskala delavca na njegovem domu, preiskala stanovanje in ga

zasliševala na način, kot da bi šlo za okorelega kriminalca. Temu »obisku« je takoj sledila tudi odpoved — brez odpovednega roka!

Kot so poudarili tudi med razpravo v parlamentu pokrajine Hessen, so bili s tem grobo kršeni zakonski predpisi, saj postopka proti delavcu ni mogoče začeti brez vednosti in sodelovanja tovarniškega sveta, katerega člane volijo delavci. Važnejše od tega, če so v tem primeru tudi formalno ravnali po predpisih, je nekaj drugega. »Primer jogurt« je namreč razkril, da tako v Oplu kot še v drugih podjetjih obstaja velik aparat, ki mimo pravosodnih organov in v zaščito interesov delodajalcev nastopa proti delavcem. Tako so

ob analizah dogajanju v 700 podjetjih pokrajine Baden Württemberg ugotovili, da v vsakem drugem podjetju šefi izrekajo kazni, kakor se jim pač zahoče. Imajo »svoje zakone«; če se kdo pregreši proti njim, naj nosi tudi posledice! Glede na tako prakso in prepričanje mnogim šefom torej ne zadoščajo splošno veljavni predpisi. Red in varnost, kar vključuje tudi preverjanje političnega prepričanja zaposlenih, je treba zagotoviti za vsako ceno, očitno mislijo mnogi poslovni možje in veljaki.

In zato — v imenu reda, še posebej pa v imenu varstva lastnine — marš na cesto, čeprav le zaradi kozarca jogurta!

B. R.

STROKOVNJAK OPOZARJA NA PRAVICE IN DOLŽNOSTI

»DELO IN VARNOST«

Pod naslovom Delo in varnost izhaja v Sloveniji strokovna revija, ki jo izdaja Zavod SRS za varstvo pri delu v Ljubljani z namenom, da bi redno seznanjal bralce z aktualnimi vprašanji varstva pri delu. Revija obravnava področja tehnične varnosti, ekologije in toksikologije, psihologije in medicine varnosti prometa, varnost pred sevanji, medicino dela, varnostno vzgojo, analizo publicistike in dokumentacije.

Gradivo, ki ga objavlja revija, je znanstveno, vendar prirejeno tako, da ga lahko berejo, razumejo in pri svojem delu uporabljajo tudi nestranski kadri. Revija izhaja dvomesečno, članke in prispevke, za katere vlada poseben interes, pa objavlja v posebni izdaji knjižic žepnega formata. Doselej je izšlo 67 številik takih knjižic z zelo raznostrano tematiko. Delovne organizacije, njihove službe za varstvo pri delu, delavske univerze ter

instruktažni centri zelo pogosto naročajo te knjižice, saj je v njih zbrano vse najpotrebnejše gradivo za udeležence seminarjev in tečajev različnih vrst in področij.

Gradivo, ki ga revija objavlja, sestavljajo članki domačih avtorjev, na temelju lastnih raziskav, ki jih opravljajo, na temelju študija domače in tuje literature ter še posebej na temelju reševanja varstvenih vprašanj, s katerimi se srečujejo pri pregledu delovnih priprav in naprav v delovnih organizacijah, ko svetujejo varnostne rešitve in ukrepe.

Poleg tega so v reviji tudi prevodi različnih sestavkov, ki imajo na evropskem področju velik pomen, kajti izbrani so tisti sestavki tujih znanstvenikov, ki so določeno področje preučevali kompleksno, tako da stoji za vsakim sestavkom včasih tudi do 18 raziskovalcev.

V vsaki številki pa zasledimo tudi opise pravih in nepravil-

nih rešitev varnosti pri delu kakor tudi oblike sodobnih vprašalnikov, ki omogočajo odgovornim delavcem, da nadzorujejo uspešno varstvo ter pri tem točno ugotovijo, katere pomankljivosti še niso odpravljene. Vprašalniki služijo tudi za samovzgojo strokovnih in vodilnih delavcev, ter še posebno analizi vprašanj, ki jim je treba posvetiti pozornost.

Revija objavlja izčrpano in popolno bibliografijo jugoslovanskih knjig in brošur s področja varstva pri delu, varstva v prometu, higijene dela ter varstva pred požarom. Ti bibliografski pregledi so urejeni po interesnih področjih, prav tako pa tudi po avtorjih. Tako je omogočeno bralcem, da hitro najdejo ustrezno literaturo. Vsak prispevek v reviji ima tudi krajši pravek tako v domačem jeziku kot v angleščini.

Uredniški odbor pošilja revijo tudi

v inozemstvo na skoraj 30 naslovov, za izmenjavo pa dobi uredništvo prav toliko tujih revij in večje število strokovnih knjig. Izbor gradiva je vedno prirejen na osnovi potreb in priporočil, ki ga predlagajo bralci. Naročnikov je 3000. Več organizacij naroča revijo na osebni naslov svojih organizacijskih in odgovornih delavcev prav z namenom, da bi se stalno poglobljali v vprašanja varstva.

Ker so novembra lani jugoslovanski sindikati poudarili, da postaja varstvo pri delu stalna akcija in skrb sindikatov, priporočamo sindikalnim organizacijam, da se naročijo na revijo »Delo in varnost« ter da s tem omogočijo sindikalnim delavcem neposrednejše spoznavanje tovrstnih vprašanj. Obenem pa svetujemo tudi sindikalnim delavcem, da se zaradi temeljitejšega seznanjanja z varstveno problematiko udeležujejo tečajev in seminarjev s področja varstva pri delu, saj bodo tako uspešneje uveljavljali vlogo sindikata na področju varstva pri delu.

sprrašujete — odgovarjamo

Prosimo za pojasnilo na naslednje vprašanje:

Delavci delajo 12 ur dnevno, vsak drugi dan pa so prosti. Delovni čas je deljen, in sicer od 6. do 12. ure in od 14. do 20. ure. Zanima nas, ali gre tem delavcem dodatek za deljen delovni čas ali ne, ker imajo naslednji dan prosto?

Š. F. — RUŠE

Odbor sindikatov za samoupravno sporazumevanje o delni dohodka in osebnih dohodkov pojasnjuje:

V sindikalni listi je rečeno, da lahko organizacije združenja dela v svojem samoupravnem splošnem aktu skladno z določili samoupravnega sporazuma dejavnosti določijo poseben dodatek za deljen delovni čas v višini največ 320 dinarjev bruto mesečno, če traja prekinitev delovnega časa več kot eno uro in v višini največ 640 dinarjev bruto mesečno, če traja prekinitev dve uri ali več. Sindikalna lista še pravi, da se v tistih primerih, ko delavci delajo v deljenem delovnem času samo občasno, omenjeni zneski preračunajo na dneve, ko delajo v deljenem delovnem času.

Dodatek za deljen delovni čas se torej lahko uvaja za posebne delovne razmere v dnevih, ko delavec dejansko tudi deluje v takem delovnem času. Uvajanje tega dodatka pa je neodvisno od delovnega časa, ki se preračunava na tedenski ali mesečni fond ur.

Pridobitništvo

Dejstev, ki govorijo v prid razvoju množične telesnokulturne dejavnosti vsekakor ni malo. Zato bi jih lahko naštevali še in še, tja od šolskih športnih društev do najrazličnejših telesnokulturnih organizacij in delovnih kolektivov, kjer dobiva skrb za pametno in zdravo izkoriščanje prostega časa vse večjo veljavo. Res jih ni malo.

Pomislimo, denimo, le na to, kako živahno je ob tem letnem času ob koncu tedna na naših smučiščih, kjer se dobesedno tare na deset in deset tisoče smučarjev! Spomnimo se na primer, koliko organiziranih planincev je že v Sloveniji in da imajo že skoraj vse večje delovne organizacije svoja planinska društva oziroma sekcije! In pomislimo, kako množične so že postale sindikalne športne igre na vseh ravneh, tja od rednih medobratnih tekmovanj pa do tradicionalnih srečanj najboljših na ravni republike!

Seveda, včasih v delovnih organizacijah nihče še pomislil ni na aktivno športno razvedrilo v prostem času, danes pa imajo povsod posebne komisije za šport in rekreacijo, če že ne poklicnega strokovnjaka, ki skrbi za to področje dejavnosti.

Torej, lahko bi naštevali še in še. Bistveno in obenem najbolj razveseljivo pri vsem pa je dejstvo, da napredujemo tudi na tem področju skrbi za človeka. Korakoma, pa vendar. Ob vsem tem pa, žal, tudi ugotavljamo številne slabosti, s katerimi se v nobenem primeru ne bi smeli sprijazniti, če nam je pri srcu bolj dinamičen, hitrejši razvoj na telesnokulturnem področju. Gre za hibe povsem subjektivne narave, ki jih lahko pripišemo edinole sebi.

O pomanjkanju kadrov, ki predstavljajo danes glavni kamen spotike, smo že veliko pisali. Tako je, veliko pisali, pa tudi govorili, storili pa še vedno bore malo. Strokovnjakov nam primanjkuje na vseh področjih. Na vseh šolah, v športnih društvih, v delovnih organizacijah, da sploh ne omenjamo pomanjkanja strokovnjakov na delovnih mestih, kjer ljudje »krojijo« usodo našega telesnokulturnega razvoja.

Res je sicer, da je problem iz leta v leto manj zgoč, vendar nas bo zavoljo podcenjevanja, zavlačevanja, neresnega dela in vesplošnega omalovaževanja področja še dolgo let pestilo pomanjkanje kadrov.

Boleč je tudi problem pomanjkanja najnujnejših športnih objektov. Tudi to področje smo namreč v preteklosti zanemarjali, problem odlagali in podcenjevali, zato imamo danes številna naselja in celo mesta brez telovadnic, brez igrišč, brez plavalnih bazenov, brez najnujnejših in najpotrebnejših športnih naprav.

Še bolj boleče pa je, in o tem smo tudi že veliko govorili, storili pa prav tako še vedno zelo malo, da so še tisti telesnokulturni objekti, ki jih imamo, slabo izkoriščeni. Vzrokov za to je seveda več, najpomembnejši pa je nedvomno v tem, da se najrazličnejši upravljavci teh športnih objektov, naj bodo to šolska vodstva, uprave klubov ali kdo tretji, vedejo lastniško oziroma veliko preveč podjetniško. Iz objektov družbenega standarda, ki smo jih zgradili izključno s sredstvi in neštetiimi žulji naših delavcev, želijo nekateri potegniti kar največ. Zato so najemnine za mnoge naše (družbene) športne objekte tako visoke, da jih mnogi ne morejo uporabljati, še zlasti manjše delovne organizacije ne. In, žal, teh primerov ni malo. Srečujemo jih povsod, praktično na vsakem koraku.

Ob tem se seveda upravičeno vprašujemo, kdo bo temu naredil konec, kdo bo tako močan, da se bo uspešno postavil po robu podjetniški miselnosti in praksi mnogih upravljavcev športnih objektov, ki s svojim pridobitniškim poslovanjem zapirajo vrata objektov družbenega standarda? Pričakovali bi, da bodo to novoustanovljene telesnokulturne skupnosti, katerih temeljna naloga je vsekakor skrb za množičnost na vseh ravneh. No, doslej te svoje naloge še niso opravile. Jo bodo morda sedaj po nadvse resnem opominu izvršnega biroja centralnega komiteja ZK Jugoslavije?

ANDREJ ULAGA

REKREACIJA V HP KOLINSKA

Cilj: čimvečja množičnost

Rekreacijsko športno društvo Kolinska je imelo te dni svoj občni zbor, na katerem so pregledali rezultate dela v minulem letu. V društvu, ki deluje že tri leta, žive številne športne sekcije, kot so nogometna, balinarska, kegljaška, teniška, strelška, namiznoteniška, smučarska, planinska ter šahovska sekcija. Ker pa so na igrah delavcev živilske industrije Slovenije še nekatere druge

športne panoge, je društvo popestrilo svojo dejavnost še z rokometom, košarko in vlečenjem vrvi.

S pomočjo dotacije imajo člani društva na voljo kegljišče, dvorano za namizni tenis, igrišča za tenis na Kodeljevem, strelsko dvorano in nekaj stalnih vstopnic za kovanje v pokritem bazenu. Številni ljubitelji športa so torej prišli na svoj račun, čeprav so s potrebnimi športnimi

objekti seveda še vedno precejšnje težave.

Na občnem zboru so poudarili, da dosega društvo že dokaj lepe uspehe na področju tekmovalnega športa in manjše pri vključevanju posameznikov v samo rekreativno dejavnost. Zato so se dogovorili, da bodo skušali oblike aktivnega razvedrila popestriti, premišlujejo pa tudi o

kratkem aktivnem odmoru med delovnim časom.

K temu naj še dodamo, da so sodelovale ekipe HP Kolinska v minulih letu na številnih tekmovanjih pa tudi na najrazličnejših trim akcijah. Na zimskih igrah delavcev živilske industrije Slovenije so športniki Kolinske osvojili med dvajsetimi delovnimi kolektivi odlično drugo mesto, na »konditorskih igrah« Jugoslavije pa so zasedli kar tri prva mesta. Vsako leto organizirajo delavci Kolinske tudi prijateljsko športno srečanje ekipama Franca iz Zagreba in Zita Ljubljane.

Pa načrti za letošnje leto? Delavci v HP Kolinska menijo, da so na športnem področju že kar veliko storili, obenem pa dobro vedo, da morajo še marsikaj storiti za večjo množičnost. Sodiijo namreč, da se morajo z rekreacijo ukvarjati vsi zaposleni in ne le člani športnega društva.

MIRKO PLAZNIK

Začetek delavskih športnih iger

V Trebnjem je bila zaključna slovesnost, na kateri so podelili priznanja, diplome in pokale udeležencem petih delavskih športnih iger, ki jih je organizirala komisija za šport in rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu Trebnje in so trajale od 9. septembra do 10. decembra lani. Skupaj je sodelovalo 482 tekmovalcev, od tega 46 žensk. Tekmovali so v balinanju, rokometu, malem nogometu, streljanju, šahu, odbojki, kegljanju in namiznem tenisu. Tekmovanja so bila dobro organizirana. Bilo je le nekaj pripomb, da so bila tekmovalna merila za nekatere panoge nekoliko prestroga, pa tudi pomanjkanje športnih objektov je spravilo organizatorja večkrat v resno zadrego.

Rezultati — moški:
balinanje — 1. KPD Dob, 2. DANA Mirna, 3. IGK Račje selo, 4. KZ Trebnje, 5. IMV Mirna, 6. MERCATOR Trebnje;

rokomet: 1. KPD Dob, 2. Prosvetni delavci, 3. Donit Velika Loka, 4. Dana Mirna, 5. IGK Račje selo, 6. Trimo Trebnje;

mali nogomet: 1. KPD Dob, 2. Kolinska Mirna, 3. IMV Mirna,

4. Prosvetni delavci, 5. DANA Mirna, 6. IGK Račje selo;

streljanje: 1. Trimo Trebnje, 2. KPD Dob, 3. SO Trebnje, 4. Donit Velika Loka, 5. DANA Mirna, 6. KZ Trebnje;

šah: 1. Trimo Trebnje, 2. KPD Dob, 3. Prosvetni delavci, 4. Dana Mirna, 5. Donit Velika Loka, 6. IGK Račje selo;

odbojka: 1. Prosvetni delavci, 2. IGK Račje selo, 3. KPD Dob, 4. SO Trebnje, 5. Novoles TOZD Trebnje, 6. Dana Mirna; namizni tenis: 1. Prosvetni delavci, 2. Donit Velika Loka, 3. Dana Mirna, 4. KPD Dob, 5. KPD Dob II. ekipa, 6. Trimo Trebnje.

ŽENSKE: šah: 1. KPD Dob, 2. Prosvetne delavke; kegljanje: 1. Mercator Trebnje, 2. Dana Mirna, 3. Prosvetne delavke, 4. KPD Dob, 5. Donit Velika Loka; streljanje: 1. KPD Dob, 2. Mercator Trebnje, 3. Mercator Trebnje, II. ekipa.

Skupna uvrstitev — moški: 1. KPD Dob 58 točk, 2. Dana Mirna 45, 3. Prosvetni delavci 40, 4. IGK Račje selo 29, 5. Donit Velika Loka 28, 6. Trimo Trebnje 26, 7. Mercator Trebnje 14, 8. Novoles Trebnje 12, 9. SO Trebnje 11, 10. KZ Trebnje 10,

11. IMV Mirna 10, 12. Kolinska Mirna 8, 13. ŽTP Trebnje 3, 14. Iskra Mokronog 1.

Skupna uvrstitev — ženske: 1. KPD Dob 25, 2. Mercator Trebnje 18, 3. Prosvetne delavke 14, 4. Dana Mirna 8, 5. Donit Velika Loka 4. JANEZ PLATIŠE

V LJUTOMERU SO SLOVESNO ZAKLJUČILI SINDIKALNE ŠPORTNE IGRE

LOVORIKA ZA DELAVCE TEHNOSTROJA

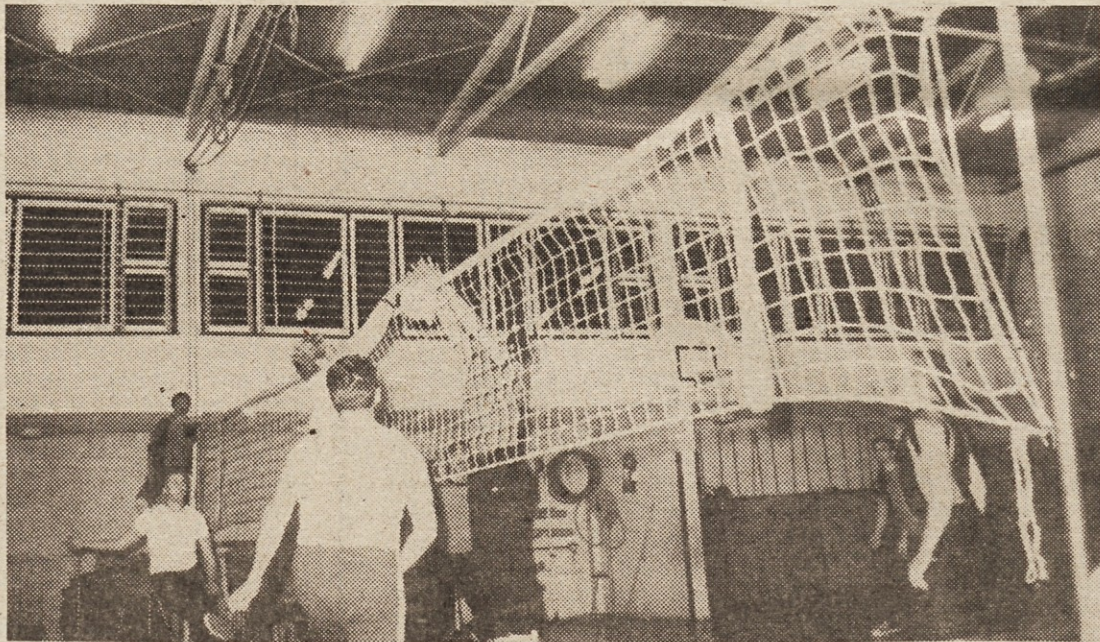
Množična udeležba moških, ženske pa še vedno stoje ob strani

Tudi minulo leto so potekale tradicionalne sindikalne športne igre na območju Ljutomera v osmih športnih panogah: keglja-

nju, odbojki, rokometu, košarko, namiznem tenisu, nogometu, streljanju in šahu. Tekmovanja se je udeležilo 18 sindikalnih organizacij oziroma nekaj več kot 400 posameznikov. Obenem številki sta spodbudni, saj označujeta precej večjo udeležbo kot leto poprej. Manj razveseljivo je le dejstvo, da organizatorjem še vedno ni uspelo pritegniti k rekreaciji žensk, ki so aktivnega razvedrila nedvomno potrebnih prav tako kot moški.

Največje zanimanje je bilo letos med sodelujočimi za tekmovaljevanje v malem nogometu, saj se ga je udeležilo kar 14 ekip. Zelo množična so bila tudi srečanja v kegljanju in streljanju z zračno puško.

Najvišjo lovoriko, to je prvo mesto v skupni uvrstitvi, so letos osvojili športniki Tehnostroja. Na drugo mesto so se uvrstili prosvetni delavci, na tretje pa športniki Vesne.

Na finalni tekmi v odbojki sta se pomerili ekipi KPD Dob in Skupščine občine Trebnje. (Foto: J. Platiše)

RADOVLJICA

Spominski pohod na Stol

V spomin na 40-letnico prihoda tov. Tita na čelo ZKJ, njegovega rojstnega dne in 40-letnice ustanovnega kongresa KPS po letos že XII. spominski zimski pohod na Stol. Pohod, ki bo 19. in 20. februarja, bo posvečen tudi spominu na boj jeseniške Cankarjeve čete z več kot dva tisoč Nemci in domačimi izdajalci. Udeleženci pohoda bodo počastili spomin prvoborca Jožeta Kodra iz Baške grape, ki je padel v tem boju.

Organizatorji pohoda so občinske organizacije ZZB NOV z Jesenic, Radovljice, Tržiča in Kranja. Za tehnično izvedbo pa bodo poskrbeli planinci, člani AO in postaj gorskih reševalnih služb v Mojstrani, na Jesenicah, Radovljici, Tržiču in v Kranju.

Priprave na to množično zimsko planinsko prireditev, ki je podobna prireditvi po Partizanskih poteh Jelovice, so v polnem teku. Na pohod

se pripravljajo planinci, alpinisti, gorski reševalci, lovci, taborniki in drugi. Pri tem bodo sodelovali tudi številni mladinci, pripadniki JLA in enot teritorialne obrambe. Na vseh dosegedanjih pohodih je bilo že več kot šest tisoč udeležencev. Glede na to, da jih je bilo lani blizu tri tisoč, pričakujejo, da bo letos udeležba še večja. B. B.

PORTOROŽ

Gradnja rekreacijskega centra

Na slovenski obali že dlje ugotavljajo, da možnosti za športno razvedrilo občanov niso primerne. Primanjkuje predvsem športnih objektov, zato se velika večina ljudi, pravi da blizu 90 odstotkov, ne ukvarja z nobenim športom. Pomanjkanje športnih objektov pa je na slovenski obali še toliko bolj boleče, ker tu poleti »cvete« rekreacija kot malokje. Toda, naj bo obala še tako

vabljava, morje še tako mikavno in hoteli še tako lepi, če ni pravih možnosti za razvedrilo, potlej lahko govorimo le o nekompletni turistični ponudbi, ki pa seveda ne more biti nikomur v čast.

Seveda so to le nekateri od vzrokov, da so se odločili delavci Turistično-hotelskega podjetja Portorož za gradnjo velikega in sodobnega športno-rekreacijskega centra, ki bo predstavljal na tem območju eno največjih naložb.

Načrti so pripravljani tako, da jih bo možno uresničiti v dveh fazah. Prva faza obsega obdobje do leta 1985 in zajema gradnjo in ureditev 21 hektarov morskih in kopenskih površin severnega dela lucijskih solin. Že do leta 1980 naj bi zgradili športno-turistično luko, dom vodnih športov s funkcionalnim zemljiščem, delom parkirišč, komunalnih naprav in turistične plaže. Pozneje naj bi tu zgradili še igrišča za mali nogomet, košarko, odbojko, badminton, igrišča za tenis in drugo.

Na slovenski obali pričakujejo, da bo novi športno-rekreacijski center zapolnil številne vrzeli: dopolnjeval

bo turistično ponudbo, privabljal najrazličnejše športnike iz domovine in iz zamejstva, obenem pa bo nudil prebivalcem slovenske obale najširše možnosti za prijetno in obenem zdravo razvedrilo po vsakdanjem delu.

LJUBLJANA

Priznanja najboljšim

Za Bežigradom so te dni slovesno izročili pokale in priznanja najboljšim delovnim organizacijam, ki so se lani najbolj izkazale na športno-rekreativnem področju.

Dejstvo je, da športna rekreacija vse bolj prodira v bežigradske kolektive in da si delovni ljudje želijo čimveč možnosti za aktivno razvedrilo. Športna rekreacija tako postaja pomembna sestavina življenja številnih delovnih ljudi.

V minulem letu je ZTKO Ljubljana-Bežigrad organizirala skupaj s

komisijo za šport in rekreacijo pri občinskem sindikalnem svetu tekmovaljevanja v devetih športnih panogah. Omeniti velja, da so potekala tekmovalja v vsem letu. Igre z žogo so organizirali po liga sistemu, druge panoge pa v obliki turnirjev.

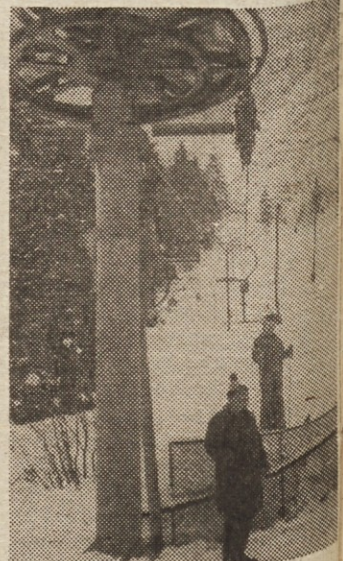
JESENICE

Nova smučišča za rekreacijo železarjev

Jeseniški železarji so uredili za rekreacijo občanov kar dve smučišči, kjer so postavili tudi vlečnice. Prvo je nad streliščem, drugo pa na Kresu nad Koroško Belo, kjer imajo še druge športne objekte — balinišče, igrišče za otroke in sprehajalne poti.

Predvidevajo, da bodo tu uredili še druga igrišča. Zdaj ko je na tem

področju dovolj snega, je posebno ob sobotah in nedeljah ter ob popoldnevih zelo živahno. Pri vsem tem je zelo pomembno, da je možen dostop do smučišč brez vsakega prevoznega sredstva, lahko kar peš.

Vlečnica pod Mežakljo

PRVE STROKOVNE ORGANIZACIJE DELAVSTVA V LJUBLJANI (I.)

Živahna dejavnost, vendar brez pravih rezultatov

Najbolj so hiteli z ustanovitvijo svojega strokovnega društva krojaški pomočniki

Piše: Jasna Fischer

VLADNO DOVOLJENJE

Ljubljanski delavci so si že kmalu po ustanovitvi delavskega izobraževalnega društva leta 1869 prizadevali izgraditi tudi svojo strokovno organizacijo, ki naj bi postala središče dnevnega boja za izboljšanje njihovega položaja. V začetku je to nalogo še lahko prevzelo delavsko izobraževalno društvo, čeprav so mu ozko omejena društvena pravila prepovedovala, da bi se ukvarjalo s politiko. Oblasti so sicer budno pazile, da ta določila ne bi bila prekršena, vendar je uspelo društvu že v tem obdobju obiti omenjena določila in je postajalo predvsem politična organizacija delavstva.

Leta 1871 in 1872, ko so v Ljubljani stavkali krojaški, mizarški in tesarski pomočniki, se je vedno bolj kazala potreba, da ustanovijo delavci ožja, strokovna društva, ki bodo varovala interese delavcev tudi po njihovih poklicih. Ljubljansko delavsko izobraževalno društvo je stavkajoče delavce podprlo in je aprila 1871. leta na predlog Matije Kunca ustanovilo stavkovni sklad kot podporno blagajno z začetno vsoto 50 goldinarjev. Več pa društvo ni moglo storiti. To blagajno so obdržali kot stalno ustanovo tudi po uspešnem zaključku stavke krojaških pomočnikov, da bi lahko izplačevali podpore v primeru, ko bi mojstri poskušali kaznovati nepokorne delavce ter jih odpustiti.

V letu 1872 je začel Matija Kunc, ki je bil glavni pobudnik ustanovitve strokovnih društev, še z odločnejšo akcijo. Uvidel je, da s stavkami ni možno trajneje rešiti položaja delavcev, zlasti pa problema skrajšanja delovnega časa, čeprav so se stavke tesarjev in mizarjev v letu 1872 uspešno končale. Pri tem je naletel včasih na nasprotovanje tudi v delavskem izobraževalnem društvu. Takratni predsednik društva Tomitsch se je bal, da se bo delavsko izobraževalno društvo izgubilo v strokovnem, in to prav v času, ko si je po krizi v oktobru in novembru 1872 ponovno opomoglo ter se utrdilo. Ni bil prepričan, da bodo strokovna društva prav tako uspešno delo-

vala in je bil zato proti tej cepitvi sil.

Najbolj so hiteli z ustanovitvijo svojega strokovnega društva krojaški pomočniki. Poleg tega, da so imeli v svojih vrstah odličnega organizatorja Matijo Kunca, je že od septembra 1871. leta deloval poseben komite pod

predsednik ter Jagrič, Virenšek, Lukežič in Tomitsch. Naloga odbora je bila, da izdela dokončen osnutek društvenih pravil. Osnutek je bil predložen na sestanku sredi oktobra 1872. leta, na katerem je bilo sklenjeno, da začnejo postopek za ustanovitev društva. 3. aprila 1873. leta je

Matija Kunc (1853-1922), krojaški pomočnik, je v letih 1871-1874 organiziral in vodil delavsko gibanje v Ljubljani.

Kunčevim predsedstvom, izvoljen na zboru krojaških pomočnikov 17. septembra 1871. leta, ki je upravljal denar v njihovi podporni blagajni ter skliceval zborovanja. V avgustu, septembru in oktobru 1872. leta so imeli več zborovanj, na katerih so razpravljali o društvenih pravih. Največ časa so posvetili vprašanju, pod kakšnimi pogoji se lahko včlanijo mojstri in ali naj jim priznajo tudi glasovalno pravico. Nekateri so se namreč bali, da bi mojstri utegnili preglasovati pomočnike. V mesecu septembru so izvolili ustanoviteljni odbor, v katerem so bili Kunc kot

Kunc v imenu pripravljalnega odbora predložil deželni vladi društvena pravila s prošnjo, da jih potrdi in dovoli ustanoviti društvo. Vladni referent je ugotovil, da so pravila sicer povsem v soglasju z zakonom o društvih iz leta 1867, vendar je predlagal, naj jih pošljejo v obravnavo notranjemu ministrstvu, ki je nato 26. aprila 1873. leta sporočilo, da prepoveduje ustanovitev društva, ne da bi to posebej utemeljilo. Vzrok za odločitev je bil verjetno 22. člen, ki je določal, da ima lahko društvo stike s sorodnimi društvi ter da si bo prizadevalo, da se ustanovi zveza društev. Ta člen je namreč v pozneje potrjenih pravih izpadel.

2. julija 1873. leta so predložili deželni vladi društvena pravila pripravljalnega odbora za ustanovitev strokovnih društev krojaških in čevljarških pomočnikov. Na predlog vladnega referenta so pravila obeh društev ponovno predložili notranjemu ministrstvu, ki je v začetku avgusta odgovorilo, da ni pristojno za reševanje teh vlog. Na podlagi tega je deželna vlada na svoji seji 8. avgusta pravila potrdila in dovolila ustanoviti društvi.

BREZ BESED

Karikatura: I. Antič

- Bolj analiziram, bolj se mi zdi, da niti ni tako zelo hudo...

Karikatura: A. Novak

NAGRADNA KRIŽANKA

Rešitve pošljite do 9. februarja 1977 na naslov: ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, s pripisom na ovojnici NAGRADNA KRIŽANKA št. 4. Nagrade so: 200, 150 in 100 din.

DE	ČL. MESTO	MESEČNA	PRILIBEN	POSEBNA	SVEČENIK	NAPAD	VRSTA	EGON	NOTARJEV	ENA OD	IZMETAČ	VRSTA
	SOVETSKE	ZVEZE	RAZREDNO	ITALIJE	RIJANSE	PRI STARIH	ČOPASTEČA	PRINČIČ	URAD	DIMENZIJA	NA BOJEU	ROKVALA
			POSREDOVNA	RELAZIJA	PERIČIČ	NAVAL	BAPAGATA			SIR	PRI PUKU	
			POSREDOVNA	RELAZIJA	PERIČIČ	NAVAL	BAPAGATA			SIR	PRI PUKU	
SODOBNA												
SLOVENSKA												
PISATELJICA												
(KOMINARJI)												
POSNEHANJE												
NARAVNIH												
GLASOV Z												
BESEDAMI												
DELAVEC												
NA												
STRUŽNICI												
PLAVNI ANGL.												
INTERPRET												
PRIME OPAR-												
BEHJH JINNAU												
VLADO												
REGVART												
TUJE												
ZEMSKO												
IME												
(EUBERG)												
DE												
TUJE												
ZEM. IME												
PETI												
KONTINENT												
SOL												
OCETNE												
KISLINE												
NEKDANJI												
AVSTROROD-												
SKI ILOVANEČ												
(HEUER)												
SITJ,												
ZAR												
VLADA ZA												
SEKANDJE												
NATON												
DOLINA NA												
NOTRANJEM												
MED RAVNEM												
IN ROSTOND												
ANTON												
LADJOVIC												
REKA V												
ORUŽI EGRI,												
PRITOK												
DEJINE												
VRSTA												
VINSKE												
TRTE												
ROGATE												
GOZDNE												
ŽIVALI												
TOMISOV												
AVTO												

RESITEV NAGRADNE KRIŽANKE ŠT. 2

Hokej na travi, Arandjelovac, lama, Aravali, kna, sok, lok, Ig, Pia, oliva, durak, gmota, Itala, let, NL, Kate, Gorenje, Anastas, Reed, tonalit, Ira, njiva, na, Avar, Cankar, Ota, Ina, opal, IB, viren, rdečke, analitik, Rac, naročilo, VN.

Izzrebrani reševalci 2. nagradne križanke:

1. nagrada, 200 din: Damjan Plut, TOZD Belt, Črnomelj, 68340 Črnomelj;
  2. nagrada, 150 din: Marjeta Žadnik, LB, podružnica Kranj, Cesta JLA 4, 64000 Kranj;
  3. nagrada, 100 din: Vinko Borovnik, Vodice 1, 61217 Vodice.
- Nagrade bomo poslali po pošti.

Rešite problem poletnih počitnic!
V letu 1977 za sindikalne organizacije:

V POREČU POČITNICE Z BIVANJEM PRI ZASEBNIKI

nudimo:

- BIVANJE od 50 do 65 din na osebo na dan
- POLNI PENZION od 125 do 140 din na osebi na dan
- HIŠE V NAJEM (manjši počitniški domovi z 10 do 30 posteljami) Cena pri sezonskem zakupu od 45 do 55 din na osebo na dan

INFORMACIJE IN SKLEPANJE POGODB:
TURISTIČNI BIRO, 52360 Poreč, Trg slobode 3
telefoni: (053) 86-126 in 86-623, telex 25186 yu turist

Podružbljanje samozaščite

Uveljavljanje in poglobljanje vloge družbene samozaščite mora postati funkcija vseh in vsakogar. Na področju podružbljanja samozaščite je v minulem letu proces stekel in lahko ugotovimo bistvene premike na bolje. To je bila ena najpomembnejših ugotovitev razgovora, ki ga je z novinarji pripravil koordinacijski odbor za družbeno samozaščito pri republiški konferenci SZDL.

Ko je predsednik koordinacijskega odbora Alojz Briški ocenjeval delo v minulem letu, je poudaril, da smo opredelili stališča do vsebinskih in organizacijskih vprašanj vloge družbene samozaščite v krajevnih skupnostih, temeljnih organizacijah združenega dela ter v občini, da pa učinkovitost dela še ni zadovoljiva. Prvi koraki so torej storjeni, vendar...

Načrti za letošnje leto pa prav na podlagi ocene dosedanjega dela poudarjajo pomen podružbljanja vloge družbene samozaščite v TOZD, KS in občinah. Pri tem pa ne smemo vloge družbene samozaščite razumeti

samo kot zaščito pred zunanjim sovražnikom ali ob primerih elementarnih nesreč, ampak mnogo širše. Da pa bi široko dejavnost učinkovito izpeljali, bo najprej potrebno po posameznih občinah TOZD in krajevnih skupnostih oceniti dejansko stanje in na podlagi tega določiti tudi konkretne akcijske naloge, ki so za posamezna okolja najbolj pereče. Brez konkretne ocene so splošne naloge lahko le bolj abstraktne, načrtovanje brez osnove. Ob tem pa seveda — in to bo konkretna naloga že v prihodnjih dneh — bodo organizirali seminarje za predavatelje o družbeni samozaščiti; za krajevne skupnosti in občine bo to naloga opravil koordinacijski odbor pri SZDL, za TOZD pa sindikati.

Na razgovoru so ocenili tudi posebno vlogo sredstev javnega obveščanja, še posebno pa njihove naloge pri uredništvu letošnjih načrtov, ki niso majhni. Pri podružbljanju družbene samozaščite bo namreč marsikje treba prelomiti z ozko usmerjenostjo in zaprtostjo nekaterih dejavnikov na vseh ravneh.

A. AGNIČ

Izobraževanje in pomoč

Nekaj več kot pol leta je minilo, odkar so v občini Ljubljana-Bežigrad, na pobudo občinskega sindikalnega sveta in občinskega komiteja ZK, sklicali ustanovno skupščino kluba samoupravljalcev.

Prav potreba po znanju in s tem povezano učinkovitostjo dela samoupravljalcev in organov samoupravljanja je kljub težavam, tu mislimo predvsem na prostore, pospešila organizacijsko dograjevanje in materialno konsolidacijo kluba samoupravljalcev v občini Bežigrad. Od 80 članov, v glavnem TOZD in tudi drugih, se je v pol leta povečalo število do današnjih 133. To je do trenutka, ko je klub dobil svoje prostore v domu družbenih organizacij za Bežigradom.

Slovesna otvoritev 21. januarja, na kateri je sodeloval pevski

zbor in recitacijska skupina osnovne šole Borisa Zihlerla in kjer sta govorila predsednik skupščine kluba samoupravljalcev Jože Kos in član IS skupščine kluba Jože Šeme, je razkrila pomen nove oblike organiziranosti samoupravljalcev. Znatno število članov kluba ter skoraj še enkrat toliko tistih, ki se za članstvo oziroma za podpis samoupravnega sporazuma zanimajo ter program kluba dajejo zagotovilo za upravičenost in uspešnost njegovega delovanja.

Bežigradski klub v resnici orje ledino pri svojem delu, saj izkušnji drugih klubov ne morejo uporabiti že zato, ker smo v tem v Sloveniji skorajda povsod šele na začetku.

Namen kluba je v prvi vrsti izobraževanje samoupravljalcev, in to na vseh ravneh, v temeljnih organizacijah združe-

nega dela, krajevnih skupnostih, družbenopolitičnih organizacijah in v društvih. Praznino, ki nastaja ob nepoznavanju nekaterih temeljnih določil samoupravljanja med člani samoupravnih odborov, bodo skušali dopolniti v klubu. Prav tako pa tudi morebitna nesoglasja oziroma različna gledanja in razlage določenih samoupravnih načel.

Prva večja akcija kluba bo stekla že v prihodnjih dneh, in to je seminar za predsednike delavskih svetov, predsednike IO sindikata v TOZD ter vodilne delavce delovnih organizacij, na katerem bodo razlagali zakon o združenem delu. V programu, ki ga nameravajo izpeljati v prvem polletju letos, so tudi predavanja o vlogi samoupravljalca v samoupravnih organih in odborih delavske kontrole. Še posebej pa načrtujejo predavanja, ki naj bi

osvetlilo vlogo Jugoslavije med Colombom in beograjsko konferenco.

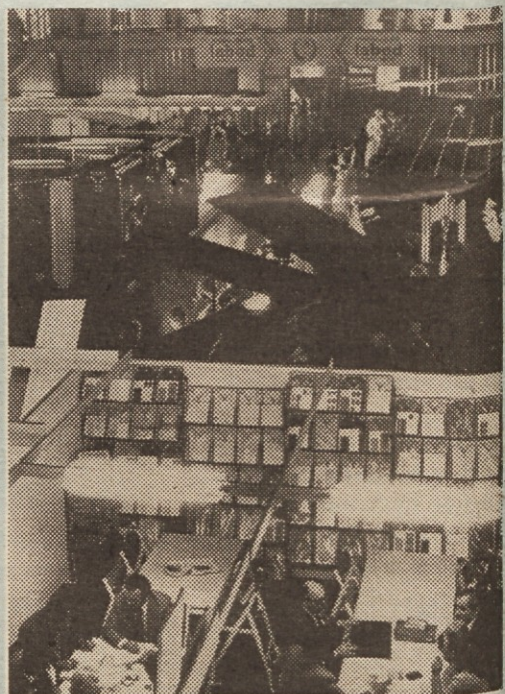
Predavatelje za te seminarje izbirajo med najbolj uglednimi družbenopolitičnimi delavci v občini in v republiki. Prav tako pa se že dogovarjajo z nekaterimi strokovnjaki za posamezna vprašanja iz samoupravljanja, posebno dejavnost, ki jo mislijo razviti v prihodnje, da bi vsak samoupravljalcev v klubu lahko dobil strokoven odgovor na vprašanja, ki zadevajo samoupravljanje, delovna razmerja, medsebojne odnose v TOZD in drugo. Še posebej pa velja poudariti, da bodo v klubu zbrali posamezne vzorne samoupravne akte, ki bodo na vpogled vsim članom kluba in tako v pomoč pri sestavljanju aktov v njihovih delovnih organizacijah.

A. AGNIČ

MODA 77

Za letošnji 22. sejem mode bi prav gotovo lahko rekli, da je tako po številu razstavljalcev — teh je več kot 350, kakor po številu obiskovalcev največji doslej. Čeprav je ljubljansko Gospodarsko razstavišče znatno razširilo razstavni prostor, niso mogli zadostiti vsem potrebam in željam razstavljalcev. Na več kot 12 tisoč kvadratnih metrih sodelujejo domala vsi jugoslovanski proizvajalci tekstilne, usnjarsko-predelovalne industrije ter proizvajalci konfekcije, trikotaže, platenin in različnih modnih dodatkov. Tako kot vsako leto so tudi letos za najkvalitetnejše razstavljene izdelke podelili 16 ljubljanskih zmajev in 16 diplom.

HUMORESKA

ZGODBA O BELEM KRUHU

Jože Šteblaj mi je pisal in v svojem pismu zahteval:

»Pridite na ustanovni sestanek zveze upravičeno bogatih, ki bo dne...«

Pa nisem prišel.

Tistega dne sem v enem naših neupravičeno revnih tekstilnih kolektivov skušal ugotoviti, zakaj so delavci tako množično in obilno dali posojilo za ceste.

Pa je Jože Šteblaj dober teden kasneje prišel v mojo pisarno in mi je pripovedoval:

»Če je res, da imamo v naši družbi

neupravičeno bogate občane, potem tudi drži, da imamo še več upravičeno bogatih ljudi. Tej kategoriji državljanov doslej nihče ni posvečal dovolj pozornosti. Zato smo si organizirali svojo zvezo.

Zvezo ljudi, ki so, kot razlaga Šteblaj, brez krivde krivi.

To svojo trditve mi je takole razložil:

»Vsi naši dobri delavci, ki zavoljo plačevanja po učinku še kar veliko zaslužijo, so nekakšni grešni kozli. Otrok ne moremo pošiljati v vzgojno-varstvene zavode, tamkaj namreč velja

pravilo, da sprejemajo samo sinove in hčere bolj revnih delavcev in tistih, ki so socialno ogroženi. Družbenega stanovanja si vsaj za zdaj ne moremo privoščiti, ker po sedanjih kriterijih dobivajo takšna stanovanja le delavci z nižjimi osebnimi dohodki. Otrok ne moremo pošiljati na letovanja...«

In še marsikaj je povedal.

»To je krivica!« je dejal.

Šla sva k mojemu uredniku in predlagal sem mu, da bi pisal o tej krivici.

Pa se ni strinjal.

Rekel je:

»Bistvo problema je, da imamo premalo vzgojno-varstvenih zavodov in da je na tem področju družbeni standard šele v povojih. Je otrok kriv, če doma nima urejenih razmer? To je problem, ki ga družba mora reševati in svojo politiko tako zastavljati, da bo vse, kar stori na tem področju, vsaj malo dišalo po socializmu.«

In urednik mi ni dovolil, da bi pisal o ustanovnem sestanku zveze upravičeno bogatih.

Minilo je nekaj mesecev.

Včeraj pa mi je urednik na redakcij-

ski seji naročil, naj vendarle napišem vso resnico o družbenih problemih dobro plačanih ljudi, ki so pri delitvi dobrin družbenega standarda prikrajšani.

Medtem so namreč v računovodstvu našega podjetja ugotovili, da je njegova plača skupaj z osebnim dohodkom njegove žene preseгла »dogovorene kriterije« in da je tudi on, ne da bi se tega zavedal, postal član zveze upravičeno bogatih.

Zdaj pišem to naročeno koserijo.

JANEZ VOLJČ